

**Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων**

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 2024

Συντάκτες:

Κ. Δίκaros, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

Γ. Σταφίδας, Γραμματέας ΟΕΥ Β΄

Β. Κρεάνγκα Παπαστεργίου, Επιστ. Συνεργάτις

Βουκουρέστι, Νοέμβριος 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	
A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας – Δημογραφικά στοιχεία.....	4
A.2 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς.....	4
B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	
B.1 Θεσμικό πλαίσιο.....	5
B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών.....	5
B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας.....	11
B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις).....	12
B.1.4 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές).....	13
B.1.5 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών.....	13
B.1.6 Καθεστώς ιδιοκτησίας.....	15
B.1.7 Εργασιακό καθεστώς-Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης.....	15
B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της Ρουμανίας.....	17
B.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς.....	18
B.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας.....	19
B.2.3 Δίκτυα Διανομής	22
Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce).....	23
Δικαιώματα Εισόδου (EntranceFee).....	23
Διακίνηση φρούτων-λαχανικών.....	24
B.2.4 Προώθηση – Διαφήμιση.....	24
B.2.5 Πρακτικές οδηγίες.....	26
B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα.....	31
B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία.....	34
Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ	37
Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας.....	37
Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων.....	37

Φορολογικές απαλλαγές.....	38
Επιστροφή ΦΠΑ.....	38
Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων.....	39
Φορολογία μικρών επιχειρήσεων (Microintreprinderi).....	40
Φορολογική βάση.....	40
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)	40
Γ.4 Ειδικότεροι φόροι.....	41
Φόρος ακινήτων.....	41
Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων.....	41
Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων.....	42
Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο.....	44
Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)	45
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	46
Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων	47
Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων.....	48
Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	49
Ε.1 Γενική επισκόπηση – Στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου.....	49
Ε.2 Αγροτικά προϊόντα - Τρόφιμα.....	53
Ε.3 Κατασκευές – Δομικά Υλικά.....	54
Ε.4 Φαρμακευτικά – Καλλυντικά.....	55
ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	56
Ζ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ.....	63

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Α.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας – Δημογραφικά Στοιχεία

Η Ρουμανία βρίσκεται στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, βρέχεται από την Μαύρη Θάλασσα και συνορεύει με τις Βουλγαρία, Ουκρανία, Μολδαβία, Ουγγαρία και Σερβία. Έχει έκταση 238.391 τ. χλμ (9^η σε μέγεθος μεταξύ των κ-μ της Ε.Ε.) και πληθυσμό 19,053 εκ. κατοίκους, βάσει της τελευταίας επίσημης απογραφής του 2021. Σύμφωνα με την τελευταία εκτίμηση της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ρουμανίας (Ιανουάριος 2023), η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι κάτοικοι αστικών κέντρων και ανήκουν στο γυναικείο φύλο (52,1% και 51,4% αντίστοιχα).

Από την 01.01.2007 η Ρουμανία αποτελεί κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς όμως να αποτελεί μέλος της Ευρωζώνης. Εθνικό νόμισμα είναι το Lei, με ισοτιμία 1 Ευρώ = περίπου 4,95 Lei.

Το έδαφος είναι κατά 60% πεδινό και κατά 40% ορεινό. Η χώρα διακρίνεται για τον ορυκτό της πλούτο, με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, χαλκού, χρυσού κλπ. ενώ κατέχει και το προνόμιο της εκμετάλλευσης των εκβολών του Δούναβη που συνδέει την Μαύρη Θάλασσα με την Κεντρική Ευρώπη, διασχίζοντας 10 κράτη (Γερμανία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σερβία, Βουλγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ουκρανία, Μολδαβία, Αυστρία).

Πρωτεύουσα της χώρας και εμπορικό της κέντρο είναι το Βουκουρέστι (πληθυσμός με την ευρύτερη περιοχή Πφον, 2,2 εκ. κάτοικοι), ενώ υπάρχουν και άλλες σημαντικές οικονομικά πόλεις (με πληθυσμό μεταξύ 300.000-350.000 κατοίκων), όπως το Ιάσιο, η Κλουζ-Ναπόκα, η Τιμισοάρα, η Κραϊόβα, η Κωνσταντζα και το Γαλάτσι.

Το πολίτευμα της χώρας είναι Ημιπροεδρική Δημοκρατία με το Σύνταγμα να επιφυλάσσει ουσιαστικές αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται άμεσα από τον λαό. Η προεδρική θητεία έχει διάρκεια 5 ετών με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα πέντε έτη. Ο Πρωθυπουργός ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν βουλευτικών εκλογών και ασκεί την εκτελεστική εξουσία, ενώ η νομοθετική εξουσία ασκείται από δύο σώματα, το Κοινοβούλιο και την Γερουσία.

Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην Ρουμανία είναι ο κ. K. Iohannis, ενώ στην Κυβέρνηση βρίσκεται ο Εθνικός Συνασπισμός, που απαρτίζεται από τους Σοσιαλδημοκράτες (PSD) και το Εθνικό Φιλελεύθερο Κόμμα (PNL), με συμφωνία εναλλαγής των αρχηγών των δύο κομμάτων στην πρωθυπουργία. Από τις 15.06.2023 Πρωθυπουργός της Ρουμανίας είναι ο ηγέτης των Σοσιαλδημοκρατών, Μ. Ciolacu, ο οποίος διαδέχτηκε τον Ν. Ciuca των Φιλελευθέρων. Σημειωτέον ότι στα τέλη Νοεμβρίου – αρχές Δεκεμβρίου 2024 θα διεξαχθούν Προεδρικές και Κοινοβουλευτικές Εκλογές στην Ρουμανία.

Α.2 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ρουμανίας

	2019	2020	2021	2022	2023
Ονομαστικό ΑΕΠ (σε δισ.US\$)	221,8	245,4	256	287	323

Μεταβολή ΑΕΠ (% από έτος σε έτος)	4,1%	-3,9%	5,6%	4,8%	2,1%
Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (σε US\$)	11.470	12.758	12.868	14.800	16.500
Ανεργία	3,9%	4,9%	5,4%	5,6%	5,6%
Πληθωρισμός (% , μέσος ετήσιος)	3,9%	2,3%	8,2%	12,0%	9,7%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	35,2%	42,7%	45,3%	47,3%	48,9%
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	-4,60%	-5%	-7%	-9,2%	-6,7%
Βασικό Επιτόκιο (% , τέλος του έτους)	2%	1,25%	2,50%	6,75%	7,0%
Συναλλαγματικά Διαθέσιμα (σε εκατ. ευρώ)	32.926	31.561	37.385	43.200	59.770
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	4,78	4,84	4,92	4,90	4,95

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, BNR, Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

B.1 Θεσμικό πλαίσιο

B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ομόρρυθμη Εταιρεία (SNC, societate in nume colectiv, general partnership)

Η ομόρρυθμη εταιρεία συστήνεται από δύο ή περισσότερα άτομα, τα οποία ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Συνεπώς, ο ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία και όχι μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού, αλλά για όλο το ποσό της οφειλής της εταιρείας. Για τη συμμετοχή στην ομόρρυθμη εταιρεία αρκεί ο υποψήφιος εταίρος να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι εταίροι οφείλουν να καταχωρήσουν την εταιρεία τους στο Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Δεν πρόκειται για συνήθη μορφή εταιρείας στην Ρουμανία. Όταν επιλέγεται, αφορά κυρίως οικογενειακές επιχειρήσεις. Ο βασικός λόγος που δεν προτιμάται είναι η απεριόριστη ευθύνη των εταίρων της.

Για τη σύστασή της απαιτείται **σύναψη εταιρικής συμφωνίας** (partnership agreement) και ακολούθως **καταγραφή** στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο. Οι υπογραφές των εταίρων πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο. Το κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από τις συνεισφορές των εταίρων σε χρήματα, είδος, δικαιώματα, εργασία ή υπηρεσίες. Η χρηματική αξία των μη-χρηματικών συνεισφορών προσδιορίζεται από τους εταίρους. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο καταχωρημένου κεφαλαίου, ούτε προσδιορίζεται η αναλογική σχέση μεταξύ χρηματικών και μη χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η διεύθυνση της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί από οποιονδήποτε εταίρο.

Ετερόρρυθμη Εταιρεία (SCS, societate in comandita simpla, limited partnership)

Η ετερόρρυθμη εταιρεία είναι ένωση δύο ή περισσότερων προσώπων, των λεγόμενων ετερορρυθμών και ομορρυθμών εταίρων. Για την σύσταση της εταιρείας, απαιτείται η ύπαρξη τουλάχιστον ενός ομορρυθμού εταίρου. Οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν δικαίωμα διαχείρισης της εταιρείας και ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Οι ετερόρρυθμοι έχουν περιορισμένη ευθύνη μέχρι του ύψους της αξίας της εταιρικής τους εισφοράς. Η εισφορά τους μπορεί να ανέρχεται σε διάθεση χρηματικού ποσού ή περιουσιακών στοιχείων. **Η συγκεκριμένη μορφή δεν είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και η ομόρρυθμη.**

Η ετερόρρυθμη εταιρεία συστήνεται βάσει εταιρικής συμφωνίας (partnership agreement) και ακολούθως εγγράφεται στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο.

Ετερόρρυθμη κατά μετοχές (SCA, societate in comandita pe actiuni, limited partnership by shares)

Συστήνεται από τουλάχιστον δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ένα ευθύνεται απεριόριστα και εις ολόκληρον για τα χρέη της εταιρείας. Απεριόριστη ευθύνη έχουν και οι διαχειριστές της εταιρείας. Το κεφάλαιο της διαιρείται σε μετοχές. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ύψους της αξίας των μετοχών τους. **Ούτε αυτή η μορφή είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και οι δύο προηγούμενες.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ανώνυμη Εταιρεία (S.A. societate pe actiuni, joint-stock company)

Ιδρύεται από 2 τουλάχιστον νομικά ή φυσικά πρόσωπα, ενώ το ελάχιστο εγγεγραμμένο κεφάλαιο ανέρχεται στα 90.000 λεί (περίπου 18.000 ευρώ). Το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές (ονομαστικές ή ανώνυμες), με ελάχιστη ονομαστική αξία καθεμίας 0,1 Lei. Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, κάθε μέτοχος οφείλει να προκαταβάλει το 30% του μεριδίου του, ενώ το υπόλοιπο 70% καταβάλλεται σε διάστημα 12 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα χρηματικής εισφοράς και σε διάστημα 24 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα εισφοράς σε είδος.

Η ΑΕ διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές (χωρίς περιορισμό ως προς την ιθαγένεια). Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται από ειδικούς ελεγκτές διαχείρισης (τουλάχιστον τρεις) και έναν αναπληρωματικό. Επίσης, επιβάλλεται ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που πληρούνται δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου:

- Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR
- Κύκλος εργασιών : 7.300.000 EUR
- Αριθμός απασχολουμένων : 50

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων συνέρχεται σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, ενώ λαμβάνει αποφάσεις με πλειοψηφία των μετοχών (μία ψήφος ανά μία μετοχή).

Η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη, καθώς δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία, αλλά στο μέτρο της εισφοράς τους. Οι μετοχές έχουν την ίδια αξία για τους μετόχους και τους δίδουν ίσα δικαιώματα. Οι μετοχές σε προκαταρκτικά μερίσματα χωρίς δικαίωμα ψήφου αποτελούν την εξαίρεση στον κανόνα.

Τα όργανα μιας ΑΕ είναι:

- α) Η **Γενική Συνέλευση των Μετόχων** που είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο,
- β) το **Διοικητικό Συμβούλιο (προαιρετικά)** και
- γ) ο **Γενικός Διευθυντής**

Επιπλέον, μια Α.Ε πρέπει να ορίσει Ελεγκτική Επιτροπή ή Εσωτερικό Ελεγκτή που θα επιβλέπει τις οικονομικές δραστηριότητες της εταιρείας.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε. δεν είναι δυνατή, εκτός αν το καταστατικό το επιτρέπει. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί με ονομαστική αύξηση των μετοχών, ήτοι με έκδοση συμπληρωματικού αριθμού μετοχών. Οι συμπληρωματικές μετοχές δεν διατίθενται, παρά μόνο μετά την πληρωμή. Η έκδοση των μετοχών αυτών περιορίζεται στον εγκεκριμένο αριθμό που έχει ανακοινωθεί.

Η διάλυση της Α.Ε.

Η διάλυση μιας ΑΕ επέρχεται:

- α) Με το πέρας του καθορισμένου χρόνου διάρκειας της εταιρείας,
- β) Λόγω αδυναμίας επίτευξης του σκοπού της εταιρείας,
- γ) Με κήρυξη ακυρότητας της εταιρείας,
- δ) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης,
- ε) Λόγω πτώχευσης,
- στ) με δικαστική απόφαση, μετά από αίτηση οποιουδήποτε εταίρου, για σοβαρούς λόγους,
- ζ) Για άλλους λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας.

Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΑΕ.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.R.L. societate cu răspundere limitată, Limited Liability Company)

Πρόκειται για την **πιο συνηθισμένη εταιρική μορφή** στην Ρουμανία, η οποία προτιμάται από τους ξένους επενδυτές. Συστήνεται από 1 μέχρι 50 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά χωρίς περιορισμό. Το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ανέρχεται πλέον σε 1 Leu (περίπου

0,20 €), το οποίο καταβάλλεται εξ ολοκλήρου κατά την εγγραφή της εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο. Συνήθως οι ΕΠΕ έχουν περισσότερους από έναν κωδικούς δραστηριότητας (NACE). Η συμμετοχή στην ΕΠΕ μπορεί να γίνει σε είδος (οικόπεδα, ακίνητα κλπ. που θα αποτελέσουν και το ενεργητικό της εταιρείας). Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας δύναται να αυξηθεί με συμπληρωματικές συνεισφορές των μετόχων.

Η ευθύνη των εταίρων είναι περιορισμένη, υπό την έννοια ότι δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από την πλειοψηφία στην Γενική Συνέλευση των Εταίρων. Για αλλαγή καταστατικού απαιτείται ομοφωνία εκτός αν το καταστατικό ορίζει άλλως.

Η εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές που δεν είναι απαραίτητο να έχουν την ρουμανική ιθαγένεια.

Πριν την αίτηση εγγραφής της εταιρείας στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, απαιτείται η ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών :

- Άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού σε τράπεζα στη Ρουμανία και κατάθεση σε αυτόν του συνόλου του εταιρικού κεφαλαίου. Η τράπεζα υποχρεούται, ακολούθως, να εκδώσει σχετικό πιστοποιητικό καταθέσεως του κεφαλαίου, το οποίο θα συμπεριληφθεί στο φάκελο ιδρύσεως της ΕΠΕ,
- Ο καθορισμός της έδρας της εταιρείας.
- Η επωνυμία της εταιρείας
- Επίσημος ορισμός του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας ή διαχειριστή.

Ακολουθούν :

α) Κατάθεση εταιρικού κεφαλαίου στην Τράπεζα (μίνιμουμ 1 Leu) και αποδεικτικό έγγραφο κατάθεσης επαρκούς ποσού.

β) Κατάρτιση συστατικής πράξης ενώπιον συμβολαιογράφου και απόκτηση μοναδικού αριθμού εγγραφής από το Εμπορικό Μητρώο. Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Official Gazette, part IV).

Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, η εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα. Η όλη διαδικασία διαρκεί περίπου από μία μέχρι τρεις εβδομάδες, ενώ η συνολική δαπάνη ανέρχεται περίπου στα 1.000 €. Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών συμφερόντων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία έχει επιλέξει την νομική μορφή της SRL.

Η ΕΠΕ διοικείται από ένα ή πολλούς διαχειριστές, οι οποίοι μπορεί να είναι μέτοχοι ή όχι. Ο έλεγχος διαχείρισης εξασφαλίζεται από τους μετόχους, εκτός αν η ΕΠΕ διαθέτει περισσότερους από 15 εταίρους, οπότε είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτούς ελεγκτές. Επιπρόσθετα, καθίσταται υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου, η ΕΠΕ πληροί τουλάχιστον δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων :

Σύνολο ενεργητικού	: 3.650.000 EUR
Κύκλο εργασιών	: 7.300.000 EUR
Αριθμό απασχολουμένων	: 50

Οι εταίροι μιας 'SRL'

Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι τοπικής αυτοδιοίκησης απαγορεύεται να συμμετέχουν στις εταιρείες αυτές με αγορά μεριδίων. Οι εταίροι έχουν δικαίωμα πώλησης της συμμετοχής τους σε τρίτους, υπό προϋποθέσεις. Κάθε εταίρος μπορεί να ζητήσει την αποχώρησή του από την εταιρεία οποτεδήποτε.

Η λειτουργία της 'SRL'

Η SRL (ΕΠΕ) διαθέτει τα κάτωθι όργανα:

1. Γενική Συνέλευση των εταίρων : έχει το αποκλειστικό δικαίωμα αλλαγής του Καταστατικού, εγκρίνει τα ετήσια οικονομικά δελτία, ορίζει την γραμμή πολιτικής της εταιρείας και ελέγχει την δραστηριότητα των άλλων οργάνων.
2. Διοικητικό Συμβούλιο: εποπτεύει τις λειτουργίες της εταιρείας (προαιρετικό)
3. Εκτελεστικό Όργανο, είτε μονοπρόσωπο (Γενικός Διευθυντής) ή συλλογικό που διαχειρίζεται τα τρέχοντα θέματα.

Σε περίπτωση που πρόκειται για μονοπρόσωπη ΕΠΕ, η δομή των οργάνων διαφοροποιείται.

Η ευθύνη των εταίρων

Γενικά, **οι μέτοχοι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ποσού της συμμετοχής τους** στο εταιρικό κεφάλαιο. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την νομοθεσία, η μητρική εταιρεία μπορεί, σε μερικές περιπτώσεις, να ευθύνεται αυτή για τα χρέη της θυγατρικής της.

Ως μητρική εταιρεία ορίζεται κάθε εταιρεία (ατομική ή μετοχική) η οποία κατέχει μία κυρίαρχη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο της θυγατρικής εταιρείας, και βάσει συμβολαίου, δύναται να διαθέτει έλεγχο στην θυγατρική της. Συνεπώς, η μητρική εταιρεία μπορεί να αναλάβει την από κοινού με την θυγατρική ευθύνη για τις οικονομικές υποχρεώσεις που ανέλαβε η τελευταία, μετά από εντολές της μητρικής.

Η διάλυση της «SRL»

Η ρουμανική νομοθεσία περί ΕΠΕ προβλέπει την εθελουσία διάλυση. Μεταξύ των λόγων διάλυσης μίας ΕΠΕ δύναται να είναι το τέλος διάρκειας, όπως αυτό καθορίζεται από το καταστατικό ίδρυσης. Η διάλυση της εταιρείας μπορεί, επίσης, να αποφασισθεί από τους διαχειριστές της ΕΠΕ ή μετά από δικαστική απόφαση για ακύρωση εγγραφής κλπ..

Η διάλυση δύναται να γίνει από την επιτροπή διάλυσης ή πτώχευσης, που ορίζεται από την γενική συνέλευση, η οποία έχει το προνόμιο της αποκλειστικής διαχείρισης της εταιρείας. Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΕΠΕ. Προαπαιτούμενο προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία διαγραφής από το Μητρώο είναι η προσκόμιση πιστοποιητικού φορολογικής ενημερότητας.

Πίνακας 2: Μορφές εταιριών στη Ρουμανία

ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Societate cu Răspundere Limitată(SRL)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)	-περιορισμένη ευθύνη -τουλάχιστον 1 μέτοχος -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 1 RON	Η πλέον διαδεδομένη μορφή εταιρείας
Societate pe Actiuni(SA)	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)	-Δυνατότητα δημόσιας εγγραφής μετόχων -Δυνατότητα εισαγωγής στο χρηματιστήριο -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 ευρώ) -περιορισμένη ευθύνη μετόχων -τουλάχιστον 2 μέτοχοι	Ενδείκνυται για μεσαίου και μεγάλου μεγέθους εταιρείες.
Societate in Nume Colectiv	ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ευθύνη απεριόριστη και εις ολόκληρον	Ενδείκνυται για μικρές και οικογενειακές εταιρείες.
Societate in Comandita Simpla	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ο ομόρρυθμος εταίρος φέρει ευθύνη απεριόριστη και προσωπική	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.
Societate in Comandita pe Actiuni	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ	-ο ετερόρρυθμος μέτοχος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 Ευρώ περίπου)	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.

B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας

Τα βήματα για την ίδρυση εταιρίας στην Ρουμανία είναι, σε γενικές γραμμές, τα ακόλουθα :

1. Επιλογή της μορφής της εταιρείας : Στην Ρουμανία υπάρχουν προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες. Στις προσωπικές, συγκαταλέγονται οι ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, καθώς και οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές, ενώ στις κεφαλαιουχικές οι ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

2. Καθορισμός της έδρας της εταιρείας : Οι ξένες εταιρείες οφείλουν να δηλώσουν την έδρα τους και αυτή να συμπίπτει με φυσική τοποθεσία. Απαιτείται διεύθυνση (όχι ταχυδρομική θυρίδα), η οποία θα χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους μετόχους.

3. Καταχώρηση της επωνυμίας της εταιρείας : Η επωνυμία της εταιρείας καταχωρείται στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας της εταιρείας.

4. Επικύρωση καταστατικού

5. Τραπεζικός Λογαριασμός της εταιρείας : Ανοίγεται εταιρικός λογαριασμός στο όνομα της εταιρείας, με στόχο να κατατεθεί το μετοχικό κεφάλαιο. Τα ποσά διαφέρουν, ανάλογα με την μορφή της εταιρείας. Για παράδειγμα, για μία ΕΠΕ απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο 1 Λέι, ήτοι 0,2 ευρώ περίπου.

Άλλα απαιτούμενα νομικά παραστατικά δύνανται να απαιτηθούν, όπως φορολογικά μητρώα και στοιχεία.

Υποβολή ενός πλήρους φακέλου στο εμπορικό μητρώο Ρουμανίας

Υποβάλλεται φάκελος στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης. Οι πληροφορίες αυτές προκύπτουν από επαφές μας με τις αρμόδιες υπηρεσίες, αλλά και επιχειρηματίες που έχουν κάνει πρόσφατα ίδρυση εταιρίας στη Ρουμανία. Ειδικότερα η αναφορά σε κόστη είναι τα ποσά που οι υπηρεσίες αυτές χρεώνουν (παράβολα κλπ). Τη διαδικασία μπορούν να κάνουν οι επιχειρηματίες μόνοι τους, υπό την προϋπόθεση ότι είναι εξοικειωμένοι με τις συνθήκες της αγοράς και γνωρίζουν τη ρουμανική γλώσσα ή διαθέτουν αξιόπιστο διερμηνέα. Σε περίπτωση που αποφασίσουν να την αναθέσουν σε κάποια συμβουλευτική ή δικηγορική εταιρία, θα πρέπει να συνυπολογίσουν τις χρεώσεις αυτών που κυμαίνονται από 500 μέχρι 1000 ευρώ. Σημειώνεται, τέλος, ότι ο Οδηγός της World Bank για τη Ρουμανία περιλαμβάνει άλλους χρόνους και κόστη.

Πίνακας 3: Χρονοδιάγραμμα απαιτούμενων ενεργειών και εκτίμηση κόστους για την ίδρυση εταιρίας στη Ρουμανία¹

	Απαιτούμενος χρόνος	Κόστος
Εγγραφή στο εμπορικό μητρώο εταιριών (ONCR) – Η αίτηση μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά https://portal.onrc.ro , η προσκόμιση εγγράφων όμως απαιτείται με φυσική παρουσία.	Έως ένας μήνας	214,2 Ron (45 ευρώ) για εγγραφή και απόκτηση επωνυμίας 250 Ron (52 ευρώ) στο συμβολαιογράφο για υπεύθυνη δήλωση κατοικίας και γνήσιο υπογραφής, εκτός και αν υπάρχει πιστοποιητικό με apostile

¹Στον Οδηγό της Παγκόσμιας Τράπεζας ως απαιτούμενος χρόνος αναφέρεται το 20ήμερο

		75 Ron (15,5 ευρώ) στο εμπορικό μητρώο για έκδοση πιστοποιητικού που να βεβαιώνει ότι στην έδρα της εταιρίας δεν υπάρχει άλλη με την ίδια επωνυμία
Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης		45 Ron (9,4 ευρώ) για πιστοποιητικό αναλυτικής περιγραφής δραστηριότητας
Άνοιγμα Λογαριασμού		122 Ron (25 ευρώ)
		Ανάλογα με τη μορφή της εταιρίας, ενδέχεται να απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο, τα οποία, αφότου δημιουργηθεί η εταιρία, μπορεί ο δικαιούχος να αποσύρει.
Απόκτηση ΑΦΜ		30 Ron (6 ευρώ)

B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις)

Τα προϊόντα που εισάγονται στην Ρουμανία πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες πιστοποιήσεις. Γενικά, οι κοινοτικές πιστοποιήσεις είναι αποδεκτές στην Ρουμανία. Ειδικότερα, όλα τα προϊόντα κοινοτικής προελεύσεως, όπως και τα ελληνικά, διαθέτουν την σήμανση CE, βάσει της οποίας κυκλοφορούν ελεύθερα στην ρουμανική αγορά. Η χρήση της σήμανσης CE απαιτεί την πλήρωση ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνδέονται με την ποιότητα του προϊόντος. Κάποια προϊόντα, όπως τα τρόφιμα, τα ιατρικά μηχανήματα, τα φαρμακευτικά και κάποια καλλυντικά, τα προϊόντα τηλεπικοινωνιών, τα μηχανήματα των ορυχείων και εξορύξεων πετρελαίου και φυσικού αερίου κ.α. πιθανόν να απαιτούν επιπλέον πιστοποιητικά από εξειδικευμένους φορείς, Υπουργεία ή Υπηρεσίες.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων και άλλων αρχών που είναι εγκεκριμένα για τη διενέργεια των ελέγχων και την παροχή πιστοποίησης. Αξιολογήσεις καταλληλότητας πραγματοποιούνται βάσει διαδικασιών που προσδιορίζονται από διεθνή συστήματα, στα οποία η Ρουμανία είναι μέλος, και αναγνωρίζονται από την ρουμανική νομοθεσία, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη διαδικασία. Τέτοια είναι :

International Electrotechnical Commission (IEC), Quality Assessment System for Electronic Components (IECQ), IEC System for Conformity Testing and Certification of Electrical Equipment (IECEE)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, την διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση πιστοποίησης των προϊόντων αναλαμβάνει ο εισαγωγέας. Απαιτείται, λοιπόν, στενή συνεργασία μεταξύ εξαγωγέα και Ρουμάνου εισαγωγέα, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την πιστοποίηση των εισαγόμενων προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα την διαδικασία της πιστοποίησης να αναλάβει εξειδικευμένη εταιρεία που παρέχει ανάλογες υπηρεσίες.

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πιστοποίηση, συμβουλευτείτε, επίσης, την ιστοσελίδα :

<http://ts.nist.gov/Standards/Global/mra.cfm>

B.1.4 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)

Ο νέος τελωνειακός κώδικας ισχύει μετά την εναρμόνισή του ρουμανικού με το κοινοτικό δίκαιο. Οι αλλαγές που επέφερε η εισαγωγή του νέου τελωνειακού κώδικα αφορούν την εναρμόνισή της ονοματολογίας των εμπορευμάτων, την θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου, την απλοποίηση των διαδικασιών για τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, την διαδικασία εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ από τρίτες χώρες.

Η τελωνειακή αξία, γενικά, υπολογίζεται στην αξία 'CIF' (cost-insurance-freight) του εισαγόμενου προϊόντος. Οι τελωνειακοί δασμοί καταβάλλονται σε «σκληρό νόμισμα» στην τρέχουσα ισοτιμία και δεν επιβάλλονται σε κοινοτικά προϊόντα, αλλά μόνον στα προϊόντα τρίτων χωρών. Στην περίπτωση, που οι τελωνειακές αρχές δεν συμφωνούν με την δηλούμενη τελωνειακή αξία των προϊόντων, ιδίως για τα προϊόντα τρίτων χωρών, δύνανται να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες και παραστατικά για την τελωνειακή αξία των εμπορευμάτων. Είναι σύνηθες το φαινόμενο οι τελωνειακές Αρχές της Ρουμανίας να απαιτούν το παραστατικό εξαγωγής και μεταφοράς «Shippers Export Declaration» (SED), το οποίο θεωρείται ικανό για την απόδειξη της πραγματικής τελωνειακής αξίας του προϊόντος.

Τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, που ταυτοποιούνται από τον ενιαίο φορολογικό αριθμό και το ενιαίο τελωνειακό έγγραφο, δεν επιβαρύνονται με τελωνειακούς δασμούς. Αντίθετα, στα προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καταβάλλονται οι δασμοί και ο ΦΠΑ εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας.

Τελωνειακοί Δασμοί

1. Με δασμό επιβαρύνονται όλα τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών με βάση τη δασμολογική τους κλάση κατά την είσοδο τους στο έδαφος της Ε. Ένωσης
2. Για την κωδικοποίηση των προϊόντων χρησιμοποιείται το εναρμονισμένο σύστημα.
3. Η δασμολογική επιβάρυνση για εισαγωγές από μη κοινοτικές χώρες ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις από 5% έως και 25% επί της αξίας και για κάποια αγαθά ορίζονται κατώτατα όρια.
4. Ο τελωνειακός κώδικας της Ρουμανίας είναι εναρμονισμένος με την κοινοτική νομοθεσία.

B.1.5 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών

Από την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία είναι πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της τελευταίας όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε. μπορεί να κινηθεί διαδικασία επιβολής δασμού anti-dumping στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Την 1.1.2007 η Ρουμανία εφάρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και υιοθέτησε την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι κοινοί δασμοί της Ε.Ε.. Ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα επιβαρύνονται από τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης.

Τα κυριότερα λιμάνια στην Μαύρη Θάλασσα είναι αυτά της Κωσταντζας, Agigea και Mangalia. Ιδιαίτερα το λιμάνι της Κωσταντζας είναι το κυριότερο λιμάνι αλλά και το καλύτερα εξοπλισμένο με ευκολίες αποθήκευσης. Ελεύθερες ζώνες υπάρχουν στις ακτές, που προβλέπουν κίνητρα και φορολογικές απαλλαγές, καθώς και εξαιρέσεις δασμών για τους επενδυτές, όπως Curtici-Arad,

Braila, Galati, Giurgiu, Sulina (βλ. σχετικό σύνδεσμο <http://investromania.gov.ro/web/free-zones/>).

Υπάρχουν, επίσης, λιμάνια στο ποταμό Δούναβη εκ των οποίων αναφέρουμε την Cernavoda, την Braila και το Γαλάτσι.

Μόνο εταιρείες εγγεγραμμένες στην Ρουμανία είναι εξουσιοδοτημένες να εκτελωνίζουν εμπορεύματα στα ρουμανικά τελωνεία. Γραφεία αντιπροσωπειών δεν είναι εξουσιοδοτημένα για εκτελωνισμό εμπορευμάτων.

Τα εισαγόμενα προϊόντα στην Ρουμανία υπόκεινται σε 3 είδη επιβαρύνσεων: εισαγωγικούς δασμούς αναλόγως της κατηγορίας για τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, 19% ΦΠΑ για τα ελληνικής, κοινοτικής και προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καθώς και ειδικό φόρο κατανάλωσης για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών. Τα εισαγόμενα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά επιβαρύνονται με 9% ΦΠΑ από 1.6.2015.

Εξαγωγές: Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ρουμανίας, τα εξαγόμενα προϊόντα εξαιρούνται του ΦΠΑ. Προκειμένου να ισχύσει η απαλλαγή για αυτά τα προϊόντα, είναι απαραίτητο οι σχετικές συναλλαγές να πραγματοποιούνται με τραπεζικό έμβασμα, από εμπορική τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Ο εισαγωγέας υποχρεούται να συνοδεύει τα προϊόντα του με τιμολόγιο εξαγωγής, παραστατικό μεταφοράς, πιστοποιητικό προέλευσης και λοιπά πιστοποιητικά που απαιτούνται για το συγκεκριμένο προϊόν (προέλευση, ποιότητα, άδεια).

Οι εξαγωγείς υποχρεούνται να συμπληρώσουν το πιστοποιητικό εξαγωγής, εάν είναι αναγκαίο, για την απόκτηση της σχετικής άδειας εξαγωγής.

Από την 1.07.2009, οι τελωνειακές αρχές της Ρουμανίας και οι άλλες αρχές των κρατών μελών που έχουν αυτή την αρμοδιότητα υποχρεούνται να διαθέτουν τον ενιαίο αριθμό εγγραφής ή τον ενιαίο αριθμό Μητρώου ΦΠΑ της εταιρείας, τον λεγόμενο (**EORI Number**), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις δραστηριότητες των τελωνείων.

Όπως προαναφέρθηκε, οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την είσοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Το κοινοτικό τελωνειακό καθεστώς για προϊόντα προελεύσεως Ε.Ε.

Η Τελωνειακή Αρχή απαιτεί ειδικά παραστατικά για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός των κρατών μελών της Ε.Ε. από τον εξαγωγέα ή επιχειρηματία, τον εξουσιοδοτημένο σύμφωνα με το άρθρο 14^A του κανονισμού της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα απαιτούνται :

- **Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο (Single Administrative Document)** : Εφαρμόζεται επίσης στις εξαγωγές και πρέπει να υποβληθεί για κατάθεση και αποδοχή από την τελωνειακή αρχή. Συνοδεύεται, δε, από άλλα τελωνειακά παραστατικά, σύμφωνα με το άρθρο 218 του κανονισμού 2452/93/CE. Στο Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο εγγράφεται ο ενιαίος φορολογικός αριθμός ή αριθμός ΦΠΑ της εταιρείας (EORI Number), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις συναλλαγές με το εξωτερικό.
- **Τιμολόγιο εξαγωγής** : Πρέπει να συνοδεύει το Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο, όπως περιγράφεται στο άρθρο 181, ώστε να χορηγηθεί το καθεστώς ελευθέρως κυκλοφορίας.
- **Πιστοποιητικό μεταφοράς εμπορευμάτων ή άδεια μεταφοράς.**
- **Πιστοποιητικό προελεύσεως προϊόντων** (εκδίδεται από επιμέρους Επιμελητήρια).
- **Παραστατικά που απαιτούνται για την εφαρμογή των προτιμησιακών δασμών ή απαλλαγής φόρων ή ΦΠΑ.**

• **Παραστατικά προς έλεγχο, που απαιτούν οι τελωνειακές αρχές σε περίπτωση επανεξαγωγής προϊόντων.**

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στις ιστοσελίδες του ρουμανικού τελωνείου <http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx> και στην κοινοτική ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/general/community_cOde/index_en.htm

B.1.6 Καθεστώς ιδιοκτησίας

Το ρουμανικό δίκαιο συμβαδίζει γενικά με όλους τους τρόπους κτήσης ακινήτων, που παραδοσιακά υφίστανται στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Τα συμβόλαια, τα οποία έχουν ως στόχο τη μεταβίβαση ή την κτήση εμπράγματων δικαιωμάτων στα ακίνητα (οικόπεδα, οικοδομικές κατασκευές) πρέπει να γίνονται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυθεντικές πράξεις, διαφορετικά αντιμετωπίζουν ακυρότητα. Γενικά, για την ολοκλήρωση μεταβίβασης κυριότητας απαιτείται η εγγραφή των τίτλων ιδιοκτησίας στο υποθηκοφυλακείο.

Πλέον δεν υπάρχουν περιορισμοί για αγορά ακινήτων (είτε πρόκειται για κατοικίες, γεωργική γη και δάση) από αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα ή από εταιρείες που έχουν την έδρα τους στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Μεγαλύτερη ισχύ έχει το ιδιωτικό συμβόλαιο ενοικίου που υποβάλλεται στις φορολογικές αρχές, καθώς εξασφαλίζεται η πληρωμή των ενοικίων και η επιστροφή του χώρου σε καλή κατάσταση κατά την λήξη του συμβολαίου.

Σε περίπτωση πώλησης του ακινήτου, το οποίο έχει δοθεί προς ενοικίαση, το ακίνητο μεταβιβάζεται με το βάρος της μίσθωσης, εφόσον:

- α) η ενοικίαση είναι εγγεγραμμένη στο αρμόδιο τμήμα, όπου τηρούνται τα ενοίκια ή
- β) το συμβόλαιο της ενοικίασης φέρει ημερομηνία προγενέστερη της πώλησης.

Γεωργική γη

Από 01.01.2014, δεν υφίστανται πλέον περιορισμοί για την αγορά γης, ήτοι γεωργικής ή δασικής έκτασης, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα κράτους μέλους της Ε.Ε..

Ακίνητα

Το ρουμανικό δίκαιο επιτρέπει διαφόρους τύπους συμβάσεων για αγορά ή πώληση ακινήτων, πέραν της απλής μεταβίβασης κυριότητας, όπως το συμβόλαιο ανταλλαγής ακινήτων, τη συμμετοχή σε είδος στο ακίνητο ή τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας που κατέχει το ακίνητο. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την μεταφορά των εμπράγματων δικαιωμάτων των ακινήτων (γη και ακίνητα) πραγματοποιούνται με συμβολαιογραφική πράξη.

Αναφορικά με την είσοδο ενός ξένου στην αγορά ακινήτων στην Ρουμανία, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν υπάρχουν περιορισμοί για εταιρείες που έχουν την έδρα τους σε ένα από τα κράτη μέλη.

B.1.7 Εργασιακό καθεστώς - Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους

Στην Ρουμανία, ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός από 01.07.2024 ανέρχεται σε 3.700 Ron (περίπου 745 ευρώ) μικτά, αυξημένος κατά 12% σε σχέση με ότι ίσχυε από 01.10.2023 (3.300 Ron μικτά). Ο καθαρός μέσος μισθός στη Ρουμανία αυξήθηκε κατά 15% σε ετήσια βάση και τον Δεκέμβριο του 2023 ανήλθε σε 5.079 λεί (περίπου 1.020 ευρώ), ξεπερνώντας για πρώτη φορά το όριο των 1.000 ευρώ - σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η στατιστική υπηρεσία INS. Σε

πραγματικούς όρους, οι καθαροί μισθοί κατά μ.ο. αυξήθηκαν κατά 8,3% σε ετήσια βάση το 2023, αλλά σημειώνεται ότι η αύξηση μισθών στον ιδιωτικό τομέα υπερέβη το 10%.

Οι κοινωνικές εισφορές επιβαρύνουν τον εργαζόμενο, αλλά οι εργοδότες είναι υπεύθυνοι για την καταβολή των ποσών στον κρατικό προϋπολογισμό. Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κερδίζουν εισοδήματα από τα μερίσματα, τόκους και άλλες πηγές ανεξάρτητων δραστηριοτήτων, απαιτείται να καταβάλουν 10% εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (10% επί του ελάχιστου μηνιαίου μισθού για 12 μήνες του έτους). Με το νέο φορολογικό νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε στο τέλος Σεπτεμβρίου 2023, η κυβέρνηση κατήργησε την εξαίρεση από την πληρωμή CASS (εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας) για τους εργαζόμενους στις κατασκευές, τη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων, οι οποίοι πλέον θα επιβαρύνονται κανονικά όπως οι υπόλοιποι.

Η διάρκεια εργασίας είναι 8 ώρες την ημέρα και 40 ώρες την εβδομάδα. Από τον Μάρτιο του 2022 (με σχετική τροποποίηση του Εργατικού Κώδικα), **εισήχθη η προαιρετική δυνατότητα καθιέρωσης 4μερης εργασίας σε μία επιχείρηση**, χωρίς μείωση του συνολικού αριθμού ωρών εργασίας, απλά με διαφορετική κατανομή τους (4 ημέρες X 10 ώρες την ημέρα). Ήδη η εταιρεία ING Hubs Romania, εισήγαγε πιλοτικά τη δυνατότητα αυτή για τους εργαζομένους της, τον Ιανουάριο του 2023, με θετική αξιολόγηση και αποτελέσματα. Η ανώτερη νόμιμη διάρκεια εργασίας είναι 48 ώρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών, με την προϋπόθεση ότι ο μέσος όρος εργασίας εβδομαδιαίως δεν ξεπερνά τις 48 ώρες. Για τα άτομα κάτω των 18 ετών, η διάρκεια της εργασίας δύναται να είναι 6 ώρες την ημέρα και 30 ώρες την εβδομάδα.

Σύμφωνα με τα σήμερα ισχύοντα, **η ηλικία συνταξιοδότησης λόγω γήρατος είναι τα 65 έτη για άντρες και τα 61 έτη και 9 μήνες για τις γυναίκες, με την πρόβλεψη να φτάσουν στα 63 έτη μέχρι το 2030.**

Οι τύποι σύμβασης εργασίας διακρίνονται σε ανεξάρτητες και εξαρτημένες συμβάσεις / συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου.

Διαφορετικές περίοδοι δοκιμής εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις

- για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου: 90 ημέρες για τις κοινές θέσεις εργασίας και 120 ημέρες για τα διευθυντικά στελέχη,
- για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου εξαρτάται από την διάρκεια της σύμβασης (5 ημέρες για 3μηνη σύμβαση, 45 ημέρες για 6μηνη) και
- για τους εργαζομένους με ειδικές ανάγκες: 30 ημέρες.

Στην Ρουμανία οι άδειες είναι τουλάχιστον 20 εργάσιμες ημέρες ετησίως. Οι ημέρες εορτών είναι 12 ετησίως, εκ των οποίων οι δύο είναι πάντα Κυριακή. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι ανήλικοι δικαιούνται 3 επιπλέον ημέρες άδεια.

Η άδεια μητρότητας είναι 126 ημέρες, εκ των οποίων μερικές μπορούν να ληφθούν πριν την γέννηση με μηνιαίες αποδοχές σε ποσοστό 85% του μέσου ακαθάριστου μισθού των τελευταίων 6 μηνών. Εναλλακτικά, τη γονική αυτή άδεια δικαιούται και ο πατέρας.

Διάρκεια της άδειας ανατροφής τέκνου:

- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 85% του μηνιαίου καθαρού μισθού των τελευταίων 12 μηνών, αλλά όχι μικρότερο των 1250 Ron αλλά και ούτε μεγαλύτερη των 8.500.
- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λέι ήτοι 133 ευρώ.

Η άδεια για τη γέννηση τέκνου είναι 5 εργάσιμες ημέρες και επιπλέον 10 ημέρες, εάν ο πατέρας διαθέτει πιστοποιητικό για την επιμέλεια του παιδιού.

Η άδεια ασθενείας δύναται να ανέλθει σε 183 ημέρες ετησίως (η πιο μεγάλη διάρκεια για σοβαρές ασθένειες και με καταβολή του 75% -100% των μηνιαίων αποδοχών του εργαζομένου). Οι 5 πρώτοι μήνες καταβάλλονται από τον εργοδότη και οι υπόλοιποι από το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης (FNUASS).

B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της Ρουμανίας

ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η γεωγραφική εγγύτητα της Ρουμανίας με την Ελλάδα, η συμπληρωματικότητα της παραγωγής, και η ελεύθερη πρόσβαση στην ρουμανική αγορά, διευκολύνουν την ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών και επιχειρηματικής συνεργασίας, σε τομείς όπως :

- **Γεωργία, παραγωγή και επεξεργασία τροφίμων και ποτών** – Λόγω ανεκμετάλλετων πρώτων υλών και ύπαρξης καλής ποιότητας, αλλά μη τυποποιημένων, γεωργικών προϊόντων (λαχανικών, φρούτων και κρασιού), ο τομέας παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων παρουσιάζει ευκαιρίες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης.
- **Συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ρουμανίας** - Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία για την ανάπτυξη (δεν υφίσταται ενιαίος αναπτυξιακός νόμος), δίδεται η δυνατότητα επιδότησης, κατά 50% και πλέον, νέων θέσεων εργασίας. Παρέχονται κίνητρα σε νέες επενδύσεις στο πλαίσιο λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών πάρκων (παραχώρηση υποδομών και δικτύων κλπ.) και σχεδιάζονται συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων (με παροχή κρατικών εγγυήσεων-επιδότησεων θέσεων εργασίας). Επίσης, απαλλάσσονται της φορολογίας τα κεφάλαια που επανεπενδύονται, εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% και ισχύει ελαστικότητα για τα εργασιακά ζητήματα.
- **Κατασκευές** – Τα τελευταία έτη, ο τομέας αυτός παρουσιάζει ανάπτυξη με μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από διεθνείς οργανισμούς (Ε.Ε., Παγκόσμια Τράπεζα κλπ).
- **Τουρισμός** – Η γεωγραφική θέση της Ρουμανίας, η διατήρηση άριστων πολιτικών και οικονομικών σχέσεων και η αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των ρουμανικών νοικοκυριών συντελούν στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα τα τελευταία έτη (ενδεικτικό ότι το 2022 και 2023 ο αριθμός των Ρουμάνων τουριστών που επισκέφθηκε την Ελλάδα υπερέβη το 1,3 εκ. κάθε χρονιά), με εξίσου ευοίωνες προοπτικές για το μέλλον.
- **Δίκτυα διανομής** – δεδομένης της υπό διαμόρφωση κατάστασης στον κλάδο, επιβάλλεται η άμεση δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς μέσω νέων δικτύων διανομής στην χώρα, προωθούνται καλύτερα τα προϊόντα.
- Ευκαιρίες υπάρχουν ακόμη στον τομέα της υγείας (ιδιωτικά ιατρικά κέντρα), στον τομέα της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών καθώς και στον τραπεζικό τομέα.

Όσον αφορά στις **εξαγωγές** ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία, λαμβανομένης υπ' όψη της αύξησης του εισοδήματος των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια και ιδίως στις μεγάλες πόλεις (Βουκουρέστι, Κωσταντζα, Τιμισοάρα, Ιάσιο, Κλούζ, Κραϊόβα), υπάρχουν δυνατότητες διείσδυσης σε διάφορους τομείς, όπως φρούτα, λαχανικά και εν γένει τρόφιμα, παιχνίδια, ενδύματα, κατασκευαστικά υλικά, μάρμαρα και προϊόντα αλουμινίου, καλλυντικά και είδη κουζίνας, φαρμακευτικά προϊόντα και νοσοκομειακός εξοπλισμός, γεωργικά μηχανήματα, ηλεκτρολογικό υλικό, τηλεπικοινωνιακό υλικό κλπ.

Οι ελληνικές/αλλοδαπές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά της Ρουμανίας καλούνται να αντιμετωπίσουν διάφορες προκλήσεις όπως η αυξημένη γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε τομείς που επηρεάζουν τη λειτουργία και δραστηριοποίηση μιας επιχείρησης (πχ πιστοποίηση προϊόντων, έκδοση αδειών, καθυστερήσεις τελωνείων, φορολογικό καθεστώς και ασάφεια ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς ακινήτων).

Δύσκολο, επίσης, σημείο αποτελεί η ανεύρεση των κατάλληλων συνεργατών π.χ. εισαγωγέα, συνεργάτη αλλά και ‘manager’, ο οποίος να γνωρίζει τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις διεθνείς επιχειρηματικές πρακτικές.

Προκειμένου να επιλεγεί μια ρουμανική εταιρεία για συνεργασία, θα πρέπει να γίνεται έλεγχος φερεγγυότητας, προς αποφυγή προβλημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας κλπ.

Αναφορικά με τα ελληνικά προϊόντα, σημειώνεται ότι θεωρούνται από το καταναλωτικό κοινό της Ρουμανίας καλής ποιότητας και υψηλών προδιαγραφών έναντι προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας (Κίνας, Τουρκίας).

Η επιτυχής επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην αγορά της Ρουμανίας εξαρτάται από την επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής εκ μέρους των διοικήσεων των ελληνικών επιχειρήσεων (εξαγωγές, ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας, αξιοποίηση δικτύων διανομής, κοινοπραξίες, κλπ). Δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας και του μεγάλου μεγέθους της αγοράς (η δεύτερη πλέον σημαντική αγορά των ανατολικών χωρών μετά την Πολωνία), οι ελληνικές εταιρείες θα πρέπει να είναι έτοιμες να καλύψουν τις ποσότητες ζήτησης για την αγορά της Ρουμανίας και να διασφαλίζουν σταθερότητα προμήθειας των προϊόντων τους.

Συνήθως τα αρχικά σημεία έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για τις ξένες εταιρείες είναι το Βουκουρέστι, η Κωσταντζα, η Τιμισοάρα και η Κραϊόβα, που αποτελούν τις πόλεις με το μεγαλύτερο πληθυσμό και τα επιχειρηματικά κέντρα της χώρας. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν καλά οργανωμένα δίκτυα διανομής, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, τα οποία επεκτείνονται σιγά-σιγά σε άλλα σημεία.

Πάντως, η εξεύρεση εισαγωγέα αποτελεί το πρώτο και κυριότερο βήμα για την είσοδο στην αγορά.

Για την προώθηση των προϊόντων τους, οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των κάτωθι εναλλακτικών:

- Συνεργασία με Αντιπροσώπους-Διανομείς,
- Ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας/υποκαταστήματος-θυγατρικής εταιρείας,
- Κοινοπραξία (Joint Ventures),
- Υπηρεσίες απευθείας προώθησης (Direct Marketing),
- Υπηρεσίες δικαιόχρησης (Franchising).

B.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς Επιλογή αντιπροσώπου – διανομέα

Οι ξένες εταιρείες αποφεύγουν να στηριχθούν αποκλειστικά στις υπηρεσίες ενός αντιπροσώπου στη Ρουμανία.

Η πλέον συνηθισμένη στρατηγική για την είσοδο στην αγορά είναι η επιλογή ενός ή περισσοτέρων διανομέων (ανάλογα με το προϊόν). Ένας τυπικός διανομέας διαθέτει τα προϊόντα ξένης παραγωγής στην λιανική πώληση και στον καταναλωτή, παρέχοντας επίσης στήριξη σε υπηρεσίες ‘logistics’ (τελωνειακές άδειες, αποθήκευση, μεταφορά κλπ). Πολλοί Ρουμάνοι διανομείς έχουν δημιουργήσει δίκτυα στην επαρχία, τα οποία επιτρέπουν μεγαλύτερη διείσδυση των ξένης

προελεύσεως προϊόντων. Επισημαίνεται ότι σε ορισμένους τομείς, όπως πχ στα φαρμακευτικά ή στα ενδύματα - υποδήματα, η πρόσβαση σε κανάλια διανομών είναι πιο δύσκολη από ότι σε άλλους, καθώς οι εταιρίες διανομής ελέγχονται συνήθως από μεγάλες πολυεθνικές. Στον τομέα των φρούτων - λαχανικών και συσκευασμένων τροφίμων, η πρόσβαση είναι πιο εύκολη, καθώς υπάρχουν πολλές μικρότερες εταιρίες διανομής.

B.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας

• Ίδρυση Γραφείου Αντιπροσωπείας

Το πλεονέκτημα της ίδρυσης Γραφείου Αντιπροσωπείας για τις ξένες εταιρείες είναι η στενότερη συνεργασία με τους τελικούς καταναλωτές και ο καλύτερος έλεγχος της προώθησης και διανομής των προϊόντων τους. Παρόλα αυτά, **τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν δύνανται να εκτελέσουν εμπορικές δραστηριότητες οιασδήποτε μορφής** (πωλήσεις, άνοιγμα τραπεζικών εμπορικών λογαριασμών, παραγωγή προϊόντων ή προσφορά υπηρεσιών), σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία. Λειτουργούν ως μεσολαβητές ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας συνήθως σε διαφημιστικές ενέργειες και πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας. Το δίκτυο διανομής και αντιπροσώπων αναλαμβάνει το έργο των πωλήσεων. Η είσοδος στην αγορά με αυτή την μορφή ενδυναμώνει τον έλεγχο του ξένου παραγωγού/εξαγωγέα στην διαδικασία διανομής και μειώνει την πιθανότητα αποτυχίας στην αγορά.

• Ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία

Η ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία αποτελεί την πλέον προχωρημένη μορφή προώθησης προϊόντων στην αγορά, αφού προβλέπει ολοκληρωμένο έλεγχο στον τομέα της διαδικασίας πωλήσεων, από την εισαγωγή μέχρι τις τελικές πωλήσεις. Είναι σημαντικό να υπάρχει ήδη μία στοιχειώδης δομή με το σχετικό εξοπλισμό και το κατάλληλο στελεχιακό/εργατικό δυναμικό.

• Ίδρυση κοινοπραξίας

Παρότι η πρακτική της δημιουργίας επιχειρηματικών κοινοπραξιών θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο επιτυχούς επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην Ρουμανία, είναι προτιμότερο η διαχείριση να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ελληνικού κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το ξένο κεφάλαιο έχει την μειοψηφία, όλα εξαρτώνται από τις καλές προθέσεις των Ρουμάνων ιδιοκτητών της πλειοψηφίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου ξένοι κάτοχοι μειοψηφικών κεφαλαίων αδυνατούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους στα ρουμανικά δικαστήρια. Η δημιουργία 'joint venture' μεταξύ ελληνικής και ρουμανικής εταιρείας είναι προτιμότερο να γίνει, αφού τα δύο μέρη έχουν ήδη δοκιμάσει την συνεργασία τους στο παρελθόν για μία συγκεκριμένη περίοδο.

Ένα θετικό στοιχείο της δημιουργίας 'joint venture' είναι τα πλεονεκτήματα, που μπορεί να απολαμβάνουν επιχειρήσεις με ρουμανική ταυτότητα.

1. Υπηρεσίες δικαιώρησης

Η αγορά "franchise" συνεχίζει την ανάπτυξή της στη Ρουμανία με επιταχυνόμενο ρυθμό και το 2023, καθώς το πρώτο τρίμηνο του έτους, άνοιξαν περίπου 30% περισσότερες επιχειρήσεις franchising σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2022, σύμφωνα με έρευνα της "Franchwise", της μεγαλύτερης εταιρείας παροχής συμβουλών στον τομέα του franchising στη Ρουμανία. Τα περισσότερα franchises ανοίγουν στο Βουκουρέστι, το Μπρασόβ, την Κραϊόβα, το Ιάσιο, το Μπακάου, την Κωνσταντσα και την Τιμισοάρα, ενώ η μέση επένδυση κυμαίνεται μεταξύ 80.000 ευρώ και 100.000 ευρώ. Η απόδοση της επένδυσης σε ένα franchise εξαρτάται από διάφορους

παράγοντες (από την ελκυστικότητα του προϊόντος ή της υπηρεσίας που διατίθεται στην αγορά έως τον τρόπο λειτουργίας, καθώς και τη δυνατότητα κλιμάκωσης σε εθνικό επίπεδο), ωστόσο κατά μέσο όρο, η περίοδος απόσβεσης της κυμαίνεται μεταξύ 2,5 και 4 έτη.

Οι πιο ελκυστικοί τομείς για μια επιχείρηση franchise φέρεται να είναι τα παγωτατζίδικα, οι καφετέριες, τα καταστήματα ψλικών, οι υπηρεσίες συμβουλευτικής και επιχειρηματικής καθοδήγησης και ο τομέας των φωτοβολταϊκών πάνελ. Σύμφωνα με την έρευνα, οι Ρουμάνοι είναι πιο ανοιχτοί στην επιλογή του franchising ως πρώτης μορφής επιχειρηματικότητας, λόγω του ότι αποτελεί ασφαλέστερη επένδυση από μια επιχείρηση αυτοαπασχολούμενου. Συγκριτικά πλεονεκτήματα είναι η τεχνογνωσία που προσφέρει ο δικαιούχος, η συνταγή για την επιχειρηματική επιτυχία και οι υψηλές πιθανότητες επιτυχίας, η ταχεία ανάπτυξη, η δύναμη της μάρκας (brand name) και η συνεχής υποστήριξη του δικαιούχου. Όσον αφορά το προφίλ των Ρουμάνων που επενδύουν σε ένα franchise, το 60% από αυτούς είναι άνδρες και το 40% γυναίκες, άνω των 35 ετών, οι περισσότεροι από αυτούς στην πρώτη τους επιχείρηση. Σε γενικές γραμμές, όσοι θέλουν να ανοίξουν ένα franchise επενδύουν σε υπηρεσίες (από τη δικτύωση και την παροχή επιχειρηματικών συμβουλών έως τις υπηρεσίες εκπαίδευσης παιδιών), στο εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο (καταστήματα ψλικών - δίκτυο My Inmedio, ανθοπωλεία κ.λπ.) και την HoReCa - κυρίως επιχειρήσεις που πωλούν ένα μόνο προϊόν, όπως τα παγωτατζίδικα, τα εξειδικευμένα καφέ, τα ζαχαροπλαστικά με επιδόρπια χωρίς γλουτένη, οι πιτσαρίες κ.λπ. Μια επιχείρηση franchise μπορεί να ξεκινήσει με ποσά μεταξύ 15.000 ευρώ και 20.000 ευρώ, όπως τα franchises γλυκών, που επικεντρώνονται γύρω από ένα μόνο προϊόν (π.χ. φρέσκα ντόνατς από το Hello Donuts, βάφλες διαφόρων ποικιλιών από το Bubble Waffles) ή και να ξεπεράσει τα 100.000 ευρώ, για το άνοιγμα μίας πιτσαρίας π.χ. (Treevi Pizza) ή ενός εξειδικευμένου εστιατορίου (το project Bread and Wine του ομίλου Sosa&Sosa). Επίσης, υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για επενδύσεις σε master franchises (επενδύσεις άνω των 250.000 ευρώ), όπου οι τομείς είναι ποικίλοι - από καταστήματα παγωτού με προϊόντα χωρίς ζάχαρη (franchises Yole) έως τη βελτιστοποίηση της απόδοσης των επιχειρήσεων με τη βοήθεια drones (franchises Coptrz). Τα master franchises είναι κατά κύριο λόγο ελκυστικά για επιχειρηματίες με επιχειρηματική εμπειρία, οι οποίοι θέλουν να συμπληρώσουν το υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο των επιχειρήσεών τους με ένα franchise ή να διαφοροποιήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising) αναπτύχθηκαν σημαντικά στη Ρουμανία σε τομείς όπως ταχυφαγεία (fast foods), λιανικό εμπόριο, εκπαίδευση, 'fitness' και υγεία, διασκέδαση, τουρισμό και αυτοκίνητα. Σε ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών, κυρίως "business to business", όπως υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης, μεταφορές, ταχυδρομικές μεταφορές 'express', 'logistics', συμβουλευτικές εταιρείες, εκπαίδευση στελεχών κ.ά., οι υπηρεσίες δικαιόχρησης παρουσιάζουν αλματώδη ανάπτυξη.

Η πιο εμφανής διείσδυση έχει γίνει στον τομέα των ταχυφαγείων (fast foods), όπου πολυεθνικές και εγχώριες εταιρείες δραστηριοποιούνται επιτυχώς. Τα επόμενα χρόνια αναμένεται είσοδος νέων εταιρειών στον τομέα μικρο-γευμάτων, καφενείων 'coffee-shops' - 'tea shops', λόγω της αύξησης της κατανάλωσης και του σύγχρονου τρόπου ζωής των Ρουμάνων. Σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζονται και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου ο κύκλος εργασιών αυξάνεται σημαντικά ετησίως. Αν η τάση αυτή συνεχισθεί, αναμένεται να αυξηθούν και οι δυνατότητες για την δραστηριοποίηση μέσω 'franchising' στον τομέα λιανικής και καταναλωτικών αγαθών.

Ωστόσο, μετά την οικονομική κρίση του 2008, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες είναι πιο προσεκτικοί ως προς τις νέες επενδύσεις. Οι κανόνες franchising στην Ρουμανία είναι αντίστοιχοι των άλλων κρατών της Ε.Ε. και γενικά ο έχων την δικαιόχρηση δύναται να αναπτύξει την δραστηριότητά του και το προϊόν, την τεχνολογία και τις υπηρεσίες στο πλαίσιο της σύμβασης που έχουν υπογράψει. Η συμφωνία δικαιόχρησης εξασφαλίζει τα συμφέροντα των μελών του δικτύου franchising και

προστατεύει την βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία του εντολέα της δικαιόχρησης. Η εν λόγω συμφωνία πρέπει να ορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των δύο μερών και, κυρίως, να περιέχει τα εξής στοιχεία: αντικείμενο συμβολαίου, υποχρεώσεις των δύο μερών, χρηματοδοτικές υποχρεώσεις, διάρκεια του συμβολαίου, ρήτρες τροποποίησης, επέκταση και ακύρωση.

Οι εμπειρογνώμονες της ρουμανικής Ένωσης «Romanian Franchise Association» πιστεύουν ότι οι επενδυτές έγιναν πλέον προσεκτικοί, λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη ρευστότητας και τις μικρότερες χρηματοδοτήσεις εκ μέρους των τραπεζών.

Όσον αφορά παραδείγματα εταιρειών που δραστηριοποιούνται μέσω franchising αναφέρονται δειγματοληπτικά οι : McDonalds, Four Star Pizza, KFC, Curves, The Gap, Hertz, Budget, Ramada, Hilton, Starbucks, Subway, Paul, IKEA, Intersport, Mango, Zara, Lacoste, Nike, Adidas, H&M, Brico-stores, Body Shop, Mark & Spenser, Sephora κλπ.

Οι υπηρεσίες απευθείας προώθησης (telemarketing, fax-marketing και direct marketing) είναι γνωστές στην Ρουμανία. Η Ρουμανική Ένωση Εταιρειών Άμεσου Μάρκετινγκ «The Romanian Marketing Association» (ARMAD), η οποία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας 'European Direct Marketing Association' (FEDMA), διαθέτει 20 μέλη, που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα και προσφέρουν λύσεις σε εταιρείες που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

Υπάρχει, βεβαίως, σχετική ρουμανική νομοθεσία περί «άμεσου μάρκετινγκ», η οποία είναι εναρμονισμένη με την κοινοτική νομοθεσία και αρκετά αυστηρή, αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων του καταναλωτή.

Η κοινοτική «Οδηγία 95/46/EK για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» προβλέπει τις υποχρεώσεις των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο άμεσο μάρκετινγκ και επιβάλλει ένα αυστηρό καθεστώς για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την χρήση αυτών. Σχετικές είναι οι ιστοσελίδες <http://ec.europa.eu/consumers> και http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm.

Το άμεσο μάρκετινγκ μέσω Internet ρυθμίζεται από την κοινοτική Οδηγία 2000/31/EK για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η οποία καθορίζει ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις, που απαιτούνται για την εν λόγω δραστηριότητα. Οι προωθητικές προσφορές δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή, ενώ οι πληροφορίες πρέπει να είναι εύληπτες και προσιτές σε αυτόν. Η οδηγία, επίσης, προβλέπει ότι ως προς το μάρκετινγκ μέσω e-mail πρέπει να είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο αποδέκτης, ενώ ο εγχώριος καταναλωτής έχει δικαίωμα να γνωρίζει άμεσα αν είναι εγγεγραμμένος στο εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών δεδομένων. Για περισσότερες πληροφορίες, η σχετική ιστοσελίδα είναι http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/index_en.htm

B.2.3 Δίκτυα Διανομής

Το σύστημα διανομής καταναλωτικών προϊόντων στην Ρουμανία παρουσίασε σημαντικές αλλαγές μετά την μετάβαση από την σχεδιαζόμενη στην οικονομία της αγοράς. Τα πρώτα σούπερ-μάρκετ δυτικού τύπου εμφανίστηκαν στην ρουμανική αγορά μετά το 1990, με περιορισμένες αρχικώς επιφάνειες και απευθύνονταν κυρίως στους καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων.

Σήμερα, το σύγχρονο εμπόριο των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων αντιπροσωπεύει το 60% της λιανικής πώλησης και στις αστικές περιοχές ξεπερνά το 75%.

Ο κύκλος εργασιών στο λιανικό εμπόριο της Ρουμανίας για το 2023 (εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών) αυξήθηκε κατά 1,9% σε μη προσαρμοσμένους όρους

σε σύγκριση με το 2022, όπως ανακοίνωσε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS). Η καταγεγραμμένη αύξηση ήταν αποτέλεσμα των αυξημένων πωλήσεων καταναλωτικών αγαθών εκτός των τροφίμων (+3,8%) και των πωλήσεων τροφίμων, ποτών και καπνού (+3,6%). Το πρώτο εξάμηνο του 2024 σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2023, ο τζίρος στο λιανικό εμπόριο της Ρουμανίας (εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών) αυξήθηκε κατά 8,1% σε μη προσαρμοσμένους όρους, σύμφωνα με δελτίο τύπου του INS.

Μεγάλες ξένες αλυσίδες καταστημάτων δραστηριοποιούνται στην ρουμανική αγορά σε διάφορους τομείς π.χ. ηλεκτρικών ειδών, οικιακού εξοπλισμού, καλλυντικών, τροφίμων (Metro, Selgros, Kaufland, Carrefour, Cora, Mega Image, Auchan, Artima, Lidl) κ.ά. Η ανοδική πορεία της οικονομίας της Ρουμανίας τα τελευταία έτη αποτέλεσε πόλο έλξης για όλο και περισσότερες διεθνείς αλυσίδες λιανικού εμπορίου, οι οποίες επέκτειναν τις δραστηριότητές τους στην Ρουμανία, με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι παραδοσιακές μορφές λιανικής πώλησης (παντοπωλεία, καταστήματα της γειτονιάς και ανοιχτές αγορές), αν και κατέχουν ακόμη σημαντικό μερίδιο αγοράς, χάνουν συνεχώς έδαφος, προς όφελος των σύγχρονων καναλιών διανομής.

Τα *παντοπωλεία*, τα οποία προσφέρουν στον καταναλωτή διάφορα προϊόντα, κυρίως τρόφιμα, ανταγωνίζονται τα μαγαζιά της γειτονιάς λόγω της κοντινής απόστασης, αλλά και λόγω του ότι είναι ανοιχτά όλο το 24ωρο. Τα *καταστήματα της γειτονιάς*, μετά την ιδιωτικοποίησή τους, βελτίωσαν την ποικιλία προϊόντων που διαθέτουν, αλλά η γκάμα τους παραμένει περιορισμένη. Οι ιδιοκτήτες τους κατέχουν συνήθως πολλά καταστήματα, τα οποία καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς. Μία νέα κατηγορία καταστημάτων που κερδίζει ολοένα μεγαλύτερο έδαφος τα τελευταία χρόνια είναι τα καταστήματα *delicatessen*. Πολλά υπερκαταστήματα μάλιστα (π.χ. Mega Image Concept Store) έχουν σε ορισμένες γειτονιές των μεγάλων αστικών κέντρων καταστήματα όπου διατίθενται προϊόντα *delicatessen*. Στο Βουκουρέστι υπάρχουν αρκετά μαγαζιά που διαθέτουν κατά κύριο λόγο ελληνικά τρόφιμα, γλυκά, ποτά και προϊόντα ζαχαροπλαστικής υψηλής ποιότητας (πολλά εκ των οποίων ΠΟΠ). Οι *ανοιχτές αγορές* προσφέρουν κυρίως τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά προϊόντα. Οι ανοιχτές αγορές, οι αγορές χονδρεμπορίου, ημι-χονδρεμπορίου, και οι ειδικές αγορές (ενδυμάτων, τροφίμων, ηλεκτρονικών ειδών) είναι συνήθως εγκατεστημένες στην περιφέρεια, στα περίχωρα μεγάλων πόλεων και προσφέρουν στους καταναλωτές ποικιλία προϊόντων χαμηλής κυρίως τιμής. Τέλος, καθώς μία μερίδα Ρουμάνων καταναλωτών στρέφεται στα βιολογικά προϊόντα, υπάρχουν αρκετά καταστήματα βιολογικών στις μεγάλες πόλεις, ενώ τμήμα βιολογικών φρούτων και λαχανικών μπορεί κανείς να βρει και στις μεγάλες λαχαναγορές.

Ειδικότερα ως προς τα τρόφιμα, το δίκτυο διακίνησης έχει την κλασική μορφή «Εισαγωγέας-Χονδρέμπορος-Λιανοπωλητής». Ωστόσο, παρατηρείται βαθμιαία μείωση της δραστηριότητας των χονδρεμπόρων προς όφελος των εισαγωγέων και των λιανοπωλητών.

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, τα σύγχρονα σημεία λιανικής πώλησης, ήτοι οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ, αποτελούν το κύριο κανάλι διακίνησης τροφίμων, καθώς αντιπροσωπεύουν το 60% των πωλήσεων, έναντι 35% των παραδοσιακών καταστημάτων πώλησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα διεθνών αλυσίδων σουπερμάρκετ στην Ρουμανία είναι οι : Auchan, Carrefour, Lidl, Penny Market, Profi, Mega Image, Kaufland, Metro Cash & Carry και Selgros.

Παράλληλα, λόγω της ενδυνάμωσης των καταστημάτων της γειτονιάς με συχνότερες αγορές του καταναλωτή, μερικές αλυσίδες καταστημάτων έδωσαν το δικαίωμα σε τοπικούς επενδυτές να χρησιμοποιήσουν την μορφή 'franchising', προκειμένου να ανταγωνιστούν τα παραδοσιακά μαγαζιά τροφίμων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η μεγάλη αλυσίδα καταστημάτων Mega Image ίδρυσε τα καταστήματα της γειτονιάς με την επωνυμία "Shop & Go" και η αλυσίδα Carrefour τα καταστήματα "Express".

Επιπλέον, οι αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία επιδιώκουν την επέκταση των δικτύων διανομής στην επαρχία. Ωστόσο, η επέκταση απαιτεί μεγάλες επενδύσεις ιδιαίτερα στον τομέα “logistics”, πράγμα που ευνοεί τις περιφερειακές επιχειρήσεις. Προς το παρόν, οι μητρικές των αλυσίδων ελέγχουν την ρευστότητα στην χώρα τους και είναι περισσότερο προσεκτικές σε νέες επεκτάσεις στην ρουμανική αγορά.

Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce)

Οι περισσότερες αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων έχουν εγκαταστήσει καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης. Η αλυσίδα “Carrefour” ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησαν και άλλες, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν αρκετές πλατφόρμες, όπως ενδεικτικά mega-image.ro (της γνωστής αλυσίδας σούπερ μάρκετ), bringo.ro, oliveria.ro, sezamo.ro κλπ. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2022, οι Ρουμάνοι ξόδεψαν για ηλεκτρονικές αγορές τροφίμων το ποσό των 146 εκ. ευρώ. Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση, ωστόσο, με την ευρεία χρήση υπηρεσιών διαδικτύου, παρατηρείται ολοένα μεγαλύτερη διάδοση του συστήματος ηλεκτρονικών παραγγελιών.

Δικαιώματα Εισόδου (Entrance Fee)

Οι μεγάλες δυτικοευρωπαϊκές αλυσίδες επέβαλαν, επίσης, και έναν διαφορετικό τρόπο εργασίας, αφού για κάθε είσοδο ενός κωδικού προϊόντος απαιτούνται δικαιώματα εισόδου ‘entrance fee’, το ύψος των οποίων εξαρτάται από κάθε σουπερμάρκετ, όπως και από τον αριθμό των καταστημάτων που διαθέτει η κάθε αλυσίδα. Έτσι, η είσοδος ενός προϊόντος πραγματοποιείται μετά από καταβολή «entrance fee» καθώς και επιπλέον ποσού για κάθε κατάσταση της συγκεκριμένης αλυσίδας.

Είναι σύνηθες φαινόμενο αυτό το κόστος να αντιστοιχεί στο ποσοστό επί των πωλήσεων. Πολλές αλυσίδες υποχρεώνουν επιπλέον τον εκάστοτε προμηθευτή να πληρώσει ένα κόστος Marketing & Logistics της τάξεως του 7-10%. Σαφώς, τα προαναφερθέντα δεν ισχύουν για όλες τις αλυσίδες καταστημάτων και για όλα τα προϊόντα, διότι υπάρχει διαφοροποίηση.

Επιπροσθέτως, οι αλυσίδες υποχρεώνουν τους προμηθευτές να πληρώνουν ένα τέλος που κυμαίνεται μεταξύ 4.000-5.000 ευρώ, ώστε να τοποθετείται το προϊόν τους στο περιοδικό της αλυσίδας για 2 εβδομάδες, σε περίοδο εκπτώσεων.

Είναι γεγονός ότι τα νέα προϊόντα που εισέρχονται στα σουπερμάρκετ τοποθετούνται στο άνω μέρος του ραφιού, τα προϊόντα με την καλύτερη θέση είναι εκείνα που τοποθετούνται στο επίπεδο του ματιού του καταναλωτή, ενώ τα προϊόντα που δεν πωλούνται κατεβαίνουν στο κατώτερο σημείο μέχρις ότου να εξέλθουν από το ράφι. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές φορές οι ανταγωνίστριες εταιρείες προσπαθούν να καταλάβουν μεγαλύτερη επιφάνεια, ώστε να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Διακίνηση φρούτων-λαχανικών

Όσον αφορά στα φρούτα και λαχανικά, εκτιμάται ότι το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης διακινείται από τα μεγάλα σουπερμάρκετ και δευτερευόντως στις λαϊκές αγορές. Παράλληλα, υπάρχουν και μικρά οπωροπωλεία, μέσω των οποίων διακινούνται μικρότερες ποσότητες στην αγορά. Συνήθως, τα μεγάλα σούπερ μάρκετ εισάγουν απευθείας τα προϊόντα τους από ξένους εισαγωγείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, όμως, προτιμούν να αγοράζουν τα φρούτα και τα λαχανικά

από τους εδών εισαγωγείς, κυρίως από τη SU Market. Αυτό συμβαίνει κυρίως με μερικές κατηγορίες ευπαθών φρούτων και λαχανικών, προκειμένου να εξασφαλίζουν την κατά το δυνατόν βέλτιστη ποιότητα των προϊόντων αυτών.

B.2.4 Προώθηση – Διαφήμιση

Ο κλάδος των διαφημιστικών υπηρεσιών παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στην Ρουμανία τα τελευταία χρόνια. Η τηλεόραση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ραδιόφωνο, οι μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο και ο τύπος είναι τα κυριότερα μέσα προβολής. Από το 2002 και μετά, η σημαντική οικονομική ανάπτυξη και η αύξηση των εισοδημάτων οδήγησε και στην ενδυνάμωση της διαφημιστικής βιομηχανίας, η οποία ωστόσο επηρεάστηκε από την κρίση του 2010.

Σύμφωνα με την έρευνα της Media Fact Book για το 2024, εκτιμάται ότι η συνολική αξία της διαφημιστικής αγοράς θα υπερβεί τα 760 εκ. ευρώ το τρέχον έτος. Τα καθαρά έσοδα της τηλεοπτικής διαφήμισης (χάρη στα αθλητικά γεγονότα - το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου και τους Ολυμπιακούς Αγώνες) θα αυξηθούν περίπου 10% το 2024 και θα αγγίξουν τα 405 εκ. ευρώ. Η ψηφιακή αγορά, με προμετωπίδα την Google συνεχίζει την ανάπτυξή της (+ 8% το 2023 σε σχέση με το 2022 στα 252 εκ. ευρώ και +7% το 2024 σε σχέση με το 2023, στα 269 εκ. ευρώ). αντιπροσωπεύοντας το 36% της συνολικής αγοράς μέσω ενημέρωσης. Η αύξηση αυτή τροφοδοτείται από παράγοντες όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι αλλαγές στην ενημέρωση του κοινού, η οποία λαμβάνει πλέον χώρα μέσω διαδικτύου κυρίως. Η αγορά της υπαίθριας διαφήμισης (OOH) συνεχίζει να εδραιώνεται, καρπούμενη τα οφέλη της μεταπανδημικής περιόδου, καταγράφοντας αύξηση +12%, με έσοδα 41 εκατ. ευρώ (το 6% της συνολικής αγοράς μέσω ενημέρωσης) το 2023 και αύξηση 10%, με εκτιμώμενα έσοδα 45,6 εκ. ευρώ για το 2024. Η διαφημιστική αγορά του ραδιοφώνου προβλέπεται να αυξηθεί κατά 7% το 2024, στα 37,5 εκ. ευρώ. Τέλος, συνεχίζεται η πτωτική τάση της διαφήμισης μέσω του έντυπου τύπου (εφημερίδες, περιοδικά) που παραμένει ο μόνος κλάδος των μέσων ενημέρωσης με αρνητικό πρόσημο (-11% το 2023 στα 5 εκ. ευρώ και επιπλέον πτώση 10% το 2024 στα 4,5 εκ. ευρώ).

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) έχουν αυξήσει κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια την επιρροή τους στο καταναλωτικό κοινό. Σύμφωνα με στοιχεία από έρευνα (Digital Romania in 2024) που έλαβε χώρα στις αρχές του τ.ε., στην Ρουμανία υπάρχουν περίπου 13,3 εκ. χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (τα 2/3 του πληθυσμού της χώρας), ιδίως νέα άτομα που ζουν σε μεγάλες πόλεις. Σε αυτό συμβάλλει η ευρεία χρήση κινητών τηλεφώνων και διαδικτύου, καθώς στις αρχές του 2024 υπήρχαν 18,06 εκ. χρήστες Internet (πάνω από το 90% του πληθυσμού της χώρας). Οι πιο δημοφιλείς πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης στη Ρουμανία έχουν ως ακολούθως (σε εκ. χρήστες, με βάση στοιχεία του 2024, Ιανουάριος) : Facebook 9,05, TikTok 8,97 (το πλέον δυναμικά αναπτυσσόμενο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, καθώς προσέθεσε 1,4 εκ. χρήστες, +18,4%, από τις αρχές του 2023), Messenger 7,7, Instagram 5,3 (+400 χιλιάδες χρήστες σε ένα χρόνο, από τις αρχές του 2023), LinkedIn 4,2 (επίσης σημαντική άνοδο στον αριθμό των χρηστών, +16,7% ή 600 χιλ. άτομα, μέσα στον τελευταίο χρόνο). Ο τομέας πρόσβασης στο διαδίκτυο της Ρουμανίας προβλέπεται να είναι ο τρίτος ταχύτερα αναπτυσσόμενος στον κόσμο κατά την επόμενη πενταετία.

Εκτός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, άλλοι τρόποι διαφήμισης είναι : α) η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, όπως οι εκθέσεις Αγροτικών Μηχανημάτων (Indagra), Τροφίμων (Indagra Food) και Τουρισμού (TTR) και β) η διοργάνωση εκδηλώσεων γευσιγνωσίας και κοκτέιλ. Ο τελευταίος τρόπος εκτιμάται ιδιαίτερα στην Ρουμανία, λειτουργώντας προσθετικά στην εικόνα της επιχείρησης. Σκοπός της εκδήλωσης αυτής είναι να φέρει σε επαφή εισαγωγείς, χονδρεμπόρους και δημοσιογράφους για την ανεύρεση συνεργατών.

Οι κυριότερες εταιρείες του τομέα διαφήμισης είναι οι εταιρείες Lion Communication Services, McCann-Ericson, Propaganda, Zenith Media Communications, Initiative, Mediacom Romania. Οι εταιρείες που διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσά για την διαφήμισή τους είναι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας και παραγωγοί προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, όπως οι: Vodafone, Coca Cola, ING Bank, Emag.ro κ.ά.

Ο αριθμός των τηλεοπτικών σταθμών αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία ετη, με τη δημιουργία πολλών περιφερειακών σταθμών, με αποτέλεσμα ο αριθμός τους να έχει ξεπεράσει σήμερα τους 300. Οι πιο δημοφιλείς τηλεοπτικοί σταθμοί είναι οι TVR1 και TVR2 (κρατικοί), Pro TV, Antena 1, Kanal D, Antena 3, România TV, Național TV, Prima TV, DigiSport 1, Antena Stars, Digi 24, Diva και Realitatea Plus.

Μετά την οικονομική κρίση, ο έντυπος τύπος ακολουθεί πορεία συρρίκνωσης, η οποία επιτείνεται, μεταξύ άλλων, από την στροφή των Ρουμάνων προς την ηλεκτρονική πληροφόρηση. Μερικές από τις μεγαλύτερες σε κυκλοφορία εφημερίδες και περιοδικές εκδόσεις είναι οι : Adevarul (www.adevarul.ro), Curentul (www.curentul.info), Curierul National (www.curierulnational.ro), Evenimentul Zilei (www.evz.ro/index.html), Gandul (www.gandul.info), Jurnalul National (www.jurnalul.ro), Puterea (www.puterea.ro), Romania Libera (www.romanialibera.ro), Revista Progressiv (www.revistaprogressiv.ro), Nine O' Clock (www.nineoclock.ro), The Diplomat (www.thediplomat.ro). Οικονομικού περιεχομένου πληροφόρηση παρέχουν περιοδικά όπως τα Capital (www.capital.ro), Business Magazin (www.businessmagazin.ro), Money Express (www.money.ro), Ziarul Financiar (www.zf.ro), Romania Insider (www.romania-insider.com), Bursa (www.bursa.ro) και Energynomics (www.energynomics.ro).

Τέλος, το **ραδιόφωνο** διατηρεί την ισχύ του, με τους σημαντικότερους σε ακροατικότητα σταθμούς να είναι οι εξής : Kiss FM, România Actualitati, Radio ZU, Europa Fm, Digi FM, Pro FM, Magic FM, Antena Satelor, Virgin Radio.

Ως προς τα **πρακτορεία ειδήσεων**, που υπάρχουν στη Ρουμανία, αναφέρουμε το ημικρατικό Agerpres - ιδρυθέν το 1889, είναι το επίσημο πρακτορείο ειδήσεων της χώρας - και τα ιδιωτικά Mediafax και Act Media (με ειδήσεις και στην αγγλική γλώσσα).

Συμπεράσματα :

- Η διαφήμιση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση των προϊόντων. Μεταξύ των μέσων διαφήμισης, η τηλεόραση εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό μερίδιο, παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται στάσιμη, αν όχι σε καθοδική πορεία. Αντίθετα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και γενικότερα το διαδίκτυο κερδίζουν ολοένα μεγαλύτερο διαφημιστικό μερίδιο.

- Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και η οργάνωση ενός κοκτέιλ με συναντήσεις εισαγωγέων, χονδρεμπόρων, λιανοπωλητών, αλλά και δημοσιογράφων, αποτελούν σημαντικό μέσο για ανεύρεση κατάλληλων συνεργατών.

B.2.5 Πρακτικές οδηγίες

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν τον κατάλληλο τρόπο καταβολής των οφειλόμενων ποσών στις οριζόμενες ημερομηνίες. Παρά το γεγονός ότι οι Ρουμάνοι είναι έτοιμοι

να αγοράσουν ελληνικά προϊόντα λόγω καλής ποιότητας, το θέμα είναι η είσπραξη των τιμολογίων για τα εξαγόμενα προϊόντα. Ενδείκνυται η λήψη των κατάλληλων μέτρων από τους Έλληνες εξαγωγείς για εξασφάλισή της πληρωμής. Στην χώρα δραστηριοποιούνται κάποιες εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας επιχειρήσεων (ICAP Romania, KEYSFIN, COFACE), ενώ κάποιες γενικές πληροφορίες αξιοπιστίας μπορούν να προσφέρουν ελληνικών συμφερόντων τράπεζες, το Διμερές Ελληνο-Ρουμανικό Επιμελητήριο και το Γραφείο μας.

Η καλύτερη μέθοδος για την εξασφάλιση των χρημάτων είναι η μέθοδος “confirmed irrevocable letter of credit” αν και δεν αποτελεί την πλέον ανταγωνιστική. Ακολουθεί η μέθοδος L/C, που αποτελεί υποχρέωση πίστωσης του αγοραστή και η μέθοδος “Cash against documents”, η οποία όμως μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τον εξαγωγέα. Έτσι, κάθε εξαγωγέας θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν του δεδομένα, όπως ο κίνδυνος, η μακρόχρονη γνωριμία, η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και την εταιρεία κλπ.

2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικότερα, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή Ρουμάνου συνεργάτη (εισαγωγέα-αντιπροσώπου για προώθηση προϊόντων), ο οποίος να διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία και γνώση της τοπικής αγοράς και νοοτροπίας.

Σε περιπτώσεις επενδυτικής παρουσίας με μόνιμη εγκατάσταση στην Ρουμανία, ιδιαίτερη σημασία έχει η τοποθέτηση Έλληνα διευθύνοντος συμβούλου, με εμπειρία, ειδικές γνώσεις των δομών της αγοράς και κατανόηση της συναλλακτικής και καταναλωτικής εγχώριας νοοτροπίας. Το επίπεδο αμοιβών του επικεφαλής είναι συνήθως ευθυγραμμισμένο με τις αποδοχές υψηλόμισθων managers της ελληνικής αγοράς εργασίας, διότι το στέλεχος αναμένεται να αναλάβει τη λειτουργία της εταιρείας, να έχει την ευθύνη της πρόσληψης, αλλά και της επίτονης διαδικασίας εκπαίδευσης του εγχώριου εργατικού δυναμικού.

Πληροφορίες σχετικά με την εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού μπορούν να αναζητηθούν είτε μέσω εξειδικευμένων εταιρειών διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων είτε από το Γραφείο μας. Στην περίπτωση επιλογής πολίτη της Ρουμανίας ως έμμισθου άμεσου συνεργάτη της ελληνικής επιχείρησης, απαιτείται η διασφάλιση της αξιοπιστίας του. Είναι γνωστό ότι οι Ρουμάνοι συνεργάτες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τα Διεθνή λογιστικά πρότυπα, τις Διεθνείς πρακτικές είναι περιορισμένοι σε αριθμό. Η επιλογή του Ρουμάνου συνεργάτη πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική π.χ. η απόκτηση πιστοποιητικών πρέπει να γίνει από τον ίδιο τον επιχειρηματία ή από πρόσωπο απολύτου εμπιστοσύνης προς αποφυγή προβλημάτων αντιγραφής προϊόντων.

3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ενδείκνυται η προσεκτική διερεύνηση της αγοράς, του μεγέθους της, των καναλιών διανομής και των συνεργατών ή αντιπροσώπων για την προώθηση προϊόντων στην ρουμανική αγορά ή την ανάληψη πρωτοβουλίας επένδυσης στην Ρουμανία. Είναι σκόπιμη, αρχικά, η δημιουργία απλής μικρής μορφής διάρθρωσης και δομής επιχείρησης στην Ρουμανία, με outsourcing νομικών, φορολογικών ή άλλων (π.χ. πληροφορικής) υπηρεσιών. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη λογιστική διαχείριση της εταιρείας λόγω συχνών ελέγχων των υπηρεσιών της Εφορίας.

Θα πρέπει να εξετασθεί προκαταβολικά το μέγεθος της αγοράς, οι μεγάλες απαιτούμενες ποσότητες και η δυνατότητα συνεχούς και σταθερής προμήθειας, ενώ τα επιχειρηματικά σχέδια θα πρέπει να είναι καταλλήλως προσαρμοσμένα στα δεδομένα της ρουμανικής αγοράς.

Το σημείο εκκίνησης της δραστηριότητας συνήθως είναι το Βουκουρέστι, όπου από τα 19 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού, συγκεντρώνονται 2,5 περίπου εκ.. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται η περιφέρεια και πόλεις όπως Κωνσταντζα, Τιμισοάρα, Cluj, Ιάσιο, Κραϊόβα, οπότε θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι δυσκολίες που παρουσιάζει το οδικό δίκτυο.

Ειδικότερα, στην αρχή, ο Έλληνας επιχειρηματίας θα πρέπει να εξετάσει τις ακόλουθες εναλλακτικές, προκειμένου να γνωρίσει καλύτερα τη ρουμανική αγορά: α) υπογραφή ενός συμβολαίου διακίνησης εμπορευμάτων, με Ρουμάνο εταίρο, δυνάμει του οποίου το κόστος και οι κίνδυνοι είναι περιορισμένοι, β) υπογραφή συμβολαίου με εμπορικό αντιπρόσωπο, ο οποίος μπορεί να προσφέρει καλή πληροφόρηση για την αγορά και να προσελκύσει δυνητικούς πελάτες, γ) χορήγηση της αποκλειστικότητας μετά από δοκιμαστική περίοδο και εφόσον τηρούνται οι προς πώληση ποσότητες που έχουν συμφωνηθεί. Επιπρόσθετα, κατά την σύνταξη του συμβολαίου και κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων με ένα δυνητικό εταίρο, απαιτείται προσοχή στους όρους που θα συμπεριληφθούν στο συμβόλαιο αυτό.

4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ

Απαραίτητη κρίνεται η **γνώση της νοοτροπίας του Ρουμάνου επιχειρηματία**. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να δημιουργηθούν **προσωπικές σχέσεις** μαζί του, καθώς αυτό εκτιμάται. Πολλές φορές μάλιστα οι **κοινωνικές, προσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις συγχέονται**.

Η Ρουμανία είναι μία χώρα γεωγραφικά κοντινή, ορθόδοξη και με κατοίκους παραπλήσιας νοοτροπίας με την ελληνική, όπου η προσωπική σχέση και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης είναι σημαντικό στοιχείο. Στην καθημερινή ζωή, οι Ρουμάνοι συνεργάτες εκτιμούν το ενδιαφέρον των ξένων για τη προσωπική τους ζωή, την οικογένειά τους και το ενδιαφέρον για τον ρουμανικό πολιτισμό, καθώς και την προσπάθεια ομιλίας λίγων λέξεων στα ρουμανικά. Οι συζητήσεις διεξάγονται στην αγγλική γλώσσα και πολλές φορές στην ρουμανική με διερμηνέα. Πολλές φορές ενδεικνύται να έχουμε μαζί μας και διερμηνέα. Η απλή ανταλλαγή επιστολών και διαφημιστικών εντύπων δεν είναι δυνατόν να αντικαταστήσει την αμεσότητα της προσωπικής επαφής. Στις προκαθορισμένες συναντήσεις με δημόσιες υπηρεσίες για διευθέτηση θεμάτων αδειοδοτήσεων, παραλαβής διοικητικών εγγράφων και συλλογής λοιπών πληροφοριών, οι Έλληνες συναλλασσόμενοι πρέπει να τηρούν τα ωράρια **χωρίς καθυστερήσεις και υπερβολική συμπεριφορά**.

5. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ)

Διαδικασία της συνάντησης

-Χαιρετισμός με χειραψία του Δ/ντή και όλων των παρισταμένων στην συνάντηση και παρουσίαση των συμμετεχόντων από ελληνικής πλευράς.

-Υιοθέτηση **ενεργητικής ακρόασης**.

-Παρουσίαση της εταιρείας και του ενδιαφέροντός της για την ρουμανική αγορά. Αναφορά στο ιστορικό της εταιρείας, σε συστάσεις και συνεργασίες με εταιρείες σε άλλες χώρες, καθώς και σε

λεπτομερή πληροφόρηση για τα προϊόντα ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες αρέσκονται συνήθως στον σεβασμό και την τήρηση του ωραρίου στα 'rendez-vous'. Στο τέλος της συνάντησης, είναι απαραίτητο ο Έλληνας επιχειρηματίας να ευχαριστήσει τον μελλοντικό συνεργάτη για την αφιέρωση του χρόνου του και, κατά το επόμενο διάστημα, να συνεχίσει την επικοινωνία μαζί του.

Γενικά, ο καθορισμός μίας επιχειρηματικής συνάντησης είναι δύσκολος και απαιτείται συχνά ένα διάστημα εβδομάδων για απάντηση σε ηλεκτρονικά μηνύματα ή τηλέφωνο. Μερικές φορές, οι επιχειρηματικές συναντήσεις ακυρώνονται χωρίς δικαιολογία. Εάν κάποιος δεν μιλάει ρουμανικά, θα ήταν καλύτερο, κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, να απασχολεί κάποιον διερμηνέα. Σε μερικές περιπτώσεις, οι Ρουμάνοι συνομιλητές προτιμούν μία συνάντηση σε ένα ευχάριστο περιβάλλον ξενοδοχείου ή στην έδρα της εταιρείας τους, ενώ πολλές φορές αρέσκονται και στα επαγγελματικά γεύματα.

Είναι σημαντικό **να πραγματοποιείται συνάντηση με τον Δ/ντή της εταιρείας** και με τα άτομα με αποφασιστική αρμοδιότητα. Οι εταιρείες έχουν αρκετά συγκεντρωτική διοίκηση και θα πρέπει να αποφεύγονται οι συναντήσεις με άτομα, που δεν λαμβάνουν αποφάσεις.

Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, ανταλλάσσονται ελεύθερα επαγγελματικές κάρτες (business cards) στην αγγλική (ενδεικνύεται η χρήση της αγγλικής) με αναγραφή e-mail, τηλεφώνου και ενδεχομένως και κινητού τηλεφώνου. Επίσης, μικρά επιχειρηματικά δώρα γίνονται αποδεκτά, αλλά δεν αναμένονται. Κυρίως, κερδίζουν τις εντυπώσεις, μικρά δώρα, που αντιπροσωπεύουν την χώρα προέλευσης του ξένου επιχειρηματία.

6. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Τα αποτελέσματα των ερευνών αγοράς έχουν μεγάλη αξία, λόγω της δυνατότητας γνώσης των προϊόντων του ανταγωνισμού, όσο και των συνθηκών της αγοράς (αν υπάρχει περιθώριο για τοποθέτηση συγκεκριμένου ελληνικού προϊόντος). Παράλληλα, πριν την επιλογή του τομέα διείσδυσης θα πρέπει να διερευνάται αν ο τομέας αυτός ελέγχεται από ισχυρούς ξένους ή ρουμανικούς ομίλους και αν υπάρχουν περιθώρια διείσδυσης στην αγορά, αφού μερικοί τομείς είναι ήδη μοιρασμένοι ή δεν υπάρχει καταναλωτικό ενδιαφέρον.

Ημέρες Αργίας στην Ρουμανία

1 και 2 Ιανουαρίου, 24 Ιανουαρίου (Ένωση Ρουμανικών Πριγκιπάτων), Πάσχα και δεύτερη ημέρα του Πάσχα (ίδιες ημερομηνίες με Ελλάδα), 1 Μαΐου (Πρωτομαγιά), Πεντηκοστή, Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος (50 ημέρες μετά το Πάσχα), 15 Αυγούστου (της Παναγίας), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα), 1^η Δεκεμβρίου (Εθνική Εορτή), 25 και 26 Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα και δεύτερη ημέρα Χριστουγέννων).

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Επίσημη γλώσσα: ρουμανική. Γλώσσα εμπορίου: αγγλική, γερμανική, γαλλική

Τοπική ώρα: ίδια ώρα με την Ελλάδα

Visa: Δεν απαιτείται για τους υπηκόους της ΕΕ. Υπάρχει δυνατότητα ταξιδιού τόσο με διαβατήριο όσο και με ταυτότητα νέου τύπου.

Τηλεπικοινωνίες:

Αριθμός επειγόντων : 112 (Όπως και για όλη την Ευρώπη, καθώς αποτελεί κοινό αριθμό) και περιλαμβάνει τα εξής (επείγοντα περιστατικά, Αστυνομία, χωροφυλακή, πυροσβεστική, νοσοκομειακά)

Άλλα χρήσιμα τηλέφωνα:

- Πληροφορίες αυτοκινητοδρόμων :939
- Άλλες πληροφορίες :951
- Πληροφορίες Μετεωρολογίας :9591
- Ωρολόγιο ομιλούμενο :958
- Σιδηρόδρομοι :9521

Ηλεκτρικό ρεύμα : ισχύς 220 V ίδια με την Ελλάδα
INTEPNET Η Ρουμανία διαθέτει καλή κάλυψη

Λειτουργία καταστημάτων, δημόσιας διοίκησης, τραπεζών

- Διοίκηση : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-16 μ.μ.
 - Τράπεζες : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-17μ.μ. (Σάββατο μόνο σε εμπορικά κέντρα)
 - Καταστήματα :7/7 ημέρες 10 π.μ – 22.00 μμ.
- Τα Σουπερμάρκετ είναι ανοικτά και την Κυριακή και κάποια 24/24
- Ταχυδρομεία :Δευτέρα-Σάββατο 7.30 π.μ -20 μ.μ
- www.posta-romana.ro

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Αεροπορικώς: Υπάρχουν 16 αεροδρόμια στην Ρουμανία και καθημερινή σύνδεση Βουκουρεστίου -Αθηνών και Βουκουρεστίου-Θεσσαλονίκης. Η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 1 ώρα και 20 λεπτά.

Ενδεικτικά, η μέση τιμή ενός εισιτηρίου μετ' επιστροφής Αθηνών - Βουκουρεστίου ανέρχεται στα 150 ευρώ. Η εν λόγω τιμή βρίσκεται βέβαια σε συνάρτηση με τον χρόνο έκδοσης του εισιτηρίου. Οι εταιρίες που πραγματοποιούν δρομολόγια τακτικά είναι οι Aegean, Tarom, RyanAir και Wizz Air.

Το Διεθνές αεροδρόμιο Henri Coanda (Bucharest – Otopeni) απέχει 16 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Ο χρόνος μετακίνησης από το κέντρο της πρωτεύουσας στο αεροδρόμιο είναι περίπου μισή ώρα, εξαρτάται όμως από την κίνηση στους δρόμους. Η πρόσβαση στο κέντρο γίνεται με λεωφορείο ή ταξί. Φθάνοντας κανείς στο αεροδρόμιο, είναι προτιμότερο να παραγγείλει ταξί εξουσιοδοτημένης εταιρείας με εμφανώς αναγραφόμενη ένδειξη τιμής (1,39lei/km, 1,40lei/km, 1,75 lei/km). Η άντληση περισσότερων πληροφοριών είναι δυνατή από την ιστοσελίδα : <http://www.aeroportul-otopeni.ro>.

Ταξί: Οι τιμές είναι αρκετά ανταγωνιστικές αλλά και φθηνές σε σύγκριση με την Ελλάδα και άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, μπορούν ελεύθερα να ορισθούν από τον οδηγό. Για τον λόγο αυτό, ενδεικνύται η χρήση εξουσιοδοτημένων ταξί, που να αναγράφουν την τιμή (1,39lei/km, 1,40lei/km, 1,75 lei/km) σε εμφανές σημείο, συνήθως στα πλάγια των εμπροσθεν θυρών. Τα ταξί είναι πολυάριθμα και μπορεί να τα βρει κανείς στον δρόμο. Παρόλα αυτά, είναι προτιμότερο να το παραγγέλνει κανείς εκ των προτέρων, βγαίνοντας από το ξενοδοχείο. Οι κυριότερες εταιρείες ταξί είναι :

- Meridian www.meridiantaxi.ro tel 021 9444
- Speed taxi www.speedtaxi.ro tel 021 9477
- Pelican www.taxipelicanul.ro tel 021 9565
- Christaxi www.christaxi.ro
- Yango www.yango.ro

Μεγάλη διάδοση έχουν στη Ρουμανία οι εφαρμογές Uber και Bolt, ενώ για πιο αναβαθμισμένα οχήματα υπάρχει και η εταιρία Black Cab.

Ενοικίαση αυτοκινήτου: Η ενοικίαση αυτοκινήτου ημερησίως ανέρχεται περίπου σε 40 ευρώ. Οι κυριότερες εταιρείες είναι οι Europcar, Budget, Lea, Avis, Sixt, Dirent, και μπορεί κανείς να διαπραγματευτεί να ενοικιάσει ένα αυτοκίνητο προς διάθεσή του σε δύο πόλεις.

Dirent (ελληνικών συμφερόντων) Email: info@dirent.ro tel: +40 21 300 09 96

Lea Rent Email: office@lea-rent.com tel +40314055885

Avis Email: office@avis.ro tel +40212104344

Εσωτερικές αεροπορικές γραμμές: Οι αεροπορικές TAROM, RyanAir, Wizz και HiSky εξασφαλίζουν την αεροπορική σύνδεση μεταξύ πόλεων στο εσωτερικό της χώρας, προσφέροντας την πλέον γρήγορη μετακίνηση.

Συγκοινωνίες: Το Βουκουρέστι διαθέτει πλήρες δίκτυο συγκοινωνιών. Επιπλέον, είναι η μόνη πόλη στην Ρουμανία που διαθέτει μετρό (5 γραμμές – έχει εξαγγελθεί η κατασκευή μετρό και στο Cluj-Napoca).

Διαμονή: Η μέση τιμή σε ένα μονό δωμάτιο στο Βουκουρέστι 3 αστέρων ανέρχεται σε 60 ευρώ ημερησίως. Η μέση τιμή για ένα γεύμα είναι περίπου 75 Ron ήτοι 15 ευρώ. Δύναται κανείς να πάρει γεύμα σε εστιατόριο οποιαδήποτε ώρα θελήσει και τα περισσότερα είναι ανοικτά από 11πμ μέχρι αργά το βράδυ.

Γραμματειακή υποστήριξη: Πολλές γραμματείες στην Ρουμανία ομιλούν καλά τα αγγλικά, ενώ η αμοιβή τους ανέρχεται σε 80-100 ευρώ /ημερησίως.

Φιλοδώρηματα (TIPS): Είναι συνήθεια να δίνει κανείς φιλοδώρηματα που φθάνουν από 10% έως 15% του συνολικού ποσού της απόδειξης.

Συνάλλαγμα: Κατά την είσοδο και κατά την έξοδο από την χώρα είναι ελεύθερη η εισαγωγή και εξαγωγή ξένου συναλλάγματος μέχρι του ποσού των **10.000 Ευρώ**. Σε περίπτωση εξαγωγής ποσού άνω των 10.000 Ευρώ, απαιτείται η δήλωσή του στις τελωνειακές αρχές.

Δυνατότητα επιστροφής ΦΠΑ για επιχειρηματική επίσκεψη στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2008/9/CE οδηγία της Ε.Ε., απαιτείται συμπλήρωση τραπεζικού εντύπου, προκειμένου να επιστραφεί ο ΦΠΑ, που καταβλήθηκε από τις επιχειρήσεις στην Ε.Ε.

Παράδειγμα για έξοδα επίσκεψης στο Βουκουρέστι (διάρκεια 4 ημέρες)

Αεροπορικό εισιτήριο	150 -250 ευρώ περίπου
Μεταφορά από αεροδρόμιο μετ' επιστροφής	25-35 ευρώ
Ενοικίαση αυτοκινήτου	160 ευρώ
Έξοδα διαμονής σε ξενοδοχείο (3 νύχτες)	270 ευρώ
4 Γεύματα /Ατομο	120-200
Σύνολο	<u>720 -915 ευρώ</u>

B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα

Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία

Η επέκταση των εμπορικών κέντρων δεν φαίνεται ότι θα σταματήσει τα επόμενα χρόνια. Υπάρχει, προς το παρόν τουλάχιστον, ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών ανάπτυξης και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (developers). Οι τιμές των εμπορικών χώρων στην Ρουμανία σήμερα είναι αρκετά υψηλές, και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι, όπου και το εμπορικό κέντρο της χώρας.

Στην Ρουμανία τα εμπορικά κέντρα είναι πιο επιτυχημένα από τα καταστήματα της γειτονιάς και ο ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται να ακολουθεί τον αμερικανικό και δυτικοευρωπαϊκό τρόπο ζωής, αφού συνδυάζει τις αγορές με την διασκέδαση και άλλες δραστηριότητες.

Τα 10 μεγαλύτερα εμπορικά κέντρα στη Ρουμανία είχαν κύκλο εργασιών ύψους 1,75 δις. λεί το 2023 (περίπου 350 εκ. ευρώ), σημειώνοντας αύξηση για τέταρτη συνεχή χρονιά (με την εξαίρεση του 2020, όταν παρέμειναν κλειστά για το μεγαλύτερο μέρος του έτους λόγω της πανδημίας). Το 2023, 7 από τα 10 μεγαλύτερα εμπορικά κέντρα εμφάνισαν κέρδη συνολικού ύψους 223 εκ. λεί

(περίπου 45 εκ. ευρώ), ενώ 3 από αυτά συσώρευσαν ζημίες 111 εκ. λεί (περίπου 22 εκ. ευρώ). Γενικά τα εμπορικά κέντρα ανέκαμψαν γρήγορα μετά την πανδημία του Covid, λόγω της μεγαλύτερης όρεξης για ψώνια και των αποταμιεύσεων που συγκέντρωσαν οι άνθρωποι μετά την πανδημία, και κατέγραψαν εντυπωσιακά αποτελέσματα τόσο το 2022 όσο και το 2023, παρά τον διψήφιο πληθωρισμό.

Η Băneasa Developments, η διαχειρίστρια εταιρεία του εμπορικού κέντρου “Băneasa”, ηγείται της κατάταξης των μεγαλύτερων εμπορικών κέντρων στη Ρουμανία, καταγράφοντας πέρυσι κύκλο εργασιών 278,23 εκ. λεί (περίπου 56 εκ. ευρώ), σημειώνοντας μικρή αύξηση κατά 9% σε σχέση με το 2022. Η επόμενη εταιρεία στην κατάταξη είναι η AFI Palace Cotroceni (διαχειρίστρια του ομώνυμου εμπορικού κέντρου), με επιχειρηματική δραστηριότητα 278,02 εκ. λεί (περίπου 56 εκ. ευρώ), μειωμένη κατά 16% σε σύγκριση με το 2022. Την τριάδα συμπληρώνει η Iulius Mall Timișoara, η οποία πέρυσι είχε κύκλο εργασιών 207 εκ. λεί (περίπου 41 εκ. ευρώ, + 3% σε σύγκριση με το 2022). Την πρώτη δεκάδα των εμπορικών κέντρων συμπληρώνουν τα Palas Iași, Mega Mall, Constanța Shopping City, City Park Mall administrator, Bucharest Mall, Parklake Bucharest, Iul Mall Cluj και Promenada Bucharest.

Όσον αφορά την κερδοφορία, το 2023 την πρωτιά κατέχει το εμπορικό κέντρο Băneasa του Βουκουρεστίου, το οποίο είχε καθαρά κέρδη 170 εκ. λεί το 2023 (περίπου 34 εκ. ευρώ), αυξημένα κατά 17% σε σχέση με το 2022. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται το Military Shopping Center στο Βουκουρέστι, το οποίο κατέγραψε κέρδη 58,3 εκ. λεί πέρυσι, 97% υψηλότερα σε σχέση με το 2022. Τρίτο σε κέρδη με 49 εκ. λεί το εμπορικό κέντρο Sun Plaza (+24% σε σχέση με το 2022). Παρατηρείται ότι μεταξύ των πλέον κερδοφόρων δεν βρίσκονται απαραίτητα τα μεγαλύτερα εμπορικά κέντρα της χώρας. Για παράδειγμα, μεγάλες ζημίες κατέγραψαν το AFI Cotroceni (70,8 εκ. λεί, διπλάσια σε σύγκριση με το 2022), το Mega Mall (35,9 εκ. λεί από 26 εκ. λεί το 2022) και το Parklake στο Βουκουρέστι (4,2 εκ. λεί, από κέρδη 6,5 εκ. λεί το 2022).

E-Commerce

Ένας ακόμη σχετικά προσφιλής τρόπος αγορών, είναι οι ηλεκτρονικές αγορές. Ο νόμος 365/2002 για το ηλεκτρονικό εμπόριο εναρμόνισε την ρουμανική νομοθεσία με την κοινοτική οδηγία 2000/31/EK από 08.06.2000 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1500886056073&uri=CELEX:32000L0031>), σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά (οδηγία σχετική με το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Το ηλεκτρονικό εμπόριο κερδίζει έδαφος στη Ρουμανία τόσο σε αστικό όσο και σε αγροτικό επίπεδο, σύμφωνα με τα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS) που δημοσιεύονται στην έκθεση "Πρόσβαση του πληθυσμού στην τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών το 2023". Πράγματι, το 2023, το ποσοστό των ανθρώπων που παρήγγειλαν αγαθά ή υπηρεσίες μέσω του Διαδικτύου αυξήθηκε στις αστικές περιοχές κατά 2,2% φθάνοντας στο 73,7% και στις αγροτικές περιοχές κατά 3,1%, φτάνοντας το 61,4%. Οι καταναλωτές έκαναν ηλεκτρονικές αγορές κυρίως για είδη ένδυσης και υπόδησης, για καλλυντικά και προϊόντα αναψυχής. Πιο συγκεκριμένα, 8 στα 10 άτομα ηλικίας 16-74 ετών που χρησιμοποίησαν το ηλεκτρονικό εμπόριο τους τελευταίους 3 μήνες για προσωπικό ενδιαφέρον παρήγγειλαν είδη ένδυσης (συμπεριλαμβανομένων των αθλητικών ειδών), ενώ το 29,1% αγόρασε καλλυντικά και προϊόντα ομορφιάς και χαλάρωσης. Οι ηλεκτρονικές αγορές αφορούν πλέον όλες τις ηλικίες : το 2023, τα άτομα που χρησιμοποίησαν τις υπηρεσίες των ηλεκτρονικών καταστημάτων για να αγοράσουν αγαθά ή υπηρεσίες ήταν τόσο οι νέοι μεταξύ 16 και 34 ετών (80,5%), όσο και οι ενήλικες μεταξύ 35 και 54 ετών (74,0%). Τα στοιχεία του INS δείχνουν επίσης ότι το 2023 το διαδικτυο χρησιμοποιήθηκε για την παραγγελία αγαθών ή υπηρεσιών από πάνω από το 67,0% των ανδρών, ενώ το ποσοστό των γυναικών που χρησιμοποίησαν το διαδικτυο για να παραγγείλουν ή να αγοράσουν αγαθά ή υπηρεσίες ήταν 69,1%. Τα κορυφαία προϊόντα που αγοράζουν οι γυναίκες είναι κατά σειρά : 1. ρούχα, υποδήματα και αξεσουάρ (86,4%), 2. καλλυντικά και προϊόντα ομορφιάς, αναψυχή (43,1%), 3. προϊόντα

καθαρισμού και προσωπικής υγιεινής (23,7%), 4. έντυπα βιβλία, περιοδικά ή εφημερίδες (16,0%). Αντίστοιχα οι άνδρες : 1. ρούχα, υποδήματα και αξεσουάρ (71,6%), 2. αθλητικά είδη (24,9%), 3. ηλεκτρονικά προϊόντα ή οικιακές συσκευές (19,2%).

Σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Ρουμανικών Ηλεκτρονικών Καταστημάτων (ARMO), ο τομέας του ηλεκτρονικού εμπορίου της Ρουμανίας εκτιμάται σε περίπου 7 δισ. ευρώ στο τέλος του 2023, περίπου 10% υψηλότερο από αυτό που καταγράφηκε το 2022 (6,3 δισ. ευρώ). Η αξία των 7 δισ. ευρώ αναφέρεται σε όλες τις συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στη Ρουμανία, τόσο σε τοπικούς εμπόρους όσο και σε ηλεκτρονικά καταστήματα εκτός των συνόρων της χώρας, και αντιπροσωπεύει αυστηρά το τμήμα του ηλεκτρονικού εμπορίου, δηλαδή τα φυσικά (υλικά) προϊόντα που αγοράστηκαν μέσω του Διαδικτύου. Το ποσό αυτό δεν περιλαμβάνει υπηρεσίες, πληρωμές λογαριασμών κοινής ωφέλειας, ψηφιακό περιεχόμενο ή αεροπορικά εισιτήρια, διακοπές και ταξίδια, κρατήσεις ξενοδοχείων, εισιτήρια για παραστάσεις ή διάφορες εκδηλώσεις κ.λπ. Αν προστίθεντο και αυτά, η συνολική αξία θα ξεπερνούσε τα 10 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρμόδιων φορέων, το ηλεκτρονικό εμπόριο θα συνεχίσει να αυξάνεται το 2024 κατά περίπου 10% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Σύμφωνα με δηλώσεις του κ. Andrei Radu, CEO της εταιρείας ψηφιακού marketing Gpec (www.gpec.ro) “Το ρουμανικό ηλεκτρονικό εμπόριο έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης με προβλέψεις για διπλασιασμό της αξίας της αγοράς σε περίπου 10 χρόνια, ίσως και λιγότερο. Ακριβώς επειδή πρόκειται για μια αναπτυσσόμενη αγορά, οι ευκαιρίες είναι σημαντικές - για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στελέχη της eMAG (σ.σ. η μεγαλύτερη πλατφόρμα ηλεκτρονικού εμπορίου στη Ρουμανία), στη Ρουμανία υπάρχουν περίπου 15 εκατομμύρια μοναδικά προϊόντα στην προσφορά των ηλεκτρονικών καταστημάτων, ενώ στη Γερμανία υπάρχουν πάνω από 100 εκατομμύρια. Αυτό σημαίνει ότι η αγορά είναι ανοικτή σε νέους εγχώριους παίκτες, η γκάμα των προϊόντων που διατίθενται στο διαδίκτυο θα συνεχίσει να αυξάνεται και το ενδιαφέρον των διεθνών παικτών για την είσοδο στη ρουμανική αγορά θα είναι όλο και μεγαλύτερο. Βλέπουμε ήδη πολλά διεθνή ηλεκτρονικά καταστήματα να αρχίζουν να δραστηριοποιούνται στη Ρουμανία, ειδικά στον τομέα της μόδας”.

Η Ρουμανία είναι η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης του διαδικτύου στην Ανατολική Ευρώπη και το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας της ρουμανικής οικονομίας. Πολύ μεγάλο μέρος των ηλεκτρονικών συναλλαγών γίνονται μέσω κινητού τηλεφώνου. Η χώρα έχει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας, περίπου 28 εκατομμύρια στις αρχές του 2024. Στην ρουμανική αγορά δραστηριοποιούνται οι μεγάλες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Telekom, Vodafone, Orange και η εγχώρια Digi, ενώ όλες διαθέτουν ηλεκτρονικά καταστήματα.

Επίσης, αύξηση παρατηρείται και στην χρήση ιστοσελίδων δημοπρασιών, ρουμανικών και διεθνών. Παρατηρείται επίσης ανοδική τάση χρήσης κινητών συσκευών για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών, με αποτέλεσμα το 70% των ηλεκτρονικών αγορών να πραγματοποιούνται σήμερα μέσω κινητών τηλεφώνων. Μία ακόμη παρατηρούμενη τάση είναι η δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών αγορών με χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Πέραν της προβολής τους στο facebook ή στο instagram, πολλές εταιρίες δίνουν τη δυνατότητα εισόδου σε ηλεκτρονικό κατάστημά τους στις σελίδες τους στα μέσα αυτά.

Συνήθως, ο καταναλωτής προτιμά να πληρώνει με αντικαταβολή τα προϊόντα που αγοράζει (κατά 90% των περιπτώσεων), ενώ η απ' ευθείας πληρωμή μέσω τραπεζικών καρτών αφορά μόνο στο 6%-7% και το υπόλοιπο 3-4% αφορά σε άλλες μεθόδους πληρωμής.

Στην Ρουμανία υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου **5.000 ενεργά διαδικτυακά καταστήματα (online)**. Επισημαίνουμε ότι από τα 5.000 ηλεκτρονικά καταστήματα μόνο τα 200 είναι μεγάλου και μεσαίου βεληνεκούς, και ξεπερνούν σε ετήσιο κύκλο εργασιών το 1 εκατ. ευρώ.

Όπως και στις άλλες χώρες, έτσι και στην Ρουμανία, το κύριο χαρακτηριστικό προτίμησης των ηλεκτρονικών αγορών δεν είναι πλέον η τιμή. Οι καταναλωτές φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για την δωρεάν αποστολή, τις εκπτώσεις και συναφείς προωθητικές ενέργειες, την δωρεάν επιστροφή και την ταχεία παράδοση.

Εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου

Σύμφωνα με την μελέτη Aquarate Map 2023, που εκπονήθηκε από την Aquarate, μια πλατφόρμα SaaS που βασίζεται στην Τεχνητή Νοημοσύνη (AI), οι περισσότερες αγορές στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου αφορούν ηλεκτρικά είδη και ακολουθεί ο τομέας της μόδας. Οι εταιρείες που κυριαρχούν στο ηλεκτρονικό εμπόριο της Ρουμανίας, ανά τομέα, είναι οι εξής :

Ηλεκτρονικά: Η κατηγορία που εμφανίζει τον υψηλότερο όγκο επισκεψιμότητας, κυριαρχείται από την eMAG. Ακολουθούν οι εταιρείες Altex, Vexio.ro, Media Galaxy, PC Garage και evoMAG.

Μόδα: Οι ηγέτιδες εταιρείες στον κλάδο της μόδας είναι οι FashionDays, epantofi.ro, ABOUT YOU, bonprix.ro και Sinsay. Δυναμικά κινείται και η νεοεμφανιζόμενη modivo.ro.

Καλλυντικά: Η κατηγορία γνώρισε μια αλλαγή, με την είσοδο δύο νέων παικτών, των NailsUp.ro και KitUnghii.ro, οι οποίοι αντικατέστησαν την παρουσία της Oriflame. Ενώ η Notino διατηρεί την ηγετική της θέση, υπερέχοντας τόσο στην ψηφιακή παρουσία όσο και στην ψηφιακή ωριμότητα, η MAKEUP αναδεικνύεται ως ισχυρός ανταγωνιστής σε κοντινή απόσταση.

Είδη σπιτιού/έπιπλα: Η κατηγορία παρουσιάζει σαφή πώλωση, με τέσσερις παίκτες να κυριαρχούν: ο ηγέτης εξακολουθεί να είναι η IKEA, ακολουθούμενη στενά από τις Mobexpert, JYSK και VidaXL. Οι νεοεισερχόμενοι δυναμικά στην αγορά είναι οι The Home και videnon.ro.

Βιβλίο: Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στην κατηγορία, που δημιουργήθηκαν από την εμφάνιση τριών νέων ανταγωνιστών: Το printrecarti.ro, το bookzone.ro και το libreriaonline.ro αντικατέστησαν το Litera.ro και το Libreria Delfin. Ο ηγέτης παραμένει η Elefant, από το 2021, ενώ ισχυρή παρουσία στην αγορά έχουν και οι Libris και Carturesti.

Προϊόντα για παιδιά και μωρά: Σε σύγκριση με τις άλλες εταιρείες που περιλαμβάνονται στη μελέτη, τα καταστήματα αυτής της κατηγορίας έχουν μικρή διαδικτυακή επισκεψιμότητα. Ηγέτης είναι η Noriel, ακολουθούμενη στενά από την BebeTei. Στην κατηγορία των καινοτόμων – νεοεισερχόμενων διακρίνεται η Next.ro και η BabyMatters, ενώ στον κατάλογο συμπεριλαμβάνονται ακόμη οι BabyNeeds, Nichiduta και BestKids.

Pet shop: Στη συγκεκριμένη κατηγορία ηγέτης είναι η zooplus.ro. Άλλες παρουσίες, με δυνατότητες ανάπτυξης είναι οι PetMart.ro, Conservator, Pet Max, ενώ από απόσταση ακολουθούν οι Maxi Pet, pentruanimale.ro και Animax. Παρακάτω παρατίθενται οι ιστοσελίδες ορισμένων από τις πιο δυναμικές εταιρείες στο ηλεκτρονικό εμπόριο της Ρουμανίας :

Emag	http://www.emag.ro/
Altex	https://altex.ro/
Cel	http://www.cel.ro/
EvoMag	http://www.evomag.ro/
F64	http://www.f64.ro/
PCGarage	http://www.pcgara.ge.ro/
PCFun	http://www.pcfun.ro/
MarketOnline	http://www.marketonline.ro/

Shopmania	http://www.shopmania.ro/
Elefant	http://www.elefant.ro/
Vivre	http://www.vivre.ro/
My Closet	https://www.mycloset.ro/
Fashion Days	https://www.fashiondays.ro/
Answear	https://answear.ro/
AboutYou	https://www.aboutyou.ro/

B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Η προστασία των ευρεσιτεχνιών, των μοντέλων και των βιομηχανικών σχεδίων ρυθμίζεται από την ρουμανική νομοθεσία και την αντίστοιχη διεθνή.

Η διάρκεια της προστασίας μιας **ευρεσιτεχνίας ανέρχεται στα 20 έτη**, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης εγγραφής του δικαιώματος, με δυνατότητα επέκτασης 5 ετών. Το πιστοποιητικό ενός **μοντέλου είναι ισχύος 5 ετών** από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης και δύναται να επεκταθεί για 3 επιπλέον έτη. Η προστασία του **βιομηχανικού σχεδίου** μπορεί να είναι για **10 έτη**, με δυνατότητα επέκτασης για 5 έτη.

Το σύστημα σχετικά με την διεθνή εγγραφή σήματος και εμπορικής επωνυμίας προϊόντων ρυθμίζεται από την Συμφωνία της Μαδρίτης της 4.04.1891 και το πρωτόκολλο της Μαδρίτης της 28.6.1989, των οποίων τόσο η Ρουμανία, όσο και η Ελλάδα είναι μέλη. Το σύστημα της Μαδρίτης προσφέρει την δυνατότητα απόκτησης τίτλου διεθνούς πιστοποιητικού προστασίας σήματος σε πολλές χώρες, με μόνο μία αίτηση εγγραφής απ' ευθείας στο Εθνικό ή περιφερειακό Γραφείο. Έτσι, κάθε πρόσωπο που συνδέεται (εθνικότητα, κατοικία, εγκατάσταση) με μία χώρα μέλος της συμφωνίας, δύναται να αποκτήσει προστασία μάρκας με διεθνή κατοχύρωση σε άλλες χώρες της Ένωσης της Μαδρίτης. Μετά την εγγραφή της μάρκας σε ένα κράτος μέλος της συνθήκης, η αίτηση διεθνούς κατοχύρωσης μπορεί να κατατεθεί στην Διοίκηση κατοχύρωσης του κράτους και μετά από το Γραφείο Διεθνούς καταχώρησης της Γενεύης να μεταβιβαστεί σε άλλες χώρες.

Στην Ρουμανία, υπάρχουν οι ακόλουθοι τρεις τρόποι εγγραφής ευρεσιτεχνίας:

- Αίτηση στον Οργανισμό τυποποίησης OSIM: αυτός ο τρόπος επιτρέπει την απόκτηση της προστασίας της ευρεσιτεχνίας μόνο για την Ρουμανία, για μία περίοδο 20 ετών, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης.
 - Διεθνής αίτηση στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών (ΟΕΒ) στο Μόναχο, όπου η απόκτηση της ευρεσιτεχνίας δεν ισχύει μόνο για την Ρουμανία αλλά για τις χώρες οι οποίες υπέγραψαν την συμφωνία (www.European-patent-office.org).
 - Διεθνής αίτηση στον OSIM στην Ρουμανία, ο οποίος θα αναλάβει και την διαδικασία να μεταβιβάσει την αίτηση στον οργανισμό (ΟΕΒ), σε εφαρμογή της συμφωνίας του Μονάχου και της συνθήκης στον τομέα ευρεσιτεχνιών (Patent Cooperation Treaty) που υπογράφηκε στην Ουάσινγκτον. Η απλότητα, η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα μίας μόνης αίτησης στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών αποτελεί την πλέον ιδανική και συχνή λύση. Επιπλέον, διατυπώνεται σύμφωνα με την κάθε εθνική νομοθεσία, αποφεύγοντας τα ενδεχόμενα λάθη στην μετάφραση.

Διαδικασία εγγραφής στον OSIM

Η εγγραφή στον OSIM στην Ρουμανία εξασφαλίζει την προστασία μόνο στην χώρα για μία διάρκεια 20 ετών, από την ημέρα κατάθεσης της ευρεσιτεχνίας και καταβάλλοντας μία ετήσια

συνδρομή μετά από την πάροδο 3 ετών κατοχύρωσης. Το πρώτο στάδιο της κατοχύρωσης συνίσταται στην κατάθεση στην έδρα του εν λόγω ρουμανικού οργανισμού (ή μέσω ταχυδρομείου) ενός παραστατικού σε 3 αντίγραφα, δακτυλογραφημένου σε μορφή A4, σε ένα λευκό χαρτί, τυπωμένου σε μία μόνο πλευρά και περιλαμβάνοντας τα κατωτέρω στοιχεία: μία πλήρη περιγραφή της ευρεσιτεχνίας, τις απαιτήσεις, τα επεξηγηματικά σχέδια και ένα περιληπτικό περιεχόμενο της ευρεσιτεχνίας. Απο την 1^η Μαρτίου 2009, ο ρουμανικός οργανισμός αποδέχεται τις αιτήσεις, που κατατίθενται ηλεκτρονικώς.

Οι αιτήσεις των ευρεσιτεχνιών, που γίνονται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δημοσιεύονται άμεσα, μετά την πάροδο 18 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης, και με βάση το αν έχει αναγνωρισθεί μία προτεραιότητα. Μετά από αίτηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει το δικαίωμα, η δημοσίευση δύναται να είναι σε ένα διάστημα μικρότερο των 18 μηνών. Οι αρχές προχωρούν σε μία εις βάθος έρευνα, όσον αφορά στο αίτημα της ευρεσιτεχνίας και τις προϋποθέσεις, που απαιτούνται, ώστε μία ευρεσιτεχνία να γίνει αποδεκτή. Η έρευνα αυτή μπορεί να διαρκέσει και 30 μήνες. Η απόφαση για την χορήγηση της ευρεσιτεχνίας ή την απόρριψη αυτής δημοσιεύεται στο επίσημο δελτίο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας της Ρουμανίας «buletinul Oficial de Proprietate industrial al Romaniei (BOPI) εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης. Το ποσό, που απαιτείται (φόροι) για την διαδικασία εγγραφής μιας ευρεσιτεχνίας ανέρχεται σε 2.100 Λέι ήτοι 465 ευρώ, εκτός της ετήσιας συνδρομής, όταν η ευρεσιτεχνία γίνεται αποδεκτή.

Διαδικασία εγγραφής εμπορικής επωνυμίας – σήματος

Η εμπορική επωνυμία ή μάρκα είναι ένα γραφικό σήμα, που αντιπροσωπεύει ένα προϊόν και χρησιμεύει στο να διακρίνει κανείς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες από εκείνα του ανταγωνισμού. Τα διακριτικά σήματα δύνανται να αποτελέσουν την μάρκα ή επωνυμία του προϊόντος. Έτσι π.χ., η μάρκα ενοικίασης αυτοκινήτων AVIS, που έχει την πλάγια γραφή των χαρακτήρων, δηλώνει την ταχύτητα, το σήμα της IBM με τις διακεκομμένες γραμμές υποδηλώνει την σοβαρότητα, το σήμα της HEINTZ δηλώνει την σταθερότητα. Τα βασικά χαρακτηριστικά των σημάτων αυτών, συνήθως, δεν αλλάζουν (γραμματοσειρά, χαρακτήρες, πάχος γραμμάτων) για να μην προκαλέσουν σύγχυση στον καταναλωτή. Παράλληλα, τα γράμματα, οι αριθμοί, τα διακριτικά σήματα, οι τρισδιάστατες απεικονήσεις, τα χρώματα, η μορφή του προϊόντος, αλλά και η συσκευασία παραμένουν ίδιες με την διατήρηση του σήματος. Η Οδηγία 2008/95/CE του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22.10.2008, η οποία εναρμονίζει την νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα της επωνυμίας και μάρκας (κωδικοποίηση), είναι εφαρμοστέα και στο ρουμανικό δίκαιο.

Το Μητρώο των εμπορικών επωνυμιών και σημάτων διαιρείται σε 45 κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών. Μία μάρκα κατατίθεται για τα ειδικά προϊόντα ή τις κατηγορίες ειδικών προϊόντων. Είναι συνήθως προτιμότερο να δίνεται εκ των προτέρων μία πλήρως ενημερωμένη λίστα για τα προϊόντα, που επιθυμούμε να προστατεύσουμε. Επίσης, ο κατέχων την μάρκα του προϊόντος θα πρέπει να περιγράψει στο Μητρώο εμπορικών επωνυμιών την λίστα όλων των προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία πρόκειται να διακινηθούν στην αγορά, με στόχο να προστατεύσει την αποκλειστικότητα της μάρκας αυτής στην είσοδο νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, που είναι όμοια.

Η προστασία της 'μάρκας' μπορεί να αποκτηθεί α) σε εθνικό επίπεδο στην Ρουμανία β) σε κοινοτικό επίπεδο στο Γραφείο Εναρμόνισης στην εσωτερική αγορά (ΟΗΜΙ) γ) σε διεθνές επίπεδο, προς εφαρμογή της συνθήκης της Μαδρίτης της 14.04.1891 σε ένα ή πολλά κράτη μέλη της συμφωνίας. Η συμφωνία της Μαδρίτης καθιστά δυνατή την διεθνή εγγραφή μίας μάρκας σε ένα ή περισσότερα συμβεβλημένα κράτη της συμφωνίας, διαμέσω της κατάθεσης σχετικής αίτησης στον Οργανισμό "ΟΗΜΙ".

Σε εθνικό επίπεδο, η προστασία της μάρκας μπορεί να γίνει καταθέτοντας ένα ειδικό έντυπο στον OSIM (ή αποστέλλοντας ταχυδρομικώς την αίτηση). Η αίτηση δύναται να περιλαμβάνει το όνομα του καταθέτη, την έδρα του (αν δεν διαμένει στην Ρουμανία) και μία ταχυδρομική διεύθυνση, ενώ θα πρέπει να ορίζεται σύμβουλος πνευματικής ιδιοκτησίας ή κάποιον ειδικό δικηγορικό γραφείο. Ακόμη, θα πρέπει να δοθεί μία περιγραφή της μάρκας (με μία αναπαραγωγή της φωτογραφίας, σε μορφή 6X6, κολλημένη στην αίτηση σε ειδικό μέρος), τα χρώματα, ο κατάλογος των προϊόντων ή των υπηρεσιών όπως και η σφραγίδα και υπογραφή του καταθέτη. Το ποσό των δικαιωμάτων ή των φόρων, που απαιτούνται για την εγγραφή μίας μάρκας στην Ρουμανία, μπορεί να είναι 2.000 λέι (περίπου 400 ευρώ) για την προστασία μιας κατηγορίας προϊόντων ή υπηρεσιών. Η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει 6 έως 9 μήνες

Τα σχέδια και τα μοντέλα

Το βιομηχανικό σχέδιο, μπορεί να περιγράφεται ως η εξωτερική όψη ενός προϊόντος ή ένα μέρος του προϊόντος, αντιπροσωπεύεται σε δύο διαστάσεις, και ορίζεται από τις γραμμές, τα περιτυλίγματα, την μορφή, την σύνθεση, την διακόσμηση και τα χρώματα του. Το βιομηχανικό σχέδιο αποτελείται από γραφικές παραστάσεις και από σχέδια που περιγράφονται σε χαρτί, σε πλαστικό, σε ύφασμα, σε πορσελάνη, σε κεραμικό ή σε ξύλο, ενώ το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να περιγράφεται, ως η εξωτερική μορφή ενός προϊόντος ή μέρους του προϊόντος, παρουσιάζεται σε τρεις διαστάσεις και ορίζεται κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και το βιομηχανικό σχέδιο. Το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να είναι σε τρεις διαστάσεις, όπως τα έπιπλα, τα υποδήματα, τα βάζα. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να προστατεύονται αν χαρακτηρίζονται από ατομικότητα και αποτελούν μία νέα ιδέα.

Το σχέδιο ενός βιομηχανικού σχεδίου μπορεί να είναι εγγεγραμμένο σύμφωνα με το άρθρο 11, σε αντίθεση με τα σχέδια και τα μοντέλα, που αντιβαίνουν με την δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη.

Για την εγγραφή ενός σχεδίου ή ενός βιομηχανικού μοντέλου, πρέπει να καταθέσει κανείς την αίτηση εγγραφής με τα συμπληρωματικά παραστατικά και να υπάρξει, επομένως, μία κανονική εθνική κατάθεση εγγραφής. Το επόμενο στάδιο αφορά την προκαταρκτική εξέταση και ακολουθεί η δημοσίευση στο Δελτίο των βιομηχανικών προτύπων 'Buletinul Oficial de Proprietate industrial' (bopri), παράρτημα 'Σχέδια και Μοντέλα', την εξέταση σε βάθος και την έκδοση πιστοποιητικού εγγραφής.

Ο τίτλος, ο οποίος δίδεται για την προστασία ενός σχεδίου ή ενός μοντέλου, είναι ισχύος 10 ετών, από την ημερομηνία της παρουσίασης της κατάθεσης σε εθνικό επίπεδο, με 3 παρατάσεις των 5 ετών, και έναντι πληρωμής των φόρων που προβλέπονται από τον νόμο.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι:

Ο OSIM (Oficiul de Stat pentru Inventii si Marci) αποτελεί τον αρμόδιο οργανισμό στην Ρουμανία για την κατάθεση και την προστασία του σήματος – εμπορικής επωνυμίας και των πνευματικών δικαιωμάτων.

Η προστασία του σήματος ή της εμπορικής επωνυμίας μπορεί να γίνει στην Ρουμανία, σε κοινοτικό επίπεδο, ή σε διεθνές επίπεδο.

Η εγγραφή ευρεσιτεχνίας στον OSIM εξασφαλίζει την προστασία στην Ρουμανία για διάρκεια 20 ετών, από την ημερομηνία της κατάθεσης, με πληρωμή των φόρων, αλλά και της ετήσιας συνδρομής μετά την πάροδο 3 ετών.

Τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ισχύουν κατά την διάρκεια ζωής του δημιουργού, ενώ μεταβιβάζονται στους κληρονόμους για διάρκεια 70 ετών.

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Με τη Ρουμανία έχουν υπογραφεί οι κάτωθι Συμφωνίες στον τομέα της αποφυγής διπλής φορολογίας και προστασίας των επενδύσεων :

- Σύμβαση για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σχετικά με τους Φόρους Εισοδήματος και Κεφαλαίου (Ισχύει από 7.4.1995).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας εξ Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας Ναυτιλίας, Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ισχύει από 12.6.1998).

Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων

Το καθεστώς φορολογίας των εισοδημάτων φυσικών προσώπων ρυθμίζεται από την φορολογική αρχή για κάθε κατηγορία και για τα έσοδα που αποκτήθηκαν από το εν λόγω φυσικό πρόσωπο κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους.

Η φορολόγηση των εσόδων των φυσικών προσώπων ανέρχεται σε 10% από 1.1.2018, εκτός αν υπάρχει άλλη ειδική πρόβλεψη. Το κριτήριο του μόνιμου κατοίκου της Ρουμανίας χορηγείται, σύμφωνα με τον φορολογικό κώδικα, στα άτομα που διαμένουν στην Ρουμανία περισσότερες από 183 ημέρες το έτος.

Η φορολογία φυσικών προσώπων εφαρμόζεται στους μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας και για τις κάτωθι κατηγορίες φορολογουμένων :

- φυσικά πρόσωπα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, για όλα τα έσοδα τους ανά τον κόσμο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά θεωρούνται ως φορολογούμενοι στη Ρουμανία (εφόσον το κέντρο των συμφερόντων τους βρίσκεται στη Ρουμανία) και διαμένουν στην Ρουμανία για 183 ημέρες το έτος, από την 1 Ιανουαρίου του έτους.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά διατηρούν ανεξάρτητη δραστηριότητα στην Ρουμανία και διαθέτουν μόνιμη έδρα σε αυτή, για τα έσοδα που διαχειρίζεται το φυσικό πρόσωπο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν διαθέτουν φορολογική κατοικία στην Ρουμανία, αλλά έχουν υπογράψει συμβόλαιο εργασίας με Ρουμάνο εργοδότη, για το εισόδημα που προβλέπεται από το εν λόγω συμβόλαιο.

Τα φυσικά πρόσωπα φορολογούνται για τα έσοδα που προκύπτουν από τις ακόλουθες πηγές:

1. αμοιβή ανεξάρτητης δραστηριότητας
2. μισθοί
3. ενοίκιαση αγαθών
4. επενδύσεις - τα έσοδα που πραγματοποιούνται από τις επενδύσεις κεφαλαίου (όπως τόκοι,
5. μερίσματα, μεταβιβάσεις μετοχικού κεφαλαίου κ.α.) υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς
6. συντάξεις
7. αγροτικές δραστηριότητες

8. έσοδα που προέρχονται από τυχερά παιχνίδια, τα οποία υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς
9. έσοδα, τα οποία προέρχονται από μεταβιβάσεις ακινήτων και πωλήσεων αυτών και των οποίων το ποσοστό εξαρτάται από την περίοδο, κατά την οποία ο ιδιοκτήτης – φορολογούμενος προχώρησε στην μεταβίβαση του ακινήτου.

Με την πλέον πρόσφατη φορολογική μεταρρύθμιση (Σεπτέμβριος 2023), η φορολογική απαλλαγή για τους εργαζόμενους στην πληροφορική, τις κατασκευές, τη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων διατηρείται μόνο για μηνιαία εισοδήματα κάτω των 10.000 λέι (περίπου 2.000 ευρώ). Η απαλλαγή ισχύει για έναν μόνο εργοδότη, ενώ το μέρος του ακαθάριστου μηνιαίου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λέι δεν επωφελείται από φορολογικές διευκολύνσεις.

Φορολογικές απαλλαγές

Η φορολογική νομοθεσία καθορίζει τις περιπτώσεις μη καταβολής του ΦΠΑ, όπως η απαλλαγή φόρων και δασμών σε ειδικές ζώνες. Θα πρέπει κανείς να συμβουλευθεί ειδικό ορκωτό λογιστή.

Επιστροφή ΦΠΑ

Στην περίπτωση που το ποσό του ΦΠΑ που έχει καταβάλει η εταιρεία είναι ανώτερο από τον ΦΠΑ που έχει εισπράξει, η διαφορά δύναται να εισπραχθεί με συμψηφισμό ή επιστροφή φόρου. Το πλεόνασμα του ΦΠΑ που εκπίπτει μπορεί να συμψηφισθεί με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το κράτος.

Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων

Η φορολογία των επιχειρήσεων ανέρχεται σε **16% επί των κερδών** (flat tax). Για τα κέντρα διασκέδασης (club και κέντρα τυχερών παιχνίτων) η φορολογία είναι 5% επί του κύκλου εργασιών.

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

- Των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.
- Των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.
- Των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες στο πλαίσιο μιας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.
- Των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες δεν υπόκεινται σε φορολόγηση:

- Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός ΕΕ, με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας) που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.

- Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.
- Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.
- Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).
- Τα ελλείμματα που κατεγράφησαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου.

Ο νέος φορολογικός νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε τον Σεπτέμβριο του 2023, έφερε ορισμένες αλλαγές στη φορολόγηση των επιχειρήσεων, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι οι εξής :

1. Φορολόγηση μεγάλων επιχειρήσεων (κύκλος εργασιών άνω των 50 εκ. ευρώ ετησίως)

Οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω των 50 εκ. ευρώ θα καταβάλλουν φόρο 1% επί του ετήσιου τζίρου, εφόσον ο φόρος αυτός είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο επί των κερδών με συντελεστή 16%. Από τον συνολικό κύκλο εργασιών όμως, εκτός από τις επενδύσεις, θα αφαιρούνται και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης, οι οποίοι επίσης αποτελούν φόρο.

2. Ελάχιστος φόρος για τις τράπεζες και τις εταιρείες φυσικού αερίου και πετρελαίου

Οι τράπεζες θα υποχρεούνται να πληρώνουν **φόρο 2% επί του κύκλου εργασιών τους** (1% ήταν το αντίστοιχο ποσοστό που προέβλεπε το αρχικό σχέδιο) τουλάχιστον για τα έτη 2024 και 2025, ενώ οι εταιρείες φυσικού αερίου και πετρελαίου θα καταβάλλουν φόρο 1% επί του ετήσιου τζίρου, εφόσον ο φόρος αυτός είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο επί των κερδών με συντελεστή 16%.

Φορολογία μικρών επιχειρήσεων (Microintreprinderi)

Σύμφωνα με το νέο φορολογικό νομοσχέδιο (Σεπτέμβριος 2023 – με ισχύ από 01.01.2024), το όριο του τζίρου για το χαρακτηρισμό μίας επιχείρησης ως μικρής κατεβαίνει από τα 500.000 στα 60.000 ευρώ. Οι μικρές επιχειρήσεις με έσοδα έως 60.000 ευρώ ετησίως θα φορολογούνται με 1% επί του κύκλου εργασιών (ετήσιος τζίρος), ενώ εάν τα έσοδα υπερβαίνουν το ποσό αυτό (60.000 ευρώ), ο φόρος θα αυξάνεται στο 3% επί του τζίρου. Επίσης μικρές επιχειρήσεις με έσοδα έως 60.000 που ασκούν συγκεκριμένες εμπορικές δραστηριότητες (περιοριστική απαρίθμηση στο νομοσχέδιο : α/. έκδοσης παιχνιδιών ηλεκτρονικών υπολογιστών, β/. έκδοσης προϊόντων λογισμικού, γ/. δημιουργίας λογισμικού κατά παραγγελία, δ/. άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών πληροφορικής, ε/. ξενοδοχεία και άλλες παρόμοιες εγκαταστάσεις παροχής καταλύματος, στ/. καταλύματα διακοπών και βραχυχρόνιας διαμονής, ζ/. χώροι στάθμευσης τροχόσπιτων, κάμπινγκ και κατασκηνώσεις, η/. εστιατόρια, δραστηριότητες εστίασης (catering) για εκδηλώσεις και άλλες υπηρεσίες εστίασης, θ/. μπαρ και άλλες δραστηριότητες σερβιρίσματος ποτών, ι/. νομικές δραστηριότητες, μόνο για επαγγελματικές εταιρείες με νομική προσωπικότητα, που έχουν συσταθεί από δικηγόρους, ια/. δραστηριότητες γενικής και εξειδικευμένης ιατρικής βοήθειας, δραστηριότητες οδοντιατρικής βοήθειας και άλλες δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία) θα φορολογούνται επίσης με 3% επί του κύκλου εργασιών τους.

Φορολογική βάση

Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

Η εικόνα του συντελεστή ΦΠΑ στην Ρουμανία έχει ως ακολούθως:

- > **19% (από 1.1.2017)**, γενικός συντελεστής, που αφορά σε όλες τις συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών.
- > **0%**, μηδενικός συντελεστής, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να ισχύσει, ωστόσο, απαιτείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Αν τα προϊόντα εξήχθησαν χωρίς πληρωμή, ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται. Αντίθετα, αν η πληρωμή έχει γίνει πριν την φόρτωση εμπορευμάτων, το ποσοστό Φ.Π.Α καταβάλλεται και ακολουθεί η αίτηση επιστροφής του εν λόγω φόρου.
- > **9%**, μειωμένος συντελεστής για τρόφιμα, φαρμακευτικά προϊόντα, άρτο και αρτοπαρασκευάσματα, άλευρα, ιατρικά προϊόντα, υπηρεσίες τουρισμού (διαμονής) και τέλη εισόδου σε μουσεία, μνημεία και άλλες τουριστικές εκδηλώσεις.
- > **5%**, ειδικός συντελεστής για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων από φυσικά πρόσωπα έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000 λεί (περίπου 95.000 €). Εφόσον πρόκειται για δυο αγοραστές φυσικά πρόσωπα το πλαφόν μπορεί να ανέλθει μέχρι 700.000 λεί (περίπου 140.000 €).

Σύμφωνα με το πρόσφατο (Σεπτέμβριος 2023) φορολογικό νόμο, αυξάνεται ο ΦΠΑ για ορισμένα προϊόντα. Πιο συγκεκριμένα, ο Φ.Π.Α. αυξάνεται :

- **από 5% σε 9%** για την προμήθεια κοινωνικής στέγασης, την προμήθεια τροφίμων υψηλής ποιότητας, την προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ, ηλιακών θερμοσιφώνων, αντλιών θερμότητας και άλλων συστημάτων θέρμανσης υψηλής απόδοσης, καθώς και για παραστάσεις, συναυλίες, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις.
- **Αύξηση από 9% σε 19% του Φ.Π.Α.** για την μη αλκοολούχο μύρα και τα τρόφιμα με προσθήκη ζάχαρης (των οποίων η συνολική περιεκτικότητα σε ζάχαρη είναι τουλάχιστον 10g/100g προϊόντος).

Αντίθετα, διατηρείται ο ΦΠΑ 5% στα βιβλία, τις εφημερίδες, τα περιοδικά, τα μουσεία, την παράδοση καυσόξυλων και τη θερμική ενέργεια.

Το καθεστώς του ΦΠΑ, κατά την είσπραξη, έγινε προαιρετικό από το 2014. Τα φορολογούμενα άτομα, των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνάει τα 2.250.000 λεί, μπορούν να συνεχίζουν να εφαρμόζουν αυτό το σύστημα.

Οι εισαγωγές υπόκεινται σε ΦΠΑ που υπολογίζεται επί της τελωνειακής αξίας του προϊόντος από τις χώρες της Ε.Ε, ενώ για τα προϊόντα από τις τρίτες χώρες συμπεριλαμβάνονται οι

τελωνειακοί δασμοί και άλλα τελωνειακά τέλη. Οι τελωνειακοί δασμοί κυμαίνονται αναλόγως του προϊόντος.

Γ.4 Ειδικότεροι φόροι

Φόρος ακινήτων

Οι φορολογικές αρχές επιβάλλουν φόρο ακινήτων αναλόγως με τον τύπο και την τοποθεσία του ακινήτου. Το ποσοστό του φόρου διαφέρει ανά περιφέρεια και είναι υψηλότερο στο Βουκουρέστι και τις άλλες μεγάλες πόλεις και μικρότερο στις επαρχιακές πόλεις.

Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων

Τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να καταβάλουν ένα ποσό φόρου επί των ακινήτων. Ο φόρος υπολογίζεται κατά 1,5% επί της αξίας των ακινήτων, όπως είναι εγγεγραμμένα στην λογιστική την 31.12 του προηγούμενου έτους. Τα κτίρια, που επιβαρύνονται με την φορολογία των ακινήτων δεν υποχρεούνται να φορολογούνται με την ανωτέρω ειδική φορολογία.

Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων

Ένα νομικά πρόσωπα, χωρίς επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Ρουμανία, υπόκεινται σε φόρο μερισμάτων με ποσοστό 5% μετά από την μείωση του ποσοστού 16% από 1.1.2016 για τις υπηρεσίες, οι οποίες προσφέρθηκαν στην Ρουμανία. Σημειώνουμε ωστόσο ότι το ποσοστό αυτό θα αυξηθεί σε 8% από 1.1.2023 Τα μερίσματα και οι τόκοι φορολογούνται με ποσοστό 16% όπως και τα «royalties». Σημειώνουμε ότι τα ποσοστά αυτά μεταβάλλονται, σύμφωνα με την συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας, που έχει υπογράψει η Ρουμανία με κάθε χώρα.

Φόρος στα ακριβά κτίρια και αυτοκίνητα

Με τις διατάξεις του νέου νόμου, η κυβέρνηση υποχρεώνει τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν ακίνητα ακριβότερα από 2.500.000 λέι (περίπου 500.000 ευρώ) και αυτοκίνητα ακριβότερα από 375.000 λέι (περίπου 75.000 ευρώ) να πληρώσουν ειδικό φόρο. Στην περίπτωση των ακινήτων, ο φόρος θα υπολογίζεται με την εφαρμογή συντελεστή 0,3% επί της διαφοράς μεταξύ της φορολογητέας αξίας του κτιρίου που κοινοποιείται από το τοπικό φορολογικό όργανο μέσω της φορολογικής απόφασης και του ανώτατου ορίου των 2.500.000 λέι. Στην περίπτωση των πολυτελών αυτοκινήτων, θα προσδιορίζεται με την εφαρμογή συντελεστή 0,3% επί της διαφοράς μεταξύ της αξίας αγοράς και του ανώτατου ορίου των 375.000 λέι.

Αυξάνονται οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης

Με το νέο νόμο, αρχής γενομένης από 01.01.2024, αυξάνεται το επίπεδο των ειδικών φόρων κατανάλωσης για το αλκοόλ και τα αλκοολούχα ποτά. Ο φόρος στα τσιγάρα αυξάνεται από 594,97 λέι / 1.000 τσιγάρα, σε 672,92 λέι / 1.000 τσιγάρα το 2024 (αύξηση περίπου 80 λέι ή 16 ευρώ). Επίσης προτείνεται η αύξηση του επιπέδου του ειδικού φόρου κατανάλωσης για τα μεταποιημένα προϊόντα καπνού καθώς και για τα υγρά που περιέχουν νικοτίνη και τον καπνό που περιέχεται σε θερμαινόμενα προϊόντα καπνού, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2024.

Φορολόγηση αυτοαπασχολούμενων

Για τους αυτοαπασχολούμενους, η κυβέρνηση διατηρεί το ισχύον σύστημα ανώτατων ορίων 6, 12 ή 24 κατώτατων μισθών, αλλά εισάγεται ένα πρόσθετο ανώτατο όριο 60 κατώτατων μισθών. Ειδικότερα, τα φυσικά πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από ανεξάρτητες δραστηριότητες, από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, από σύνδεση με νομικό πρόσωπο, από τη μεταβίβαση της χρήσης αγαθών, από γεωργικές δραστηριότητες, δασοκομία και ιχθυοκαλλιέργεια, από επενδύσεις

και εισόδημα από άλλες πηγές, από μία ή περισσότερες πηγές και/ή κατηγορίες εισοδήματος, οφείλουν την εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας εάν αποκτούν για το τρέχον έτος εισοδήματα των οποίων η σωρευτική αξία είναι τουλάχιστον ίση με 6 ελάχιστους ακαθάριστους μισθούς ανά χώρα, που ισχύουν κατά την προθεσμία υποβολής της δήλωσης, με βάση υπολογισμού που καθορίζεται ως εξής: α) το επίπεδο των 6 κατώτατων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, στην περίπτωση εισοδημάτων μεταξύ 6 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών και 12 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, β) το επίπεδο των 12 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, στην περίπτωση εισοδημάτων μεταξύ 12 και 24 ακαθάριστων κατώτατων μισθών ανά χώρα, γ) το επίπεδο των 24 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, στην περίπτωση εισοδημάτων τουλάχιστον ίσων με 24 ακαθάριστους ελάχιστους μισθούς ανά χώρα.

Επίσης προβλέπεται ότι το εισόδημα του οποίου η πηγή δεν μπορεί να αποδειχθεί θα φορολογείται με συντελεστή 70%.

Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας, οι εταιρείες, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο λογιστικός έλεγχος «audit», είναι οι Α.Ε. καθώς και οι ΕΠΕ, εφόσον πληρούν δύο από τα ακόλουθα κριτήρια:

- σύνολο ενεργητικού ύψους 3.650.000 ευρώ
- κύκλος εργασιών 7.300.000 ευρώ
- αριθμός απασχολούμενων άνω των 50 εργαζομένων.

Η φορολογία επιβάλλεται στην πηγή. Τα έσοδα που αποκτήθηκαν από τους μη μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας υπόκεινται σε φορολογία 10%.

Το ποσοστό φορολογίας δύναται να μειωθεί βάσει σχετικής Συμφωνίας Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Η Ρουμανία έχει υπογράψει περίπου 80 τέτοιες συμφωνίες.

Μεταξύ των εσόδων, που υπόκεινται στην φορολόγηση στην πηγή είναι:

- Οι πληρωμές των μερισμάτων
- Οι πληρωμές των τόκων και των συνδρομών
- Οι πληρωμές των υπηρεσιών (υπηρεσιών διαχείρισης, εταιρειών συμβούλων, τεχνικής βοήθειας, μάρκετινγκ και διαφήμισης) οι οποίες υπόκεινται σε φορολόγηση στην πηγή, ανεξαρτήτως του τόπου προσφοράς της υπηρεσίας.

Σχηματικά, οι προβλέψεις για το φορολογικό καθεστώς στη Ρουμανία αποδίδονται συνοπτικά στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 7: Φορολογία στη Ρουμανία

Φορολογία Κερδών επιχειρήσεων	-16% ενιαίος (με τις εξαιρέσεις του νέου φορολογικού νόμου, ως άνω)
Φορολογία φυσικών προσώπων	-10% ενιαίος
Φορολογία Μερισμάτων	5% από 1.1.2017 και 8% από 1.1.2023
Φοροαπαλλαγές	-0,5% από 0,3% προηγουμένως -φοροαπαλλαγή στα επανεπενδυμένα κεφάλαια

	<p>-φοροαπαλλαγή για εξοπλισμό IT , υπολογιστές και λογισμικό</p> <p>-φοροαπαλλαγή για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχνολογία και ‘innovation’ για 10 έτη δραστηριότητας</p> <p>-φοροαπαλλαγή για developers λογισμικού</p>
Φορολογία Μικροεπιχειρήσεων	<p>-1% ή 3% επί του κύκλου εργασιών για επίπεδο κύκλου εργασιών έως / από 60.000 ευρώ αντίστοιχα</p> <p>-Θεωρείται μικροεπιχείρηση, όταν ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει τις 60.000 ευρώ.</p>
ΦΠΑ	<p>19% από 1.1.2017</p> <p>-Τρόφιμα, φρούτα 9% (19% για μη αλκοολούχο μπίρα και τα τρόφιμα με προσθήκη ζάχαρης)</p> <p>-5% (από 9%) για περιοδικά, εφημερίδες</p>
Φορολογία τοπικής αυτοδιοίκησης	<p>Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50% (από 20%)</p>
Φορολόγηση Ακινήτων	<p>-Διαφορετική φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και εμπορικών κτιρίων</p> <p>-2% Φορολόγηση κτιρίων κατοικιών</p> <p>-5% Φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων)</p>
Εισφορές κοινωνικής Ασφάλισης	<p>-Μεταφορά των επιβαρύνσεων από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, η επιβολή γίνεται στην βάση ακαθάριστου μισθού.</p> <p>-Για εργαζόμενο από 1.1.2018</p> <p>1.Ασφάλεια υγείας 10%.</p> <p>2.Κοιν. Ασφάλιση –Σύνταξη 25%.</p> <p>3.Φόρος Μισθού 10%</p> <p>-Για Εργοδότη</p> <p>1. Ασφάλεια εργασίας 2,25%</p>
Ειδικός φόρος στα καύσιμα	<p>Αύξηση του ειδικού φόρου στα καύσιμα ανά λίτρο από 1.9.2017 Συγκεκριμένα, για την αμόλυβδη βενζίνη προβλέπεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από 1.976, Ron (415€) / 1.000 λίτρα σε 2.038,62 Ron (447€) / 1.000 λίτρα. Αύξηση, κατά 379,04 Ron (82 €), θα καταγράψει και ο ειδικός φόρος του πετρελαίου, ο οποίος θα ανέλθει από 1.838,04 Ron (417€) / 1.000 λίτρα σε 1.895,04 Ron (334€) / 1.000 λίτρα. Οι εν λόγω αυξήσεις των ειδικών φόρων, οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν από 1.9.2017, θα επαναφέρουν τις τιμές των καυσίμων στα επίπεδα του</p>

	2016.
Φόρος επί των ειδικών κατασκευών	Κατάργηση του φόρου επί ειδικών κατασκευών από 1.1.2017

Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο

Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία κατέστη πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε ένας antidumping δασμός μπορεί να επιβληθεί στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Επίσης, την 1.1.2007 η Ρουμανία εφήρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και απεδέχθη την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι προβλεπόμενοι από το δασμολόγιο της Ε.Ε. Υψηλοί δασμού αλλά και έμμεσοι φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα.

Γ.6 Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (Free Trade Zones)

Οι ειδικές οικονομικές ζώνες έλαβαν νομική μορφή στην Ρουμανία το 1992. Προσφέρουν τα πλεονεκτήματα μιας στρατηγικής θέσης στα ανατολικά σύνορα της Ε.Ε., γρήγορη πρόσβαση στις καταναλωτικές αγορές της Ευρώπης και της Ανατολής, ενώ επωφελούνται από υψηλά πρότυπα υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και εύκολη πρόσβαση σε χερσαίες, ναυτικές ή εναέριες οδούς επικοινωνίας. Τα εμπορεύματα που τοποθετούνται σε αυτές τις περιοχές είναι απαλλαγμένα από εισαγωγικούς δασμούς, ΦΠΑ και άλλες φορολογικές επιβαρύνσεις. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα "InvestRomania" () στην Ρουμανία υπάρχουν πέντε (5) ζώνες ελεύθερων συναλλαγών :

1. Curtici - Arad

Η Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Curtici - Arad είναι η μοναδική ελεύθερη ζώνη που βρίσκεται στη Δυτική Ρουμανία και αποτελείται από δύο ξεχωριστές εκτάσεις που καλύπτουν συνολική επιφάνεια 90 εκταρίων. Η πρώτη έκταση βρίσκεται κοντά στην πόλη Curtici, μεταξύ της σιδηροδρομικής γραμμής που οδηγεί στην Ουγγαρία και της επαρχιακής οδού Curtici – Dorobanti, ενώ η δεύτερη βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Arad, δίπλα στον αεροδιάδρομο του διεθνούς αεροδρομίου της ομώνυμης πόλης. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://www.zla.ro/en>, e-mail: secretariat@zla.ro.

2. Braila

Το τελευταίο θαλάσσιο λιμάνι του Δούναβη, η Braila, εξασφαλίζει τη σύνδεση με τη Μαύρη Θάλασσα και τους θαλάσσιους δρόμους του κόσμου. Με συνολική έκταση 113 εκταρίων, η ελεύθερη ζώνη Braila χωρίζεται σε 4 περιμέτρους, προσφέροντας εύκολη πρόσβαση στον εθνικό δρόμο, το σιδηρόδρομο ή τον Δούναβη. Οι βιομηχανίες που εδρεύουν στην περιοχή είναι στους τομείς των τροφίμων, ξύλου, κλωστοϋφαντουργίας, οικοδομικών υλικών, φινιρίσμα και συναρμολόγηση μεταλλικών εξαρτημάτων, αποθήκευση καυσίμων και πετρελαιοειδών, αυτοκινητοβιομηχανία, εμπόριο, τράπεζες, logistics κ.λπ. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση <https://www.zonaliberabraila.ro/>, e-mail: office@zonaliberabraila.ro.

3. Galati

Η Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Galati βρίσκεται στην αριστερή πλευρά του Δούναβη, στο ανατολικό τμήμα της πόλης, προσφέροντας γρήγορη πρόσβαση σε χερσαίους και θαλάσσιους δρόμους επικοινωνίας. Η θέση της στην όχθη του Δούναβη, κοντά στη Μαύρη Θάλασσα και η σύνδεσή της με τη Βόρεια Θάλασσα μέσω της διώρυγας Ρήνου - Μάιν - Δούναβη την καθιστούν σημαντικό σημείο διέλευσης μεταξύ Ανατολής και Ευρώπης, προσφέροντας πραγματικά οφέλη στους επενδυτές, καθώς και ένα εμπορικό σημείο που μπορεί να προμηθεύσει εκατομμύρια πελάτες. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://www.zlgalati.ro/en/>, e-mail: office@zlgalati.ro.

4. Giurgiu

Η ελεύθερη ζώνη Giurgiu καλύπτει έκταση 160 εκταρίων. Από την ίδρυσή της, αυτή η εμπορική ζώνη είχε βιομηχανικό προφίλ, καθώς στην πόλη λειτουργούν παραγωγικές εγκαταστάσεις που απαιτούν ελάχιστες βελτιώσεις. Παράλληλα, το Giurgiu διαθέτει εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, εκπαιδευμένο σε μεγάλη ποικιλία επαγγελματών κατάλληλων για παραγωγικές δραστηριότητες. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://zlg.ro/en/>, e-mail: zlg@zlg.ro.

5. Sulina

Η ελεύθερη ζώνη Sulina βρίσκεται στον μεσαίο βραχίονα του ποταμού Δούναβη, λίγο πριν την εκβολή του στη Μαύρη Θάλασσα και είναι κατάλληλη για μεταποίηση και υπηρεσίες. Οι εταιρείες που εγκαθίστανται εδώ μπορούν να μισθώνουν γη ή κατασκευές για περίοδο έως 49 ετών, καθώς και να τις ενοικιάζουν για περίοδο τουλάχιστον ενός μήνα και το πολύ 5 ετών. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <https://www.azlsulina.ro/>, e-mail: office@azlsulina.ro.

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αρμόδια κρατική υπηρεσία για τις επενδύσεις είναι το “Invest Romania”. Υπάγεται στον Ρουμανικό Οργανισμό για τις Επενδύσεις και το Εξωτερικό Εμπόριο (ARICE) και είναι ο κυβερνητικός φορέας που είναι αφιερωμένος στην παροχή επαγγελματικής υποστήριξης και συμβουλών σε ξένους επενδυτές στη Ρουμανία. Κύριος στόχος του είναι η προσέλκυση και η διευκόλυνση των εισερχόμενων ΑΞΕ στη χώρα. Η InvestRomania είναι επίσης το «one-stop-shop» για τους ξένους επενδυτές, βοηθώντας και συμβουλευόντας διεθνείς εταιρείες για την υλοποίηση έργων στη χώρα. Είτε πρόκειται για το άνοιγμα ενός νέου γραφείου είτε για μια ολόκληρη παραγωγική μονάδα, οι συμβουλές και οι υπηρεσίες υποστήριξης των εμπειρογνομώνων μας προσφέρονται δωρεάν σε οργανισμούς που επιθυμούν να έρθουν στη Ρουμανία.

Σημειωτέον ότι η Ρ/Κυβέρνηση, με το έκτακτο διάταγμα υπ' αριθμ. 147/2022 που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 28.10.2022 (τεύχος 1048, Μέρος Ι), προχώρησε στην ίδρυση της Ρουμανικής Υπηρεσίας Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου/Romanian Agency for Investments and Foreign Trade (Στοιχεία επικοινωνίας / Διεύθυνση 9-11 Promoroaca Street, 1st District, Bucharest, postal code 014013, e-mail: office@investromania.gov.ro, investromania@investromania.gov.ro). Πρόκειται για νομικό πρόσωπο που υπάγεται στην Κυβέρνηση και συντονίζεται από τον Πρωθυπουργό ενώ η χρηματοδότησή του θα γίνει μέσω της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. Βάσει του ανωτέρω διατάγματος, η Υπηρεσία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου/Romanian Agency for Investments and Foreign Trade (ARICE, <https://arice.gov.ro/1/>), αναλαμβάνει από το Υπουργείο

Επιχειρηματικότητας και Τουρισμού την αρμοδιότητα εφαρμογής της πολιτικής της Κυβέρνησης για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, την προώθηση του εξωτερικού εμπορίου και την παρακολούθηση των ρουμανικών επενδύσεων στο εξωτερικό.

2024-2026 Συνολικός προϋπολογισμός: ~ 450 εκατ. ευρώ.

Ετήσιος προϋπολογισμός: ~ 150 εκατ.

Επιλέξιμες δαπάνες:

- Κάθε είδους νέες κατασκευές
- Τεχνικές εγκαταστάσεις, νέα μηχανήματα και εξοπλισμός
- Αποσβέσιμα περιουσιακά στοιχεία που συνδέονται με την αρχική επένδυση, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες χρήσης, τεχνογνωσία ή άλλα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ο δικαιούχος πρέπει να εξασφαλίσει χρηματοδοτική συνεισφορά τουλάχιστον 25% των επιλέξιμων δαπανών, είτε με δικούς του πόρους είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, σε μορφή που δεν υπόκειται σε καμία άλλη δημόσια ενίσχυση. Η επένδυση πρέπει να διατηρηθεί για τουλάχιστον 5 έτη μετά την ολοκλήρωσή της.

Δ.1 Κίνητρα Επενδύσεων

Από την ιστοσελίδα “InvestRomania” (<https://investromania.gov.ro/web/doing-business/fiscal-incentives/>), παραθέτουμε τα φορολογικά κίνητρα για τους υποψήφιους επενδυτές.

Γενικά

- ▶ 0% φόρος επί των κερδών για τα επανεπενδυθέντα κέρδη σε νέο τεχνολογικό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται για επιχειρηματικούς σκοπούς
- ▶ 16% Κανονικός φόρος εισοδήματος εταιρειών
- ▶ 8% φόρος μερισμάτων
- ▶ 2,25% κοινωνική ασφάλιση για τον εργοδότη

IT&C (Τομέας Πληροφορικής και Τεχνολογίας)

0% φόρος εισοδήματος για τους εργαζόμενους που ασχολούνται με IT&C (δημιουργία λογισμικού). Η απαλλαγή ισχύει για μηνιαίο ακαθάριστο εισόδημα που δεν υπερβαίνει τα 10.000 λέι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D)

Η ισχύουσα ρουμανική νομοθεσία προβλέπει ορισμένα κίνητρα E&A που ισχύουν τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζόμενους που ασκούν αποκλειστικά δραστηριότητες E&A και καινοτομίας ή συναφείς δραστηριότητες. Κίνητρα E&A σύμφωνα με τη ρουμανική νομοθεσία:

- ▶ 0% φόρος εισοδήματος για τους εργαζόμενους που εργάζονται σε εταιρείες E&A
- ▶ 0% φόρος επί των κερδών για τα πρώτα 10 έτη δραστηριότητας
- ▶ Ειδική έκπτωση σε περίπτωση επιλέξιμων δαπανών E&A:
 - επιταχυνόμενη απόσβεση του εξοπλισμού E&A
 - πρόσθετη έκπτωση εταιρικού φόρου 50% των επιλέξιμων δαπανών για τις δραστηριότητες αυτές.

Κατασκευαστικός κλάδος

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2028 το φορολογικό καθεστώς για τα εισοδήματα στον κατασκευαστικό τομέα είναι:

- ▶ το εισόδημα από τους μισθούς απαλλάσσεται από την καταβολή του φόρου εισοδήματος, εντός του ορίου των 10.000 λεί (ακαθάριστος μισθός). Το μέρος του μηνιαίου ακαθάριστου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λεί δεν τυγχάνει φορολογικής απαλλαγής.
- ▶ 10% εισφορά υγείας (CASS)
- ▶ 20,25% εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (CAS) (ατομικές συνταξιοδοτικές εισφορές) - μειωμένη κατά 4,75% σε σύγκριση με τον κανονικό συντελεστή 25%
- ▶ κατώτατος ακαθάριστος μισθός για τις κατασκευές το 2024: 4.582 λεί/μήνα (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα πρόσθετα επιδόματα απόδοσης)

Γεωργία και βιομηχανία τροφίμων

Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2028 το φορολογικό καθεστώς για τα εισοδήματα στη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων είναι:

- ▶ τα εισοδήματα από τους μισθούς απαλλάσσονται από την καταβολή του φόρου εισοδήματος, εντός των 10.000 λεί από τον ακαθάριστο μισθό. Το μέρος του μηνιαίου ακαθάριστου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λεί δεν τυγχάνει φορολογικής απαλλαγής.
- ▶ 10% εισφορά υγείας (CASS)
- ▶ 20,25% εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (CAS) (ατομικές συνταξιοδοτικές εισφορές) - μειωμένη κατά 4,75% σε σύγκριση με τον κανονικό συντελεστή 25%
- ▶ κατώτατος ακαθάριστος μισθός για τον γεωργικό τομέα και τη βιομηχανία τροφίμων το 2024: 3.436 λεί/μήνα (χωρίς να περιλαμβάνονται πρόσθετα επιδόματα απόδοσης)

Βιομηχανικά πάρκα

Οι επενδυτές που εγκαθίστανται σε βιομηχανικό, επιστημονικό ή τεχνολογικό πάρκο επωφελούνται από:

- απαλλαγή από τον φόρο γης, τον φόρο δόμησης και τον πολεοδομικό φόρο
- απαλλαγή από τους φόρους που επιβάλλονται για την αλλαγή του προορισμού γης για τα οικόπεδα που βρίσκονται εντός βιομηχανικών πάρκων.

Μέτρα στήριξης για εργοδότες και εργαζομένους

Οι εργοδότες επωφελούνται από ορισμένες επιδοτήσεις σε περίπτωση πρόσληψης ως εξής:

- νέους πτυχιούχους
- άνεργοι άνω των 45 ετών ή μονογονείς που συντηρούν μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με αναπηρία ή που απέχουν 5 χρόνια από τη συνταξιοδότηση
- νέοι που κινδυνεύουν από κοινωνική περιθωριοποίηση στο πλαίσιο συμβάσεων αλληλεγγύης
- μαθητευόμενοι (με συμβάσεις)
- απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (με συμβάσεις πρακτικής άσκησης)
- μαθητές και φοιτητές κατά τη διάρκεια των διακοπών

Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων

Αρμόδια Αρχή είναι η AAAS (Αρχή για τη Διαχείριση των Κρατικών Περιουσιακών Στοιχείων). Ο τελικός στόχος της AAAS είναι να εντάξει κάθε εμπορική επιχείρηση που διαχειρίζεται σε ένα συνεκτικό σύνολο μέτρων και διατάξεων που οδηγούν, σε εθνικό επίπεδο, τόσο στη γενική οικονομική ανάπτυξη όσο και στην κοινωνική σταθερότητα. Η αναδιάρθρωση των ιδιωτικοποιήσιμων εμπορικών εταιρειών περιλαμβάνει δράσεις οργανωτικής, τεχνικής,

τεχνολογικής, προϊόντικής, χρηματοοικονομικής κ.λπ. φύσης. Οι ενέργειες αυτές που αποσκοπούν στην αναζωογόνηση της δραστηριότητας και στην αύξηση της κερδοφορίας πρέπει να πραγματοποιηθούν με την άμεση παρέμβαση του κράτους για περιορισμένο χρονικό διάστημα και έχουν ως κύριο στόχο την προετοιμασία των εν λόγω εταιρειών για ιδιωτικοποίηση.

Ειδικότερα, μέσω της συγχώνευσης με απορρόφηση με την Αρχή Αποκρατικοποιήσεων και Διαχείρισης Κρατικών Συμμετοχών, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες, η ΑΑΑΣ εκπληρώνει σήμερα τα ακόλουθα καθήκοντα:

- α) αυτά που προβλέπονται στο άρθρο 2 του ν. 12 του κυβερνητικού διατάγματος έκτακτης ανάγκης αριθ. 51/1998, που αναδημοσιεύθηκε,
- β) την εφαρμογή της στρατηγικής της Κυβέρνησης σχετικά με την ολοκλήρωση της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης των εμπορικών εταιρειών στις οποίες το κράτος κατέχει μετοχές/μερίδια στο χαρτοφυλάκιό του,
- γ) τη διαχείριση των συμμετοχών του κράτους, ως μετόχου/συμμετόχου, στις εμπορικές εταιρείες του χαρτοφυλακίου του,
- δ) την πώληση των μετοχών/μετοχών που κατέχει το κράτος στις εμπορικές εταιρείες του χαρτοφυλακίου του, μέσω των μεθόδων που προβλέπονται στο κυβερνητικό έκτακτο διάταγμα αριθ. 88/1997 σχετικά με την ιδιωτικοποίηση των εμπορικών εταιρειών, που εγκρίθηκε με το νόμο αριθ. 44/1998, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες, και στο νόμο αριθ. 137/2002, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες και
- ε) την παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο τηρούνται οι ρήτρες των συμβάσεων ιδιωτικοποίησης, σύμφωνα με το Κυβερνητικό Διάταγμα αριθ. 25/2002 σχετικά με ορισμένα μέτρα παρακολούθησης της εκτέλεσης των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται από τις συμβάσεις ιδιωτικοποίησης εμπορικών εταιρειών, το οποίο εγκρίθηκε με τροποποιήσεις και προσθήκες με το Νόμο αριθ. 506/2002, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες.

Η δραστηριότητα της ΑΑΑΣ διαρθρώνεται σε διάφορους τομείς :

- ιδιωτικοποίηση και διαχείριση εμπορικών εταιρειών - στο τρέχον χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνονται πάνω από 400 εταιρείες με συνολικό κοινωνικό κεφάλαιο 5,18 δισεκατομμυρίων λεί (άνω του 1 δισ. ευρώ),
- παρακολούθηση μετά την ιδιωτικοποίηση - πάνω από 2.000 συμβάσεις στις οποίες τηρείται η συμμόρφωση με τις επενδυτικές υποχρεώσεις, την απαγόρευση πώλησης περιουσιακών στοιχείων, τις κοινωνικές ρήτρες, τις περιβαλλοντικές ρήτρες,
- ανάκτηση αφερέγγυων εταιρειών - 550 αφερέγγυες εταιρείες . Από την ειδική ανάλυση κάθε εταιρείας προκύπτει ότι πολλές από αυτές τις εταιρείες μπορούν να αναδιαρθρωθούν και να επανενταχθούν στο οικονομικό κύκλωμα,
- είσπραξη οφειλών - το μοναδικό ίδρυμα που ειδικεύεται στην είσπραξη για λογαριασμό του κράτους, ενός ευρέος φάσματος ανεξόφλητων οφειλών, αξίας περίπου 11,50 δισεκατομμυρίων λεί (άνω των 2 δισ. ευρώ), που προέρχονται από περισσότερους από 46.700 οφειλέτες,
- νομική συνδρομή, υπεράσπιση περιουσιακών και μη περιουσιακών συμφερόντων και εκπροσώπηση του ρουμανικού κράτους σε διαφορές που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, διαιτησίας ή άλλων δικαιοδοτικών οργάνων σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, οι οποίες σχετίζονται με ή απορρέουν από τις δραστηριότητες που ασκεί το ίδρυμα - πάνω από 980 εκκρεμείς διαφορές,
- η κατάρτιση των φακέλων σχετικά με την καταβολή αποζημιώσεων στους καταθέτες του Εθνικού Ταμείου Ασφάλισης - η ΑΑΑΣ ανέλαβε το έργο της αποζημίωσης των πρώην καταθετών του FNI που βρίσκονται στα παραρτήματα 22 αστικών καταδικαστικών

αποφάσεων - πάνω από 24.300 πιστωτές και 9 ποινικών καταδικαστικών αποφάσεων - πάνω από 17.000 πιστωτές.

Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ε.1 Γενική επισκόπηση – Στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου

Η Ρουμανία αποτελεί μια σημαντική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, ιδιαίτερα τα αγροτικά. Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας, η γεωγραφική εγγύτητα, το θετικό επιχειρηματικό περιβάλλον στη Ρουμανία, οι παραδοσιακά φιλικές σχέσεις των δύο λαών και η δραστηριοποίηση ήδη εγκατεστημένων στην αγορά Ελλήνων εισαγωγέων και διανομέων ελληνικών τροφίμων, δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την περαιτέρω ανάπτυξη των εξαγωγών μας. Η ελληνική επιχειρηματική παρουσία είναι εκτεταμένη στη Ρουμανία, είναι δε χαρακτηριστικό ότι στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας (ONRC), στο τέλος Δεκεμβρίου 2023, οι ελληνικές επιχειρήσεις ανερχόταν σε 8.624 (εκ των οποίων ενεργές περίπου 2.000). Περαιτέρω, η Ρουμανία, ως κράτος – μέλος της Ε.Ε. είναι αποδέκτης κοινοτικών κονδυλίων, για τη βελτίωση των υποδομών, που επειγόντως χρειάζεται η χώρα. Πρόκειται για το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, αγροτικού ενδιαφέροντος έργα και τουριστικές υποδομές. Ορισμένα έργα έχουν ήδη δρομολογηθεί ενώ για άλλα αναμένεται η έκδοση προκηρύξεων. Στη Ρουμανία δραστηριοποιούνται ήδη ορισμένες ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες, και υπάρχουν δυνατότητες για περαιτέρω διεύρυνση, κατασκευαστικών εταιριών καθώς και αρχιτεκτονικών και μελετητικών γραφείων, δεδομένου ότι υπάρχει έντονη ανάπτυξη όσον αφορά την κατασκευή οδικών αξόνων και την ψηφιοποίηση και πράσινη μετάβαση του δημόσιου τομέα, μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη Ρουμανία (PNRR – η Ρουμανία πρόκειται να λάβει χρηματοδότηση περίπου 29 δισ. ευρώ, σταδιακά και υλοποιώντας συγκεκριμένα ορόσημα - μεταρρυθμίσεις), καθώς και την κατασκευή νέων κτιρίων που θα φιλοξενήσουν κατοικίες και γραφεία, ακολουθώντας τις πράσινες και ψηφιακές προδιαγραφές. Παράλληλα αυξημένες είναι οι δυνατότητες για εξαγωγές δομικών υλικών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τομέας της ενέργειας και συγκεκριμένα των ΑΠΕ (αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα με ισχυρή και ολοένα ενισχυόμενη ελληνική παρουσία), καθώς η χώρα βρίσκεται (όπως και ολόκληρη η Ε.Ε.) σε φάση απανθρακοποίησης και ενεργειακής μετάβασης. Πεδίο δραστηριοποίησης αποτελούν ακόμα οι συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων, ενώ σημαντικές ευκαιρίες για συνεργασίες προκύπτουν στους κλάδους της ψηφιοποίησης του γεωργικού τομέα, των υποδομών άρδευσης και διάβρωσης του εδάφους, στη μηχανοποίηση και την εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, στα συστήματα συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων, καθώς και στη βιολογική γεωργία και μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων. Τέλος, ένας τομέας στον οποίο υπάρχει πρόσφορο έδαφος αλλά και έντονο ενδιαφέρον από ρουμανικής πλευράς για ανάπτυξη συνεργασιών με ελληνικές επιχειρήσεις, είναι αυτός των φαρμάκων.

Διμερές εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας-Ρουμανίας

Η συνολική αξία των ελληνικών εξαγωγών προς την Ρουμανία ανήλθε στα **1.826,3 εκ. ευρώ** παραμένοντας ουσιαστικά αμετάβλητη σε σχέση με το 2022 (πολύ μικρή μείωση της τάξης του 0,5%, από τα 1.835,1 εκ. ευρώ το 2022). Παράλληλα η συνολική αξία των εισαγωγών από την Ρουμανία, ανήλθε στο ποσό των 1.041,1 εκ. ευρώ, στα ίδια επίπεδα (-0,3%) με το 2022 (1.044,23

εκ. ευρώ). Κατά συνέπεια το **συνολικό ύψος του διμερούς εμπορικού ισοζυγίου παρέμεινε στο πολύ υψηλό ποσό των 2.867,4 εκ. ευρώ** (έναντι του ελάχιστου υψηλότερου ποσού των 2.879,3 εκ. ευρώ το 2022). Λαμβάνοντας από πλευράς μας υπόψη, τις στατιστικές χρονοσειρές καθώς και την ευρύτερη διαχρονική ελληνική επιχειρηματική παρουσία στην Ρουμανία, αναφέρονται περαιτέρω τα εξής :

Η Ρουμανία αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα επιτυχημένης ελληνικής επιχειρηματικής εξωστρέφειας, καθώς συνδυάζει :

α) Μεγάλο και συνεχώς αυξανόμενο όγκο εξαγωγών : από την ανάλυση των στατιστικών χρονοσειρών της δεκαετίας 2014-2023, προκύπτει ότι οι εξαγωγές στην Ρουμανία βαίνουν συνεχώς αυξανόμενες καθώς από τα 654,1 εκ. ευρώ του 2014, φτάσαμε στα 1.826,3 του 2023 (σχεδόν τριπλασιασμός των ελληνικών εξαγωγών).

Έτος	Αξία Εξαγωγών (σε Ευρώ)
2014	654,1
2015	729,9
2016	769,1
2017	875,0
2018	969,6
2019	1.044,8
2020	1.124,4
2021	1.389,8
2022	1.835,1
2023	1.826,3

Σημειωτέον ότι η Ρουμανία κατέλαβε την 10η κυριότερη θέση προορισμού των ελληνικών εξαγωγών, **παραμένοντας στην πρώτη 10άδα για 4η συνεχόμενη χρονιά** (10η το 2020, 8η το 2021, 10η το 2022).

β) Μεγάλο ύψος εδώ ελληνικών επενδύσεων. Σύμφωνα με την Ρ/Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου/Oficiul Național al Registrului Comerțului-ONRC, το 2023 η Ελλάδα βρίσκεται στην 5η θέση του σχετικού καταλόγου (έναντι της 8ης θέσης το 2022), εμφανίζοντας αύξηση τόσο του επενδεδυμένου κεφαλαίου όσο και του αριθμού των καταγεγραμμένων επιχειρήσεων. Αναλυτικότερα οι συνολικές επενδύσεις/FDI Stock της Ελλάδας στην Ρουμανία, κατά το 2023, έφθασαν στα 2,44 δισ. ευρώ (έναντι 1,5 δισ. ευρώ το 2022, αύξηση κατά 59,5%, λόγω κυρίως της εξαγοράς της Enel από την ΔΕΗ) αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 5,0% του συνόλου (3,29% το 2022).

γ) Μεγάλο εδώ εγκατεστημένο αριθμό επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων (άνω των 8.500 εγγεγραμμένων με 2000 περίπου εξ αυτών ενεργές).

δ) Και παράλληλα, διαχρονικό πλεόνασμα στο Ισοζύγιο Υπηρεσιών, το οποίο **το 2023 έφθασε στα περίπου 511 εκ. ευρώ**. Στο ισοζύγιο υπηρεσιών, διαχρονικά κυριαρχεί ο τουρισμός, καθώς το 2023 επισκέφθηκαν την Ελλάδα πάνω από 1,4 εκ. Ρουμάνοι.

Ισοζύγιο υπηρεσιών (σε εκ. ευρώ)					
Χρον. Περίοδος	2019	2020	2021	2022	2023

Εισπράξεις	628	195,0	454,0	784,0	733,0 Ταξιδιωτικές 64,8% Μεταφορές 15% Λοιπές 20,2%
Πληρωμές	158,4	126,0	186,0	285,0	222,0 Ταξιδιωτικές 13,5 % Μεταφορές 32 % Λοιπές 54,5 %
Ισοζύγιο Υπηρεσιών	469,6	69,0	268,0	499,0	511,0
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος					

ε. Ελληνικές Εξαγωγές στην Ρουμανία 2022-2023, 20 κυριότερα προϊόντα σε 4ψήφιο κωδικό

	CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2023	2022	Μεταβολή 2023/2022
			ΑΕΙΑ (ευρώ)	ΑΕΙΑ (ευρώ)	
ΣΥΝΟΛΟ			1.826.336.376	1.835.124.268	-0,5%
1	9503'	Παιχνίδια	134.441.790	108.379.756	24,0%
2	2711'	Φυσικό αέριο	118.700.379	106.808.534	11,1%
3	7408'	Σύρματα από χαλκό	97.437.337	105.350.395	-7,5%
4	2713'	Κοκ και άσφαλτος	78.266.623	42.914.222	82,4%
5	0805'	Εσπεριδοειδή	68.250.709	52.245.111	30,6%
6	8541'	Φωτοβολταϊκά πάνελ	63.772.033	7.986.607	698,5%
7	8471'	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και λογισμικό	59.938.062	62.663.618	-4,3%
8	3105'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά	58.648.766	78.847.079	-25,6%
9	7213'	Χοντρόσυρμα από σίδηρο	48.061.551	119.449.350	-59,8%
10	2710'	Ορυκτέλαια	47.604.547	11.364.008	318,9%
11	7606'	Ελάσματα και ταινίες αλουμινίου	46.143.019	28.745.208	60,5%
12	0809'	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα, δαμάσκηνα	31.451.149	29.387.524	7,0%
13	0803'	Μπανάνες	31.186.472	27.081.829	15,2%
14	2818'	Πρώτες ύλες για αλουμίνιο (κορούνδιο κ.α.)	29.955.779	17.720	168950,7%
15	0810'	Φράουλες και ακτινίδια	24.587.960	27.775.998	-11,5%
16	7604'	Ράβδοι αλουμινίου	22.784.283	22.588.287	0,9%
17	3903'	Πολυστυρόλιο (φελιζόλ)	21.088.393	36.467.083	-42,2%
18	2005'	Ελιές, φασόλια, αρακάς	20.831.474	17.894.926	16,4%
19	3920'	Πλαστικές πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και	19.207.727	16.755.584	14,6%

		λουρίδες (πλεξιγκλάς)			
20	3901'	Κοινό πλαστικό (Πολυαιθυλένιο)	17.743.908	29.873.928	-40,6%

Από την ανάλυση της διάρθρωσης των εξαγωγών, προκύπτει ότι τα 20 κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα είναι : Παιχνίδια, Προϊόντα Πετρελαίου, Προϊόντα βιομηχανίας κατασκευών - Σύρματα από χαλκό, Συσκευές ημιαγωγών, Χοντρόσυρμα από σίδηρο, Πλάκες-ταινίες και φύλλα από αργίλιο, Ράβδοι από αργίλιο, Προϊόντα Χημικής Βιομηχανίας -Λιπάσματα, Προϊόντα Βιομηχανίας Πλαστικών -Πολυμερή του στυρολίου, Πολυμερή του αιθυλενίου, Πλάκες-φύλλα-μεμβράνες-ταινίες από πλαστικές ύλες, Η/Υ, Φρέσκα Φρούτα (Εσπεριδοειδή, Βερίκοκα-κεράσια-ροδάκινα, Μπανάνες) και παρασκευασμένες ελιές.

Ε.2 Αγροτικά προϊόντα - Τρόφιμα

Συμπερασματικά, επισημαίνουμε ότι η Ρουμανία συνιστά μια αγορά με προοπτικές, δεκτική σε υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας αγροτικά προϊόντα : ιχθυηρά (κυρίως προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας), γαλακτοκομικά, επιτραπέζιες ελιές, φρούτα (ακτινίδια, πορτοκάλια, ροδάκινα, κεράσια, βερίκοκα) έχουν σταθερά υψηλή θέση στις προτιμήσεις των Ρουμάνων καταναλωτών και κερδίζουν συνεχώς έδαφος, καθώς ολοένα και περισσότεροι Ρουμάνοι ταξιδεύουν στην Ελλάδα και γνωρίζουν την ελληνική κουζίνα.

Από πλευράς μας, θεωρούμε πως οι εξαγωγές φρούτων και λαχανικών θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα, δεδομένης της ανόδου του βιοτικού επιπέδου στη Ρουμανία και της απόκτησης πιο υγιεινών προτύπων διατροφής. Επιπλέον, δεδομένων των αναγκών της χώρας σε φρούτα και λαχανικά που προτιμώνται από τους καταναλωτές, αλλά λόγω κλίματος και δριμύων χειμώνων δεν παράγονται στη Ρουμανία, θεωρούμε ότι υπάρχουν περαιτέρω προοπτικές για είδη όπως λεμόνια, σταφύλια, καρπούζια, μήλα, φράουλες, ντομάτες και αγγούρια.

Σημαντικό, όπως και για τα περισσότερα εξαγόμενα προϊόντα μας, είναι να δημιουργηθεί ένα “brandname” που να συνοδεύει τα προϊόντα αγροτικής παραγωγής και να εγγυάται υψηλή ποιότητα για τον καταναλωτή. Ως εκ τούτου, απαραίτητο είναι να παρέχουν τα ελληνικά προϊόντα εχέγγυα φυτοϋγειονομικών ελέγχων, βάσει κοινοτικών προδιαγραφών και να είναι συσκευασμένα (σημειώνεται ότι για πολλά χρόνια τη δεκαετία του '90 αλλά και μέχρι πρόσφατα, μεγάλο πρόβλημα ήταν η διοχέτευση χύδην αγροτικών προϊόντων στη ρουμανική αγορά). Η σύνδεση των ελληνικών προϊόντων με υψηλά επίπεδα ποιότητας σε μία αγορά που αποκτά ολοένα και πιο έντονη καταναλωτική συνείδηση και άρα έχει υψηλότερες απαιτήσεις, είναι κομβικής σημασίας.

Οι Έλληνες εξαγωγείς μπορούν να βελτιώσουν τις υποδομές διείσδυσης στην αγορά τροφίμων και αγροτικών προϊόντων. Επί παραδείγματι, τουρκικές εταιρείες εισαγωγής φρούτων και λαχανικών έχουν δημιουργήσει μια ιδιωτική λαχαναγορά στην περιοχή Afumati, που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Βουκουρέστι, την επονομαζόμενη SU MARKET. Επιπλέον, οι μεγάλες εταιρείες λιανικής πώλησης προσπαθούν να προσελκύσουν τους καταναλωτές με διάθεση ποιοτικότερων προϊόντων (προϊόντα με premium ετικέτες), εκπτώτικων προσφορών και επικοινωνιακών τεχνικών. Ορισμένες επιχειρήσεις προωθούν και πωλήσεις μέσω διαδικτύου, νω ενδεικτικά, η αλυσίδα λιανικής πώλησης τροφίμων “Mega Image” (του βελγικού ομίλου “Delhaize”), η οποία συνεργάζεται με τον μεγαλύτερο πωλητή λιανικής μέσω διαδικτύου της χώρας (eMag).

Σημαντικό ρόλο για τον καταναλωτή διαδραματίζουν και οι τιμές των προϊόντων. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν ενδιαφέρον ή ήδη εξάγουν στη ρουμανική αγορά πρέπει να μελετούν τον ανταγωνισμό και να προσαρμόζουν ανάλογα τις τιμές των προϊόντων τους, καθώς ενδέχεται να

δεχθούν πιέσεις από φθηνά προϊόντα άλλων χωρών. Η τιμολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν της το ποσοστό του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, το κέρδος του λιανοπωλητή, το κέρδος του εισαγωγέα, όπως και άλλα έξοδα (π.χ. αποθήκευση και διαφήμιση).

Για την προώθηση των προϊόντων, η διαφήμιση μέσω της τηλεόρασης φαίνεται να είναι το αποτελεσματικότερο μέσο για την προώθηση των προϊόντων. Όπως είναι φυσικό, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν και τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube). Επιπροσθέτως, η διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής ελληνικών τροφίμων και αγροτικών προϊόντων στις ρουμανικές αλυσίδες καταστημάτων συντελεί στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς των ελληνικών προϊόντων.

Οι ενδιαφερόμενοι εξαγωγείς ελληνικών προϊόντων ενδείκνυται να συμμετάσχουν σε κλαδικές εκθέσεις όπως η Indagra Food και σε επιχειρηματικές αποστολές στη Ρουμανία, με σκοπό να βρεθούν οι κατάλληλες συνεργασίες. Ένας άλλος τρόπος για ανεύρεση συνεργασιών είναι η διοργάνωση εκδηλώσεων γευσιγνωσίας και άλλων κοινωνικών εκδηλώσεων, καθώς εκτιμώνται ιδιαίτερος στη Ρουμανία και λειτουργούν θετικά στην εικόνα της επιχείρησης.

E.3 Κατασκευές – Δομικά Υλικά

Ο τομέας των κατασκευών στη Ρουμανία, συμπεριλαμβανομένων και των συναφών δραστηριοτήτων, παρουσιάζει προοπτικές για ελληνικές εταιρίες, τόσο σε επίπεδο ιδιωτικών κατασκευών, όσο και δημοσίων έργων. Ο κλάδος ανάπτυξης ακινήτων μπορεί να μην είναι σε καμία περίπτωση στα επίπεδα των αρχών της δεκαετίας του '90 και να έχει περιοριστεί ακόμη περισσότερο το μερίδιο αγοράς, λόγω της εισόδου σε αυτήν μεγάλων πολυεθνικών, ωστόσο, την τελευταία τετραετία παρουσιάζει εκ νέου άνθηση. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι ο τομέας των ακινήτων και των κατασκευών προσέλκυσε περίπου 2,2 δις. ευρώ άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) το 2023 και το μερίδιο της οικονομικής αυτής δραστηριότητας στο συνολικό απόθεμα ΑΞΕ στη Ρουμανία ανήλθε στο 17,5% στο τέλος του προηγούμενου έτους, σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας (NBR). Έτσι, ο τομέας των ακινήτων και των κατασκευών έγινε ο δεύτερος μεγαλύτερος αποδέκτης ξένων κεφαλαίων στη Ρουμανία, μετά τη βιομηχανία (38,6% του αποθέματος των ΑΞΕ), μπροστά από το εμπόριο (17,1%) και τη χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση και τις ασφάλειες (13,4%). Περαιτέρω, ο όγκος των κατασκευαστικών έργων αυξήθηκε κατά 14,2% το 2023, σε σύγκριση με τα αποτελέσματα του 2022, σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS). Ειδικότερα, τα νέα κατασκευαστικά έργα αυξήθηκαν κατά 16,5%, ενώ τα έργα συντήρησης και επισκευής 6%. Ως προς το αντικείμενο των εργασιών, αυξήσεις σημειώθηκαν στα τεχνικά έργα (δρόμοι, γέφυρες, φράγματα κλπ) κατά 33,2%, στα μη οικιστικά κτίρια κατά 2,3% και στα οικιστικά κτίρια κατά 6,6%.

Τα δημόσια έργα έχουν σχετική καθυστέρηση λόγω του προβλήματος μη απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων και μείωσης δημοσίων επενδύσεων. Οι κύριοι λόγοι χαμηλής απορροφητικότητας εντοπίζονται στην έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, στις δυσκολίες στην προκήρυξη των διαγωνισμών, στην έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για την υποβολή καλών φακέλων, στην αδυναμία του πληροφοριακού συστήματος για υποδοχή φακέλων ηλεκτρονικώς, σε δυσκολίες που υπάρχουν στην ανεύρεση πόρων για την εθνική συγχρηματοδότηση κλπ.

Το οδικό δίκτυο της χώρας παραμένει ακόμα αναξιοποίητο. Το 2015 η κυβέρνηση υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Μεταφορών της Ρουμανίας (General Transport Master Plan) για την περίοδο 2015-2030 για υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δις. ευρώ, με πρόβλεψη ανάπτυξης των υποδομών και υπηρεσιών για δρόμους έκτασης 1.200 χμ. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται μπορούν να επισκεφτούν την ιστοσελίδα του Υπουργείου: <http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan>.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο στη Ρουμανία είναι αρκετά ευρύ και καλύπτει τις σημαντικότερες πόλεις της χώρας, αλλά είναι ομοίως παραμελημένο, με αποτέλεσμα να χρρίζει αναβάθμισης.

Αναφορικά με τις γραμμές μετρό, τις διαχειρίζεται το Υπουργείο Μεταφορών και συγκεκριμένα η υπαγόμενη σε αυτό εταιρία Metrorex. Επί του παρόντος, υπάρχει ένα φιλόδοξο σχέδιο για την κατασκευή νέας γραμμής του Μετρό (M6) που να ενώνει το αεροδρόμιο με το κέντρο της πόλης.

Ωστόσο, και στον τομέα των δημοσίων έργων υπάρχουν κάποιες δυνατότητες για να δραστηριοποιηθούν ελληνικές εταιρίες, τόσο μεμονωμένα, όσο μέσα από μεγάλα consortia, όπου συμμετέχουν και ξένες εταιρίες με εμπειρία στην αγορά και ιδίως στη διεκδίκηση μεγάλων έργων.

Τέλος, ως προς τα υλικά υποδομών, σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια στη Ρουμανία υπάρχει σημαντική δραστηριότητα σε εγχώρια παραγωγή κονιαμάτων, χρωμάτων, σοβάδων, μονωτικών υλικών, ενώ ξένοι επενδυτές εξαγοράζουν μικρότερες παραγωγικές μονάδες.

Αναφορικά με τα κανάλια διανομής οικοδομικών υλικών, παρατηρούμε ότι οι μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων των υλικών αυτών καταλαμβάνουν ολοένα και μεγαλύτερο μέρος στην αγορά, η οποία κυριαρχείται από την παρουσία εταιρειών τύπου “Do it Yourself” όπως οι Brico-Depot (Kingfisher), Hornbach, και LeroyMerlin. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια και οι ρουμανικές εταιρίες του κλάδου (Dedeman, Arabesque, Ambient) παρουσιάζουν αξιόλογη ανάπτυξη και βρίσκονται πλέον σε υψηλές θέσεις.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ο γενικότερος τομέας των κατασκευών αποτελεί κλάδο ιδιαίτερης σημασίας για την Ρουμανία. Η κατασκευαστική δραστηριότητα, συνδεδεμένη με συγγενείς και συμπληρωματικούς τομείς επιχειρηματικότητας, όπως αυτός των μελετών, του αρχιτεκτονικού σχεδίου, της παρασκευής και εμπορίας δομικών υλικών, αλλά και της δημιουργίας υποδομών για επενδύσεις στον τομέα τουρισμού και ενέργειας, για βελτίωση δικτύων μεταφορών και αναβάθμιση της αγροτικής παραγωγής, αποκτά πολλαπλασιαστική αξία για την οικονομία της χώρας. Σύμφωνα με στοιχεία του P/Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής - INS, ο κλάδος των κατασκευών συνεισέφερε κατά 8% στην διαμόρφωση του P/ΑΕΠ κατά το 2022 (7,5% το 2022), πιστοποιώντας το γεγονός ότι ο κτηματομεσιτικός τομέας (real estate) είναι κατά τα τελευταία χρόνια ένας από τους δυναμικότερους της ρουμανικής οικονομίας, προσελκύοντας το ενδιαφέρον τόσο εγχώριων, όσο και κυρίως ξένων επενδυτών (ως ανωτέρω). Να σημειωθεί εδώ προς επίρρωση των ανωτέρω, ότι οι 10 μεγαλύτερες – με κριτήριο τον τζίρο τους - κατασκευαστικές εταιρίες στη Ρουμανία για το 2023, εμφάνισαν κύκλο εργασιών ύψους περίπου 13,1 δισ. λεί (περίπου 2,65 δισ. ευρώ), αυξημένο κατά 2,3% σε σχέση με το 2022 (12,8 δισ. λεί). Συμπερασματικά, παρά τις πρόσφατες κρίσεις (υγειονομική και οικονομική λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία) και το αποτύπωμα που άφησαν και ακόμη αφήνουν αυτές, σε όλες τις οικονομικές και όχι μόνο δραστηριότητες, το σύνολο των επιμέρους τομέων του κλάδου – κατοικία, γραφεία, βιομηχανικοί και εμπορικοί χώροι – παρουσιάζει ανοδική τάση, με εξίσου θετικές προοπτικές για το μέλλον. Αναφορικά με τις κατασκευές κατοικιών και γραφείων, δεδομένου ότι στη Ρουμανία υπάρχουν ελληνικές εταιρίες ανάπτυξης ακινήτων και αρχιτεκτονικά γραφεία και λαμβάνοντας υπ’ όψιν ότι η ζήτηση είναι, στην παρούσα φάση αρκετά υψηλή, ενώ δίδεται ολοένα μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα των υλικών, θεωρούμε πως υπάρχουν προοπτικές τόσο για ελληνικά δομικά υλικά (αλουμίνιο, σίδηρος, χρώματα, μονωτικά, αρχιτεκτονικά και διακοσμητικά υλικά), όσο και για συναφείς υπηρεσίες (σχέδιο, αρχιτεκτονική εσωτερικών και εξωτερικών χώρων).

Ε.4 Φαρμακευτικά – Καλλυντικά

Η αγορά φαρμάκων της Ρουμανίας, με μέτρο την τιμή διανομής τους, αυξήθηκε το 2023 κατά 16% σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη χρονιά κι έφτασε σε αξία τα 29,96 δισ. λεί (6,1 δισ. ευρώ), ενώ αυξήθηκε και σε όρους όγκου κατά 2,4%, φτάνοντας τα 722 εκατ. κουτιά, σύμφωνα με σχετική έκθεση της συμβουλευτικής εταιρείας “Cegedim”. Ειδικότερα, τα συνταγογραφούμενα φάρμακα που πωλούνται από τα φαρμακεία ανήλθαν σε αξία σε 18,21 δισ. λεί (+20,5% σε ετήσια βάση), τα μη συνταγογραφούμενα προϊόντα που πωλούνται από τα φαρμακεία ανήλθαν σε 7,49 δισ. λεί (+10,6% σε ετήσια βάση) και ο νοσοκομειακός τομέας έφθασε τα 4,26 δισ. λεί (+9,4% σε ετήσια βάση). Όσον αφορά τις φαρμακευτικές εταιρίες με τις μεγαλύτερες πωλήσεις στη ρουμανική αγορά, προηγείται η “Sanofi” με 1,408 δισ. λεί, ενώ ακολουθούν η “Sun Pharma” με 1,406 δισ. λεί και η “Novartis” με 1,37 δισ. λεί. Διαρκώς διευρυνόμενη είναι η ζήτηση και σε συμπληρώματα διατροφής, καλλυντικά και βιολογικά είδη περιποίησης.

Απόδειξη του μεγάλου ενδιαφέροντος των Ρουμάνων για την πρόσβαση τους στην ελληνική αγορά φαρμάκων, είναι το πρόσφατο αίτημα της Κρατικής Ρουμανικής Εταιρείας Υγείας UNIFARM (εταιρεία που βρίσκεται σε στενή συνεργασία με το ρ/Υπουργείο Υγείας, προκειμένου να εξασφαλίζει την ασφαλή προμήθεια της Ρουμανικής αγοράς με τα απαραίτητα φαρμακευτικά σκευάσματα, ενώ λειτουργεί και ως εγκεκριμένος εισαγωγέας και διανομέας φαρμακευτικών προϊόντων, εξασφαλίζοντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες χορήγησης άδειας κυκλοφορίας και ενεργού προώθησης) να αναπτύξει αμοιβαία επωφελή επιχειρηματική σχέση με ελληνικές εταιρείες του κλάδου. Στο πλαίσιο αυτό, ενδιαφέρεται όπως εξετάσει, κατά περίπτωση, τη δυνατότητα εισαγωγής συγκεκριμένων προϊόντων ελληνικών φαρμακοβιομηχανιών, τα οποία θα κριθούν πρόσφορα και οικονομικά βιώσιμα για την αγορά της Ρουμανίας.

ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Ρουμανικές Αρχές – Υπουργεία

	Ιστότοπος
Κυβέρνηση	www.gov.ro
Υπουργείο Οικονομίας	http://www.economie.gov.ro/
Υπουργείο Επιχειρηματικότητας & Τουρισμού	http://www.imm.gov.ro/ro/
Υπουργείο Ανάπτυξης, Δημοσίων Έργων & Διοίκησης	https://mlpda.ro/
Υπουργείο Επενδύσεων & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	https://mfe.gov.ro/
Υπουργείο Γεωργίας & Ανάπτυξης Υπαίθρου	https://www.madr.ro/
Υπουργείο Μεταφορών & Υποδομών	http://www.mt.ro
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υδάτων & Δασών	http://www.mmediu.ro/
Υπουργείο Ενέργειας	http://energie.gov.ro
Υπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας & Ψηφιοποίησης	https://www.research.gov.ro/
Υπουργείο Οικονομικών	https://mfinante.gov.ro/ro/web/site
Υπουργείο Εξωτερικών	http://www.mae.gov.ro/

2. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

Chamber of Commerce & Industry of Romania

2 Octavian Goga bld , 3rd District Bucharest, Romania

Tel: +4 021 319 00 88, fax +4 021 319 01 56

Website: www.ccir.ro email: info@ccir.ro

Αναλυτικός κατάλογος των κατά τόπους επιμελητηρίων υπάρχει στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<https://ccir.ro/members/lawful-members/>

Hellenic – Romanian Bilateral Chamber of Commerce

9b Fabrica de Glucoza complex upground 2nd floor District 2 Bucharest, Tel +4 021 319 01 51 / 319

01 54 fax +4 021 319 01 51

Website: www.hrcc.ro

E-mail office@hrcc.ro

1. Τράπεζες

NATIONAL BANK OF ROMANIA

Address: 25, Lipskani St. District 3, 030031 Bucharest

Phone: +4 021- 312.43.75, Fax: +4 021- 314.97.52

Website: <https://bnro.ro/> E-mail: bnr@bnro.ro

Romanian Banking Association

Aleea Negru Voda nr 4 – 6 Bloc c3 , Sector 3 Bucharest

Tel +40-21-3212078 +40-213212080 Fax +40-21-3212095

E-mail: arb@arb.ro, office@arb.ro Web www.arb.ro

Εμπορικές τράπεζες

Ελληνικών συμφερόντων

VISTABANK Romania S.A.

www.vistabank.ro

ALPHA BANK ROMANIA (εξαγοράστηκε από την Unucredit)

www.alphabank.ro

Λοιπές

Banca Romana de Credite si Investitii

www.brci.ro

Banca Comercială INTESA SANPAOLO S.A.

www.intesasanpaolobank.ro

Banca Comerciala Romana (BCR) S.A.

www.bcr.ro

BCR Banca pentru Locuinte S.A.

www.bcrlocuinte.ro

Banca de Export-Import a Romaniei EXIMBANK S.A.

www.eximbank.ro

BancaRomaneasca www.banca-romaneasca.ro

BancaTransilvaniaS.A.

www.bancatransilvania.ro

BRD - GroupeSocieteGeneraleS.A.

www.brd.ro

CEC Bank S.A.

www.cec.ro

Credit Agricole Bank Romania

<https://credit-agricole.ro/>

CREDIT EUROPE BANK (Romania) S.A.

www.crediteurope.ro

GarantiBank

<https://www.garantibbva.ro/ro/>

Idea Bank

<https://ro.idea-bank.ro/>

LIBRA INTERNET BANK S.A.
OTP BANK Romania S.A.
Patria Bank
First Bank
ProCredit Bank
Raiffeisen Bank
UniCredit Bank

www.librabank.ro
www.otpbank.ro
<https://www.patriabank.ro/>
<https://www.firstbank.ro/>
<https://www.procreditbank.ro/>
<https://www.raiffeisen.ro/>
<https://www.unicredit.ro/ro/>

2. Διοργανωτές Εκθέσεων

ROMEXPO

Τηλ.: +4-021-207 70 00, Φαξ: +4-021-207 70 70

E-mail: romexpo@romexpo.ro Website: www.romexpo.ro

Euroexpo

Τηλ.: +4-021-321 60 30, Φαξ: +4-021-321 60 35

E-mail: info@euroexpo.ro Website: <http://www.euroexpo.ro>

Expo24 Romania

Τηλ.: +4-021-335 66 81, Φαξ: +4-021-335 66 80

E-mail: contact@expo24.ro Website: www.expo24.ro

Exporom

Τηλ.: +4-0740 309 948

E-mail: exporom@exporom.ro Website: www.exporom.ro

R.E.S. Group

Τηλ.: +4-0357-411 642, Φαξ: +4-0357-436 266

E-mail: info@roenergy.eu Website: www.roenergy.eu

Vintest

Τηλ.: +4-0721 550 084

E-mail: office@vintest.ro Website: www.vintest.ro

Expo Arad International

Τηλ.: +4-0257-216 520, Φαξ: +4-0257-216 521

E-mail: expo@ccia-arad.ro Website: www.expoarad.ro

Ταπερισσότερα κατά τόπους Επιμελητήρια διαθέτουν Τμήμα Εκθέσεων (Departamentul Targuri si Expozitie).

Expo Transilvania

Τηλ.: +4-0264-419 088, Φαξ: +4-0264-419 088

E-mail: expo-transilvania@expo-transilvania.ro Website: www.expo-transilvania.ro

5 Ξενοδοχεία

Novotel Bucarest City Centre

Calea Victoriei 37B
Sector 1, 010061 Bucharest
Tel: (+40)2 13 08 85 00
Email : H5558@accor.com
Site: www.novotel.com/gb/hotel-5558-novotel-bucharest-city-centre/index.shtml

Hotel Pullman Bucarest

Piata Montreal 10
Sector 1 , 011469 Bucharest
Tel: (+40)2 13 18 30 00
Email : reservations@sofitel.ro
Site: www.pullmanhotels.co

Ibis Hotel, Bucarest

82-84 Izvor Street
014142 Bucharest
Tel: (+40)2 14 01 10 00
Email : reservations@ibisaccor.ro
Site: www.ibishotel.com

Bucarest Marriott Grand Hotel

Calea 13 Septembrie 90
Sector 5, 050713 Bucharest
Tel: (+40) 21 403 0000
Email: Marriott.bucharest@marriott.com
Site: <http://www.grandhotel.ro/JWMarriott>

Radisson SAS

Calea Victoriei Street 63 – 81
Bucharest
Tel: (+40)2 13 11 90 00
Email : Info.bucharest@Radisson.com
Site: www.radissonblu.com/hotel-bucharest

➤ **Χρήσιμες δημόσιες υπηρεσίες για εισαγωγείς και διανομείς στη Ρουμανία**

**ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS
ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION**

TEΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR

Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest

Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59, 021 315 65 70, Fax: (+4) 021 313 82 51, 021 312 22 47

E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: <http://www.customs.ro>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION

AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC

Address: 5, Georges Clemenceau St. District 1
BUCHAREST Phone: +40- 21- 312.12.75, 314.67.78
Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro
Web: <http://www.anpc.ro>

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA
CONSILIUL CONCURENTEI**

Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33
Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98
Fax: +40- 21- 318.49.08
E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro
Web: <http://www.competition.ro>

➤ **ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ**

ΜΗΤΡΩΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ - ONRC

Registration of a company in the National Trade Register Office (ONRC), Ministry of Justice
Address: Bucharest, 74, Unirii Blvd., sector 3, Building J3B, sections 2+3
Phone operator: +40-21/316.08.17; 316.08.18; 316.08.24; 316.08.26;
Office direct line: phone: +40-21-316 08 04, fax +40-21-316 08 03
E-mail: onrc@onrc.ro
Web: <http://www.onrc.ro/english/contact.php>
Press Alina Sarbu Phone: (+40-21) 316.08.17/18/24/26 ext. 130
Mass Media E-mail: presa@onrc.ro
International Rodica Balaci Phone: (+40-21) 316.08.12
(+40-21) 316.08.17/18/24/26 int. 115 Fax: (+40-21) 316.08.12
National Agency of Fiscal Administration <http://www.anaf.ro>
Chamber of Fiscal Consultants <http://www.ccfiscali.ro>

6. 8 ΤΥΠΟΣ

Ημερήσιος Τύπος

Libertatea	www.libertatea.ro
Jurnalul National	www.jurnalul.ro
Romania Libera	www.romanialibera.ro
Evenimentul Jilei	www.evz.ro
Adevarul	www.adevarul.ro

Οικονομικός Τύπος

Ziarul Financiar	www.zf.ro
Capital	http://www.capital.ro/

Αγγλόφωνος ρουμανικός Τύπος

Nine O'clock	www.nineoclock.ro
Bucharest Herald	www.bucharestherald.com
Business Review	www.business-review.ro
The Diplomat	www.thediplomat.ro
Romania Insider	www.romania-insider.com

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
INFORMATION FOR DUTIES – VAT AND QUOTAS ON IMPORTS

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm
http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/links/customs/index_en.htm

Romanian Customs: <http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx>

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS
ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR

Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest

Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59, 021 315 65 70, Fax: (+4) 021 313 82 51, 021 312 22 47

E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: <http://www.customs.ro>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION
AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC

Address: 5, Georges Clemenceau St. District 1

BUCHAREST Phone: +40- 21- 312.12.75, 314.67.78

Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro

Web: <http://www.anpc.ro>

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
THE COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA

COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA - CONSILIUL CONCURENTEI

Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33

Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98

Fax: +40- 21- 318.49.08

E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro

Web: <http://www.competition.ro>

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ – ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / AIRPORTS & AIRLINES

Bucharest Airports

2014990

“Henri Coanda” International Airport

Τηλ.: +4-021-2041000, 2014000 Φαξ: +4-021-

E-mail: contact@bucharestairports.ro

Website: www.otp-airport.ro

TAROM

Τηλ.: +4-021- 2046464, 3034400

E-mail: rezervari@tarom.ro

Website: www.tarom.ro

AEGEAN

Τηλ.: +4-021- 3007580

E-mail: <https://en.aegeanair.com/contact/>

Website: <http://en.aegeanair.com/>

ΆΛΛΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
OTHER USEFUL INFORMATION FOR BUCHAREST

Information for **Tourism**

www.anat.ro

www.romaniatourism.com/

Emergency number 112

Emergency Hospital FLOREASCA

Calea Floreasca nr.8, Sector 1

E-mail: spital@urgentafloreasca.ro

<http://www.urgentafloreasca.ro/#!/>

tel.: (+4) 021 599 23 00

POST SERVICES :

POSTA ROMANA

10 Matei Millo Street, Bucuresti

Tel: +40-21-311 18 29 Fax: +40-21-315 40 97

TNT

Tel: (+4) 021 303 45 67

E-mail: ro.cs@tnt.com

Web: http://www.tnt.com/express/ro_ro/site/home.html

DHL

Tel: (+4) 021 222 17 77

Web: <http://www.dhl.ro>

UPS

Tel: (+4) 021 233 88 77

Web: <http://www.ups.com/content/ro/en/contact>

Rent a car

Dirent

Tel:+4 021 300 09 96

www.dirent.ro/en/

info@dirent.ro

Hertz

Tel:+4 021 222 12 56

<http://www.hertz.com.ro>

reservations@hertz.ro

Avis

Tel:+4 021 210 43 45

www.avis.ro

Francocar:

Tel:+4 021 230 47 89

www.francocar.com

Budget:

Tel:+4 021 210 28 67

<http://www.budgetro.ro>

Esa: Tel:+40212041567 www.esa.ro

Insurance

GARANTA Asigurari SA

Tel: (+4) 021 307 99 71, 307 99 75

E-mail: info@garanta.ro

Website: www.garanta.ro

BRD Asigurari, Tel : (+40) 21 301 67 03

<https://www.brd.ro/despre-brd/profil/programul-de-pregatire-intermediarilor-asigurari>

Gras Savoye, Tel : (+40) 21 231 91 69

www.grassavoye.ro

Groupama Asigurari, Tel : +(40) 374 110 110

www.groupama.ro

Z. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ 2024

A/A	Όνομα Έκθεσης	Κλάδος	Ημ/νια Διεξαγωγής	Διαδικτυακός Τύπος
1	TTR I	Τουρισμός	20-23 / 02	www.targuldeturism.ro
2	Construct – Ambient Expo	Κατασκευές και Διακόσμηση	20-23 / 03	www.construct-ambientexpo.ro
3	Romtherm	Θέρμανση, ψύξη, κλιματισμός	20-23 / 03	www.romtherm.ro
4	Expo Flowers and Garden	Άνθη και Κηπουρική	20-23 / 03	www.expoflowers.ro
5	Mobila Expo	Έπιπλα	20-23 / 03	www.mobila-expo.ro
6	GREEN ENERGY EXPO & ROMENVIROTEC	Πράσινη Ενέργεια	09-11 / 04	www.greenenergyexpo-romenvirotec.ro
7	PACK SHOW	Συσκευασία	13-16 / 05	www.packshow.ro

8	METAL SHOW - TIB	Μεταλλουργία - Βιομηχανικός Εξοπλισμός	13-16 / 05	www.metalshow-tib.ro
9	TIBCO	Καταναλωτικά Αγαθά	29/05 - 01/06	www.tibco.ro
10	BIFE - SIM	Έπιπλα, αξεσουάρ και εξοπλισμός	18-21 / 09	www.bife-sim.ro
11	COSMETICS BEAUTY HAIR	Καλλυντικά και Κομμωτική	18-21 / 09	www.cosmeticsbeautyhair.ro
12	DENTA	Οδοντιατρική	16-18 / 10	www.denta.ro
13	ROMMEDICA	Ιατρική και Φάρμακα	16-18 / 10	www.rommedica.ro
14	INDAGRA	Γεωργία, κηπουρική και αμπελουργία	29/10 - 02/11	www.indagra.ro
15	INDAGRA FOOD	Βιομηχανία τροφίμων	29/10 - 02/11	www.indagra-food.ro
16	TTR II	Τουρισμός	05-07/ 12	www.targuldeturism.ro